INTERIØR & MØBLER

NILs ÅRBOK 2019 NIL

INTERIØR& MØBLER

NILs ÅRBOK 2019 NIL

10
OPUS XVI→THE EDVARD GRIEG HERITAGE HOTEL→BERGEN →SIGNALPROSJEKTER

57
A-FRAME→SKRIVEBORD FRA HORREDS MÖBLER →MØBLER

68
LERVIG SYKEHJEM→ STAVANGER →HELSEBYGG

44
VICTOR PAPANEK →FAGARTIKLER

62
MATSTREIF VANG GÅRD→TOTEN →SHOWROOM/UTSTILLINGER

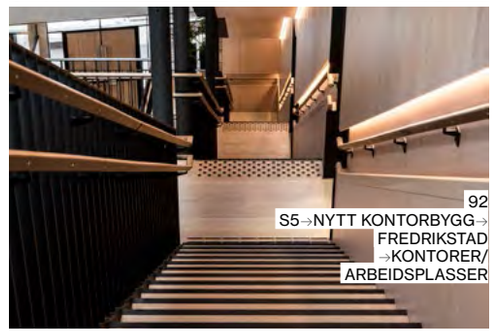

92
S5→NYTT KONTORBYGG→ FREDRIKSTAD →KONTORER/ ARBEIDSPLASSER

8 LEDER/ KOLOFON

8
Leder→redaktør →Med idealisme og etikk i verktøykassen
Inger Schjoldager

8
Leder→NILs daglige leder NILs årbok INTERIØR & MØBLER 2019
Mona Lise Lien

9
Presidenten har ordet
Monica D. Heck

10 SIGNAL-PROSJEKTER

10
OPUS XVI→THE EDVARD GRIEG HERITAGE HOTEL→BERGEN
METROPOLIS ARKITEKTUR & DESIGN AS

18
ULSTEIN ARENA→ ULSTEINVIK
LUND+SLAATTO ARKITEKTER AS

27
ROSENBORGGÅRDEN→ TRONDHEIM
PIR II AS

32
MODERNE TRADISJON I NORSK FJELLHYTTE→HAFJELL
NYFELT OG STRAND INTERIØRARKITEKTER AS

39
ROMANO KHER→OSLO
MakersHub Arkitektur AS

44 FAGARTIKLER

44
VICTOR PAPANEK
Astrid Skjerven, Professor, Institutt for produktdesign OsloMet – Storbyuniversitetet

51
NÅR HISTORIER BLIR IDENTITET
Hans Christian Elverhøi Thommassen MNIL

56 MØBLER

56
KUMO→SOFA FRA HEM
ANDERSSEN & VOLL AS

57
A-FRAME→SKRIVEBORD FRA HORREDS MÖBLER
ANDERSSEN & VOLL AS

59
NORDIA→ HELSEMØBELSERIE FRA HELLAND MØBLER
TORSTEINSEN DESIGN AS

60 SHOWROOM/ UTSTILLINGER

60
MÅLØYRAIDSENTERET→ MÅLØY
HELT HILT

62
MATSTREIF→ VANG GÅRD→TOTEN
DESIGN I SENTRUM AS

64
TIVOLI→ UTSTILLINGSOMRÅDE PÅ STOCKHOLM FURNITURE FAIR 2018
LINK ARKITEKTUR AS. TEAM BERGEN

66 HELSEBYGG

66
FORNEBUPORTEN HELSEHUS→OSLO
KOR INTERIØRARKITEKTER

68
LERVIG SYKEHJEM→ STAVANGER
LINK ARKITEKTUR AS, TEAM STAVANGER

70
ARTSDATABANKEN→ TRONDHEIM
SIGNED BY SENSA AS

72 KONTORER/ ARBEIDSPLASSER

72
NAF HOVEDKONTOR→ OSLO
PIL INTERIØRARKITEKTUR & DESIGN AS

74
NYTT KONTOR FOR CUSHMAN & WAKEFIELD REALKAPITAL→OSLO
RADIUS DESIGN AS

76
DB SCHENKER NORGE →OSLO
METROPOLIS ARKITEKTUR & DESIGN AS

78
AKAN KOMPETANSE-SENTER→OSLO
IARK AS

81
BOUVET→STAVANGER
LINK ARKITEKTUR AS, TEAM STAVANGER

82
BARNE-, UNGDOMS- OG FAMILIE-DIREKTORATET (BUFDIR)→OSLO
CADI AS

85
ENVAC→OSLO
ROMLABORATORIET AS

86
FLYING ELEPHANT →OSLO
KUBIK INTERIØRARKITEKTER AS

89
REHABILITERING VED SAMLOKALISERING AV LOF OG METROPOLIS→OSLO
METROPOLIS ARKITEKTUR & DESIGN AS

90
MAGU DESIGN→ **KONTOR OG SHOWROOM**→ STAVANGER
MAGU DESIGN AS

92
S5→NYTT KONTORBYGG→ FREDRIKSTAD
RADIUS DESIGN AS

94
NOR TEKSTIL AS→ **AVDELING OSLO**→ SKEDSMOKORSET
SOL DESIGN

96
TELENOR HQ STOCKHOLM
ROMLABORATORIET AS

98
INNOLAB→ **BERGEN KOMMUNE**
TØNDER AS

100
TOWER COWORKING→ BERGEN
TØNDER AS

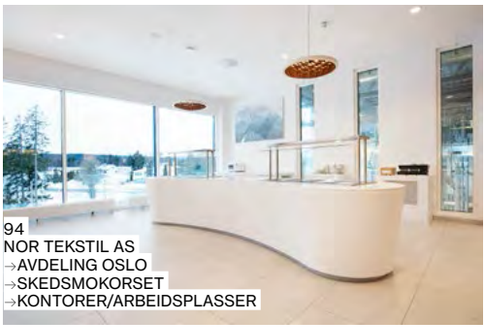

94
NOR TEKSTIL AS
→AVDELING OSLO
→SKEDSMOKORSET
→KONTORER/ARBEIDSPLASSER

112
YDALIR HOTELL
→STAVANGER
→HOTELL

122
DAMSGÅRD SKOLE→
LAKSEVÅG
→UNDERVISNINGSBYGG

104
OPPUSSING BLE
GOD INVESTERING
PÅ SMESTAD→OSLO
→BOLIGER

120
OLIVIA ØSTBANEHALLEN→OSLO
→SERVERINGSSTEDER

136
BYMILJØETATEN
→KOLSTADGATA→OSLO
→TORG→FORPROSJEKT

103 BOLIGER

103
PRIVAT BOLIG HØVIK→BÆRUM
CADI AS

104
OPPUSSING BLE GOD INVESTERING PÅ SMESTAD→OSLO
NYFELT OG STRAND INTERIØRARKITEKTER AS

107
TOTALREHABILITERING AV 30-TALLS ENEBOLIG TÅSEN→OSLO
CADI AS

108 HOTELL

108
COMFORT HOTEL VÄSTERÅS→SVERIGE
HAEG INTERIØRARKITEKTUR

110
COMFORT HOTEL KISTA→SVERIGE
HAEG INTERIØRARKITEKTUR

112
YDALIR HOTELL→STAVANGER
LUND+SLAATTO ARKITEKTER AS

114 SERVERINGS-STEDER

114
BAR BABEL→AKER BRYGGE→OSLO
RADIUS DESIGN AS

117
BELLINI→KRISTIANSAND
RISS AS

118
ELLIES NATTKLUBB→LILLESTRØM
RISS AS

120
OLIVIA ØSTBANEHALLEN→OSLO
METROPOLIS ARKITEKTUR & DESIGN AS

122 UNDERVISNINGS-BYGG

122
DAMSGÅRD SKOLE→LAKSEVÅG
RAMBØLL NORGE AS

124
HANDELSHØYSKOLEN BI→TRONDHEIM
IARK AS

126
GYSTADMARKA UNGDOMSSKOLE→JESSHEIM
KAPSEL DESIGN AS

128
OLE VIG VIDEREGÅENDE SKOLE→**VERKSTEDHALLER OG BIBLIOTEK**→STJØRDAL
HUS ARKITEKTER AS

130 BUTIKKER

130
DALE OF NORWAY→**KONSEPTBUTIKK**→BERGEN
TØNDER AS

132 STORSENTER

132
JEKTA STORSENTER→**OPPGRADERING AV EKSISTERENDE PUBLIKUMSAREALER OG OPPRETTELSE AV NYE**→TROMSØ
TORUNN TØLLEFSEN INTERIØRARKITEKT AS

134 FRISØR

134
PÅ HÅRET→TØNSBERG
NYFELT OG STRAND INTERIØRARKITEKTER AS

136 TORG→ FORPROSJEKT

136
BYMILJØETATEN→**KOLSTADGATA**→OSLO
MAKERSHUB ARKITEKTUR AS

139
ODDA KOMMUNE→**LINDEPLASSEN**→ODDA
MAKERSHUB ARKITEKTUR AS

142 LITURGISK INVENTAR

142
LITURGISK INVENTAR→**LOMMEDALEN MENIGHET**→**NORBERG MENIGHET**→**SØRUMSAND MENIGHET**
TORSTEINSEN DESIGN AS

146 UTDANNINGS-INSTITUSJONENE

146
HØYSKOLEN KRISTIANIA→**Westerdals Institutt for kommunikasjon og design**

150
UiB→**Fakultet for kunst, musikk og design**→**Institutt for design**

154
KHiO→**Avdeling design**

159–162 PROSJEKT-KREDITERINGER

163

NIL ORGANISASJONS-STOFF

163
Om NIL

163
Hvorfor bruke en interiørarkitekt/møbeldesigner MNIL?

164
Medlemsmatrikkel

ANNONSER

180
Annonsøroversikt

2–5
179–227
Annonser

Med idealisme og etikk i verktøykassen

Årets *INTERIØR & MØBLER* viser som alltid bredde og kvalitet innenfor faget. Redaksjonen skulle gjerne sett at flere møbler var representert, men dette varierer naturligvis fra år til år. Vi ser oftere og oftere ord som miljø, bærekraft og gjenbruk i prosjekttekstene. Det er naturlig at dette er utviklingen. Men det som kanskje er mer spesielt er at uttrykk som *å ta etiske valg* og *ha sosialt fokus* dukker opp. Er dette nye måter å tenke på? Victor Papanek (1923–1998) designer og arkitekt var opptatt av etikk, og var kritisk til overflodssamfunnet. Han inspirerte i sin tid også norske møbeldesignere. Fagartikkelen til Astrid Skjerven om Papanek viser at tankene er tidligere tenkt, mens MakersHub er i dag av dem som setter dem ut i livet. Hans Christian Elverhøi Thomassen visualiserer hvordan tematikk, inspirasjon og research kan løfte interiørarkitektens ideer til nye høyder.

Inger Schjoldager
Sjefredaktør
Orfeus forlag

NILs årbok INTERIØR & MØBLER 2019

For sjette gang har jeg gleden av å være prosjektleder for NILs årbok *INTERIØR & MØBLER*. Oppdraget kan aldri bli en rutine, da rammebetingelsene og kravene til prosjektene endres og prosjektene som leveres fra medlemmene er forskjellige fra år til år. Tekstene som presenterer prosjektene gir innsikt i prosessene som ligger bak det endelige resultatet, både når det gjelder interiørarkitektens/møbeldesignerens bidrag og samhandling med andre faggrupper. Det er ofte i det tverrfaglige samspillet at de beste resultatene oppstår. Bruk tid på å lese tekstene. Bilder er viktige, men det er i kombinasjonen av tekst og bilder at man får forståelse av veien frem til målet. Det anbefales også å bruke tid på å lese fagartiklene der vi blant annet belyser arbeidsmetodikk og dykker ned i prosessene.

Den posisjonen profesjonene har i dag, har ikke kommet uten kamp. Det er mange som har gått foran og ryddet vei, men *den* kan fort forvitre hvis arbeidet ikke fortsetter. Vi jobber ut fra en grunnleggende sterk base fundamentert på faglig kunnskap og kompetanse, samlet styrke, en effektiv foreningsstruktur – og ikke minst – en positiv tone og samarbeidskultur innad i NIL. Vi er vennlige, imøtekommende og profesjonelle.

For meg blir det stadig tydeligere at det er ekstremt viktig å stå samlet som faggruppe. Det danner grunnlaget for en styrke og gjennomslagskraft som ingen fagutøvere kan oppnå alene. Vi oppfordrer utøvere som har kompetanse til å være medlem i NIL og som har valgt å stå utenfor, fordi man kanskje ikke ser den umiddelbare hensikten og kortsiktige gevinsten med en sterk faginteresseorganisasjon, om å melde seg inn.

NIL vinner frem med det arbeidet som gjøres. Å posisjonere våre medlemmer i forhold til oppdragsgivere, samarbeidspartnere og myndighetene er et pågående arbeid som må tilpasses stadige endringer i forutsetningene. Det langsiktige arbeidet som pågår vil over tid medføre flere oppdrag for interiørarkitekter og møbeldesignere.

For å dokumentere kompetansefeltet med bredde, dybde og styrke utgir vi hvert år NILs årbok *INTERIØR & MØBLER*. De prosjektene du kan se og lese om i årboken har vært gjennom en reell konkurranse. Man kan ikke *kjøpe* seg plass i NILs årbok. Prosjektene har vært gjennom en tøff evaluering, før de presenteres her. Invitasjonen til å registrere prosjekter i databasen for årboken inneholder klare kriterier, og evalueringen og utvelgelsen gjøres av en faglig sterk jury over en periode på to uker. Juryeringen avsluttes med et felles jurymøte hvor endelig valg av prosjekter blir foretatt.

Utvelgelsesmetoden gjør sitt til at NILs årbøker er det eneste mediet som dokumenterer utviklingen innen interiørarkitektur og møbeldesign over tid, ved å vise det ypperste som leveres fra våre medlemmer – og utgjør en viktig dokumentasjon på en del av vår kulturarv. I 2020 fyller NIL som forening 75 år, da er det tid for utgivelse av jubileumsårbok, det ser vi frem til.

God fornøyelse med årets utgivelse!

Mona Lise Lien
Prosjektleder og daglig leder i NIL

INTERIØR & MØBLER – NILs årbok 2019 er utgitt av NIL – Norske interiørarkitekters og møbeldesigneres landsforening

ISBN 978-82-91194-29-5
ISSN 0803-7582

Prosjektleder→Mona Lise Lien
Redaktør→Orfeus Publishing v/Inger Schjoldager
Redaksjonskomité→Fredrik Torsteinsen, Kaja Kosonen Geiran, Malin Skjelland Eriksen, Ane Wierli Nilsen, Nicoline Hagbartsen (3.år BA ved Høyskolen Kristiania)
Art direction/grafisk design/produksjon→Halvor Bodin
Leder/koordinator annonsesalg→Steffen Kørner Ludvigsen

Annonsesalg→Nurke Brandt, Else Marie Dahll, Tone Grimsrud, Sophie Elnan Flatval, Sigrid Aarønæs, Annetin Hurum, Sara Skotte

Trykkeri→Livonia Print SIA, Latvia
Papir→300 g/m² FSC [omslag], 115 g/m² G-Print FSC [materie], Rainbow Intensive Orange 80 g/m² [fargelegg]

MIX
Papir fra bærekraftige kilder
FSC®C002795

Tekstene til de ulike prosjektene som presenteres i boken er skrevet av de respektive interiørarkitekter og møbeldesignere og er redigert av redaktøren.

FORKORTELSER
MNIL→Medlem av Norske interiørarkitekters og møbeldesigneres landsforening
MNAL→Medlem av Norske arkitekters landsforbund
RIV→Rådgivende ingeniør VVS
RIE→Rådgivende ingeniør elektro
RIB→Rådgivende ingeniør bygg
RIBR→Rådgivende ingeniør brann
RIAKU→rådgivende ingeniør akustikk

Ansvarlig utgiver→
NIL
Norske interiørarkitekters og møbeldesigneres landsforening

Adresse→NIL
Josefines gate 34, 0351 Oslo
Telefon→23 33 24 64
E-post→nil@nil.no
Web→www.nil.no

President→
Monica D. Heck 2019–
Daglig leder→Mona Lise Lien
Mobil→971 76 230
E-post→mona.lise.lien@nil.no
Web→www.nil.no
facebook.com/NILsiden

FORSIDE
OPUS XVI→THE EDVARD GRIEG HERITAGE HOTEL→BERGEN
METROPOLIS ARKITEKTUR & DESIGN AS
→Side 10

BAKSIDE
NYTT KONTOR FOR CUSHMAN & WAKEFIELD REALKAPITAL→OSLO
RADIUS DESIGN AS
→Side 74

INTERIØR& MØBLER
NILs ÅRBOK 2019 NIL

Presidenten har ordet

Vi NIL-ere kan med stolthet formidle et utvalg av våre arbeider som er godt dokumentert i NILs årbok *INTERIØR & MØBLER 2019*. Det er alltid spennende når årbok publiseres. Boken inneholder prosjekter ferdigstilt det siste året, utført av interiørarkitekt MNIL/møbeldesigner MNIL. For oss har boken blitt en viktig del av vårt varemerke, denne utgivelsen er den 32. i rekken. Utviklingen av vårt fag er godt formidlet igjennom alle disse utgivelsene. Tiden står ikke stille, og vi fortsetter med å se på hvordan vi kan gjøre utgivelsene bedre og mer fremtidsrettet for så vel medlemmer som andre mottakere. Redaksjonen arbeider kontinuerlig med å spisse presentasjonen av innholdet, både prosjektpresentasjoner og faglige artikler, oppdatert medlemsregister – og sikre at annonsører får en god plassering og blir synliggjort for leserne. Årboken skal være en aktuell og relevant publikasjon for og av våre medlemmer, i tillegg til at markedet og andre interessenter kan dra nytte av utgivelsen.

Det er viktig å poengtere at våre medlemmer utfører et bredt spekter av prosjekter, og at det gjøres langt mer enn det vi ser som de ferdige resultatene på bilder og illustrasjoner i denne årboken. Brukerprosesser og tilrettelegging med varierende og innovative løsninger for fremtidens behov er ikke alltid så enkelt å dokumentere. Derfor opplever vi at vårt fag ikke bør formidles kun gjennom foto og illustrasjoner, men anbefaler at de også oppleves ved befaringer – og om mulig en samtale med brukerne av det endelige resultatet. Prosjektene varierer i størrelse og kompleksitet. På den ene siden nitidig og årelangt arbeide med utvikling av en prototype for serieproduksjon for en produsent, til komplekse bygg med flerfunksjon på den andre. Det er ofte svært ulike forløp fra prosjekt til prosjekt, og man må som fagutøver alltid være bevisst sin rolle i den tverrfaglige sammenhengen.

NIL har det siste året hatt flere kontaktpunkt med både Statsbygg og Oslo kommune. Vi opplever fremgang når det utlyses konkurranser i møbeldesign og interiørarkitektur, i tillegg til at det etterspørres vår fagkompetanse ved jurying av statlige konkurranser. NILs medlemmer blir lyttet til og tatt med på råd. Det er fortsatt en sannhet at interiørarkitektur starter idet ideen om et byggeprosjekt etableres. Derfor er det utrolig godt å se at holdningen er på vei til å endre seg hos statlige aktører med involvering fra tidligfase. Kommer vi tidlig inn i et utviklingsprosjekt, har vi mulighet å påvirke der det virkelig har betydning for brukeren. Et godt bearbeidet prosjekt, hvor fagene har utviklet prosjektet i team, har bedre mulighet for å bli en suksess enn et prosjekt som styres med stafettpinne-prinsipp hvor vårt fag kommer inn etter at skisseprosjekt, og kanskje forprosjekt, er ferdig prosjektert av byggarkitekt.

Et medlem av NIL må besitte aktuell kunnskap og være oppdatert på endringer av lover og regler.

Vi er i et skifte. Årets fagdag i NIL, Green Square, i Oslo 6. april 2019 hadde fokus på bærekraft, transformasjon og Well-sertifisering. Mer enn noensinne ser vi at alle har et ansvar for hva vi etterlater oss til fremtidige generasjoner. Det er utviklet og integrert måleverktøy som for eksempel BREEAM som benyttes av utbyggere – og etterspørres fordi det gjør det mulig å vekte fokuset på miljøtiltak i utvikling og drifting av bygg. Det har vært vanskeligere å finne sertifiseringsverktøy som kan måle hvordan helse og trivsel påvirkes – og som oppfordrer til fokus på godt fysisk og sosialt miljø. Nå har vi fått Well-sertifiseringen som måler dette. Vi må strekke oss lenger og oppfordre til å tenke helsefremmende bygg som bidrar til økt trivsel og produktivitet for menneskene som lever og jobber der.

Det er avgjørende at omverdenen forstår hvilke prosesser som inngår i våre oppdrag, og dermed får øynene opp for hvilken kompetanse MNIL besitter. NIL skal fortsette å være en organisasjon som sprer informasjon og driver faget fremover.

NIL bringer resultater – NIL er et naturlig valg for den profesjonelle fagutøveren!

Monica D. Heck
President NIL 2019–

OPUS XVI→THE EDVARD GRIEG HERITAGE HOTEL→BERGEN
METROPOLIS ARKITEKTUR & DESIGN AS
Prosjektansvarlig→Hanne Arvik, interiørarkitekt og møbeldesigner MNIL
Prosjektleder→Kathrine Langfeldt Wangsmo, interiørarkitekt MNIL
Prosjektmedarbeidere→Linn Slettli, Julie Aabye Hanssen, interiørarkitekter MNIL
KREDITERING→SIDE 159

←
Kurvede sofaer langs yttervegg ble spesialtegnet for å skjule radiatorene og implementere tilluftsrister i skrog. Halvsirklene understreker formen som de flotte buede vinduene har langs fasaden. Sofaryggene er delt opp i vertikal polstring for å bryte opp ryggflaten og understreke det høyreiste. Materialvalg som broncho-lakkert ståldetalj langs sofarygg, taktil forskjell mellom velurchenille og kunstskinn i sete, bordplater i marmor med understell i kobber gir nødvendige variasjon i materialer. Enkle stramme L-formede firkantrør gir strømføring til en nedhengt mørk lampependel i senter av bordene – skaper intimitet rundt gruppene.

I Griegs nasjonalromantiske fotspor

HISTORISK HOVEDROLLE

I det gjestene kommer inn dørene møtes de av et historisk og varmt rom. Dette var en gang bankens hovedsal, nå resepsjon, lobby og restaurant. Her skal gjestene føle seg velkommen til å ta seg et glass vin og oppleve forskjellige kulturarrangementer, minnerike selskaper og gode middager. I samme etasje ligger konferansesal, møterom og konsertsal. De fargesterke materialene og historismens impulser la føringen for konseptet – eklektisk, og tro mot byggets opprinnelse. Varme fargetoner og speil i forskjellige toner fremhever og spiller på lag med den fredede arkitekturen. Den originale arkitekturen spiller hovedrollen i den gamle banksalen, og byggets fasade, hele første etasje og trapperommene er fredet. De arkitektoniske kvalitetene som de originale stucco lustro-veggene, granittbrystning, marmorkledde søyler og vakre detaljer i himlingen og flotte spesiallamper er ivaretatt og fremhevet. En spennende dynamikk mellom nytt og gammelt var viktig å få frem.

Inspirert av nasjonalromantikken har Bergens nye luksushotell blitt en hyllest til Edvard Grieg og et brennende ønske om å føre et arkitektonisk landemerke tilbake til fordums prakt.

Ved Vågsallmenningen i Bergen sentrum har det gamle bankbygget igjen blitt et av byens samlingspunkter. OPUS XVI – The Edvard Grieg Heritage Hotel er blitt et naturlig knutepunkt for musikk og kultur. Et levende møtested for byens befolkning, men også det foretrukne stedet for kulturisten, fritidsreisende, business- og konferansegjester. Metropolis har vært med på å forvandle arkitektonisk historie til et moderne og luksuriøst hotell med 65 unike rom i hjertet av Bergen.

MUSIKALSK INSPIRASJON

Hotellet er oppkalt etter Edvard Griegs A-moll-konsert fra 1868, en av verdens fem mest spilte klaverkonserter. Det er ingen tilfeldighet at en av Norges største komponister er inspirasjonen til hotellet. Vertskapet Britt Marie og Alexander Grieg, begge med hotellfaglig utdanning og erfaring, har tilknytning til komponisten. Alexander er oldebarn av Edvard Griegs bror. Ekteparet har selv fulgt prosessen fra A til Å, i et ønske om å ta vare på og dyrke den helt særegne identiteten til bygningen og den rike historien som bor i veggene i et av Bergens flotteste bygg, «Bergens Kreditbank», oppført i historisk stil i 1876.

OPUS XVI→THE EDVARD GRIEG HERITAGE HOTEL→BERGEN

Resepsjonen er bygget med vegger og himling, så den står som et eget rom i det store klassiske hovedrommet. Speil i front av disken gjør at gulvflaten flyter innover. Sonene blir bundet sammen, men resepsjonen oppnår å ha sitt eget uttrykk. Spenning i inndelingene av flatene og linjespillet tar opp byggets arkitektur og materialitet. Materialene spiller sammen for å gi liv og variasjon til vertikale flater gjennom dagen – mot kvelden.

Buffetområdet er utført for å stå med eget uttrykk og være en egen sone med gulv vegger og tak. Flotte eksisterende lysekroner ble renset og skiftet lyskilder. Gulvet har sitt grafiske mønster i flott marmoraktig flis. Mobile buffeter og fast innredning i en lysere tone enn i resepsjonen og baren gir dette område et lettere uttrykk. Her dekkes det opp til nydelige frokoster og buffeter. Stor fleksibilitet med den faste innredningen så en kan dekke på diverse matarrangementer til få eller mange.

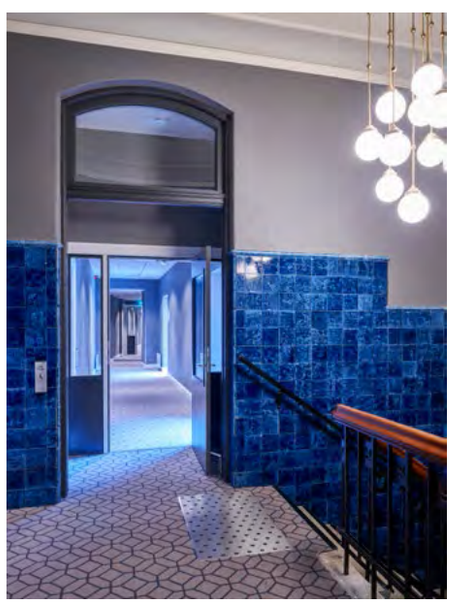

Korridorene er valgt i en nøytral mellom-mørk farge og trapperommene er de flotte blå flisene beholdt da de var verneverdige.

Barfront med lekre detaljer, en spennende miks av materialer og overflater med enkel, stram belysning og hyller til glass og flasker som er en viktig funksjon for drift. Barfronten har implementert tilluftsløsning helt nede ved gulvet. 3D-rister med samme utskårede dekor som akustikkmønsteret.

Den eksisterende himlingen i El Greco-salen ble restaurert , og den eksisterende pendellampen ble oppgradert med nye lyskilder.

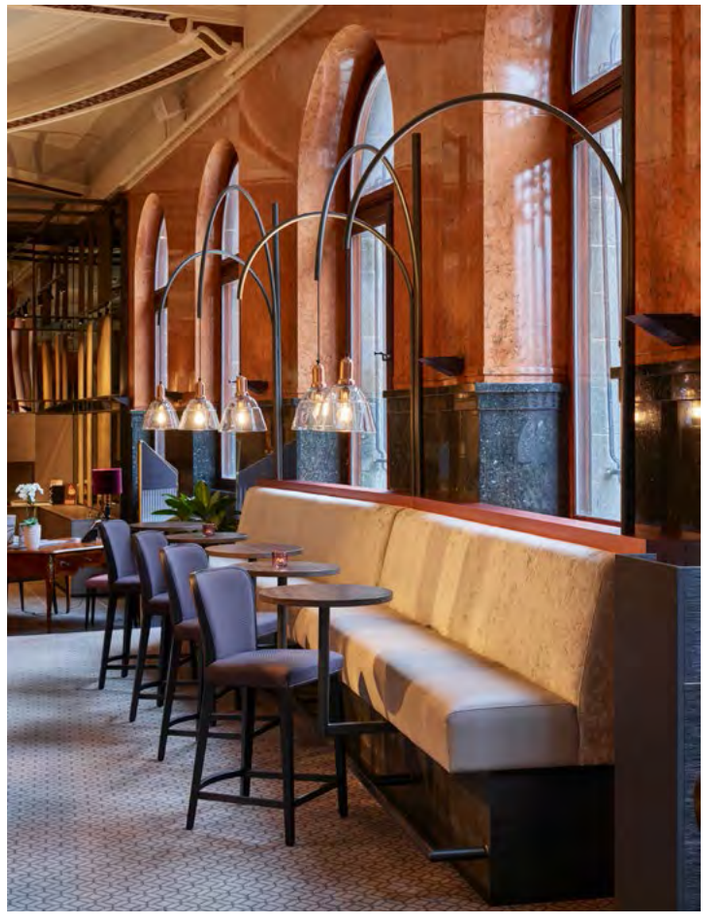

Denne rette sofaen er også plassert for å skjule radiatorer, og danner en fleksibel og uformell seating mellom baren og resepsjonen. Glasspendler nedhengt i halvbuede sortlakkerte stålrør, skaper et lekent grafisk og moderne uttrykk mot det klassiske. Her er nok en gang buen fra vinduene brukt for å spille på det moderne mot det klassiske.

FELLESAREALER I 1. ETG. TIL HVERDAG OG SELSKAP

Planløsningen i det store åpne rommet er bearbeidet med nye funksjoner som resepsjon, bar, lounge og restaurant. Gulvmaterialenes fargetone og type er nøye valgt ut så de ligger med en tyngde og ikke har for stor kontrast til hovedrommets fargetoner på veggene. Det var viktig å skape variasjon mellom gulvflater for å danne soner. Spesialinnredninger, skillevegger og de store lysekronene utnytter takhøyden og fungerer som soneinndeling og lydskjerming for å skape intimitet i det åpne rommet. Det er valgt en kombinasjon av ulike sittegrupper med myke former og tekstiler for å skape en lun atmosfære mot de harde overflatene. Inspirasjonen for valg av materialer og fargepalett i fellesområdene i 1. etg. er strømninger fra forskjellige verdenskulturer og for rommene og suitene er det årstidene, den norske naturen og flora. Resepsjonen er et sentralt møtepunkt designet med linjespill som tar opp arkitektoniske høyder i 1. etg. En stram spotbelysning er valgt for å belyse innredning og vertikale flater med deres forskjellige panelinndeling med speil og spesialtegnede akustikkplater. Designet gjentar seg i baren, men der med en annen inndeling som gir en helhet til barens hovedform/funksjon og bakvegg med forskjellige funksjoner og tekniske installasjoner. Belysning over baren er implementert i spesialdesignet sortlakkert stålkonstruksjon med diverse hyller og oppbevaringsfunksjoner. Over sofagruppene er lamper nedhengt også fra spesialproduserte stålkonstruksjoner, et grafisk og moderne grep. Teppene på gulvet i korridorer, hotellrom og store deler av første etasjen er spesiallaget for prosjektet.

UNIKE ROM

Hotellrommene og suitene er fordelt på andre, tredje og fjerde etasje. Fra hotellrommene kan gjestene nyte utsikten mot Fløyen eller mot vakre Vågsallmenningen. Arkitekturen i det gamle bygget gjør at alle rommene har helt egen personlighet og sjarme. Hotellrommene har en klassisk og moderne stilretning, inspirert av nasjonalromantikken, og det nære i den norske naturen. Alle rom har en unik planløsning, god takhøyde og en romslig følelse, også de minste rommene. Fargepaletten i de forskjellige rommene har fått hver sin eksklusive nærhet av årstidene vinter, vår, sommer og høst. Hver årstid har sin fargepalett når det gjelder veggfarge og tekstiler. Bad, gulvteppe, fast innredning og belysning er gjennomgående i alle årstider. Klassiske listverk og tak er hvite, dørene er i en mørk gråfarge. All fast innredning, og noe løs, er spesialtegnet for prosjektet. Alle sengegavlene har fire horisontale paneler kledd i tekstil utformet av billedkunstner Nina Grieg. Den smale messingstangen representerer horisonten i de ulike årstidene, der sommerhorisonten er plassert lavest nede og vinteren høyest oppe. Rommene har, i likhet med resten av hotellet, fått et klassisk og moderne uttrykk med en luksuriøs, men personlig atmosfære. En atmosfære som skal bidra til å skrive nye kapitler i byggets allerede lange og ærverdige historie.

Badene er holdt i en kjølig, lekker og gjennomgående palett i sort/hvitt med klassiske materialer og god belysning. Vegger og gulv er kledd i keramisk flis med marmor-look og benkeplate i mørk granitt med underlimt vask.

Garderobe og veggpanel møtes. Bringebærrosa og grafisk moderne. Restauranten utstråler en uformell luksus! Veggen er inndelt i paneler med spesialproduserte akustikkplater i broncho-farget lakk, slette flater i kobberlaminat og sotete speil i fin symfoni med plassbygd velursofa og polstrede stoler.

←
Hovedmotiv i loungeområdet er baksiden av barens bakvegg. Denne faste innredningen troner flott med sin høyde, dybde og tyngde i materialitet mot loungeområdet. LED- armaturer langs vanger som belyser bakplatene i kobberlaminat skaper lunhet, og spiller godt mot de originale stucco lustro-veggene. Her kan man variere dekorelementene gjennom årstidene. Mange flater er her dekket med 3D-utskårede dekorplater med mørke akustikkplater bak.

OPUS XVI→THE EDVARD GRIEG HERITAGE HOTEL→BERGEN

Sommer er årstiden i suitene. Her ser man virkningen av at gulvet er hevet så vinduet starter fra gulvet. Moderniteten understrekes også med luftige, tidsriktige pendler i glass, elegant spesialtegnet konsollbord og flotte vegglamper i messing. Tekstilene fra Kvadrat og Sacho gir et sommerlig, rosa slør til rommet. Et vinyltapet i en mørkere blåtone gir dybde – og sammen med de andre rødlige tonene dannes det en sober fargesammensetning.

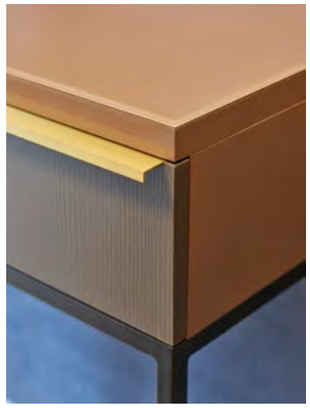

Detalj av konsollbord. Her er det brukt lyse og mørke overflater og forskjellig glans og struktur for å skape spenning i materialer – moderne design i de klassiske rommene.

Hotellrommet er inspirert av årstiden vinter. Mørk veggfarge med lyse, isblå gardiner og mørkere stores-gardiner. Tekstiler på sofa i mørkere gråblå og bruntoner. Sengeteppe og pynteputer i lysere toner. Det er med vilje lagt en mørk grunntone i vinterrommene for å skape en intim og deilig vinterstemning. Skrivebordstolen er i en varm tone som gir glød til rommet. Gulvteppet fra Ege er spesialprodusert for hotellet. Lite glassbord med hvit glassplate fra Gubi.

PROSESS, UU-KRAV OG GJENBRUK

Metropolis har etter oppdrag fra eier og driver bidratt med: Det helhetlige konseptet for hotellet for å treffe riktig ambisjonsnivå på materialvalg, innredninger og design. Layout av 1. etg. planløsning med dens viktige funksjoner og flytplan for mennesker, gjester og ansatte ble i prosessen forankret med driver og mot tekniske fag. Implementere ventilasjonsløsninger, rør/avløp, EL-tilførsel og lamper samt akustikk kvaliteter i vertikale og horisontale flater i de faste spesialinnredningene og i nye vegger. Overflater og spesialdesign på løs og fast innredning for de 65 unike rom/suitene. Metropolis kom med forslag og fikk spesiallaget dører til rommene. Samarbeidet med dørleverandøren Jømna Bruk AS for å benytte standardprinsipper for rammetre og overgrepslist, men med deres egne inndelinger og spesialfarge. Terskelen til døren ble gitt en spesialbeis for å ligge i samme fargetone som teppet og parketten. Spesialdesign av tepper med Ege-tepper til 1. etg. fellesområdene, korridor og til rommene. Ansvarlig for søknad for byggherre vedrørende dispensasjon til Fylkeskonservatoren på diverse tiltak for å bedre tilgjengelighet og drift. Ansvarlig for tegninger og beskrivelser for gulv, overflater, belysning, løs og fast innredning til prosjektgruppen og underleverandører. De ga også forslag på materialer til taktil markering i trinn/trapper for hele bygget for å oppnå riktig luminanskontrast.

Samarbeidet med totalentreprenør Kruse Smith AS, Grieg Arkitekter AS og tiltakshaver Vestenfjeldske Eiendom AS. Leverandør av møbler, løst og fast innredning var Blender Interiør AS. Bygget er oppført i tre faser fra 1876 til 1918. Det var utfordrende å jobbe med et gammelt bygg som skal tilpasses nye funksjoner, nye regelverk og universell utforming uten opprinnelige byggetegninger og med fredningsvedtak.

For å tilfredsstille UU-krav ble det konstruert en innvendig rampe i førsteetasjens hovedrom så én uanstrengt skal kunne bevege seg fra det laveste nivået i 1. etg. og opp ca. 35 cm. Det er heis opp til øvrige etasjer. Utvalgte rom er også HC-vennlige. Overflater i marmor og stukkatur ble rehabilitert. I andre til fjerde etasje ble alt innendørs revet og gjenoppbygget som hotell. Noen nye hotellrom ble bygget.

De kom med forslag til belysningsprinsipp for fasaden for å gjøre bygget mer levende på kveldstid. Fargesatte innvendige fasader i en varm teglsteinsfarge for å gi samme fargeholdning på innvendig fasade som på ytterfasadens originale teglstein. Gjennom materialitet og historieforståelse har de skapt en symfoni av spennende kombinasjoner og en inkluderende atmosfære.

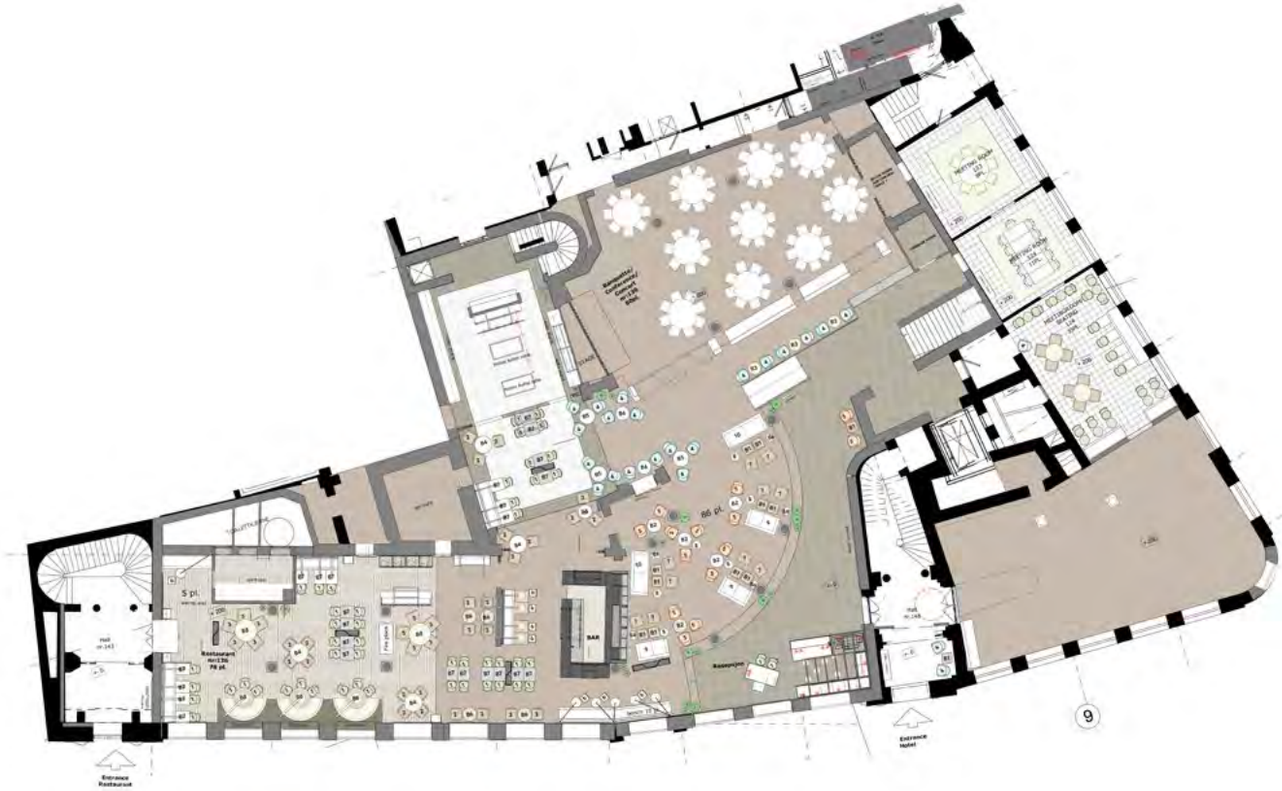

Baderommene er i klassisk hvitt og sort. Stramt og tidløst men allikevel med modernitet i lampevalg og speilramme med messing, lakk og fasettert speil. Marmorerte fliser og sorte rosetter i dusjsonen for sklisikkerhet og ønsket mønster. Sort granitt i benkeplaten til en underlimt hvit porselensvask.

Utsnitt fra suite med loungeområde. De runde formene, tatt opp i møbler og belysning, gjentar seg i arkitekturen. En klassisk lysekrone i kombinasjon med moderne møblering. Denne suiten er sober og elegant og har sommer som inspirasjon.

ULSTEIN ARENA→ULSTEINVIK
LUND+SLAATTO ARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→Cathrine Heyerdahl, interiørarkitekt MNIL
Prosjektmedarbeidere→Benedicte Arentz,
Beate Hoell-Abrahamsen interiørarkitekter MNIL
KREDITERING→SIDE 159

Levende og åpen samlingsplass

→
Idrettshall og klatrehall
Det er en tydelig kontakt mellom rommene og omgivelsene. Fra vinduet mot klatrehallen er det videre et gløtt ned til biblioteket.

Ulstein Arena er det nye samlingsstedet for idrett og kultur i Ulsteinvik og består av en flerbrukshall, klatrehall, badeanlegg og bibliotek. Ulstein Arena handler om å skape et sted for sport og aktivitet, en storstue for Ulsteinvik hvor kvaliteten av det storslåtte landskapet flettes sammen med Ulsteinviks urbane liv. Arenaen er plassert blant småhusbebyggelsen i Ulsteinvik sentrum og målet har vært å skape et anlegg tilpasset omgivelsene som bidrar med verdiskaping i en urban sammenheng. Like viktig har det vært å skape et levende og hyggelig samlingssted for alle i bygda – og et sted å være stolt av. Prosjektet har oppstått gjennom et tett samarbeid mellom arkitekt, konsulenter og byggherre, der tidlig involvering i prosjektet har gitt en unik mulighet for gjensidig påvirkning i samspillet mellom arkitektur, interiør og landskap.

Arkitektonisk er prosjektet organisert i en delvis nedsenket betongbase, med svømmehallen og flerbrukshallen som hvert sitt volum over basen. Sokkelen fungerer som et opphevet terreng, der gangforbindelsene fra byen føres langs og mellom hallene og fletter landskapet sammen med arenaens funksjoner. Den klare topografiske tilpasningen er fordelt på tre ulike plan og skaper en serie av nye urbane byrom, samtidig som det tilrettelegges for at fremtidige byutviklingsprosjekter kan føyes inn i en sammenhengende byvev.

Ulstein Arenas tydelige organisering gjør anleggets funksjoner klart identifiserbare og skaper dialog med byen gjennom volummessige henvendelser. Anleggets mest utadrettede funksjoner er plassert mot sør og sentrum, med biblioteket og resepsjonen henvendt til forplassen. Utvalgt plassering av vindusflater gir god kontakt mellom forbipasserende og anleggets indre funksjoner, med både innsyn og utsikt til byen og omgivelsene, der fjellene og havet knyttes til anlegget på en nær og spesiell måte. Interiørene er utviklet som integrert del av det samlede arkitektoniske uttrykket, der de transparente overgangene mellom inne- og uterom er videreført med åpne løsninger og tydelige romdannelser. God visuell kontakt mellom rommene gjør anlegget lesbart og enkelt å orientere seg i.

WC

Idrettshall 2. Både sittebenkene, kioskdisken og fargesetting tar opp formspråket fra arkitekturen.

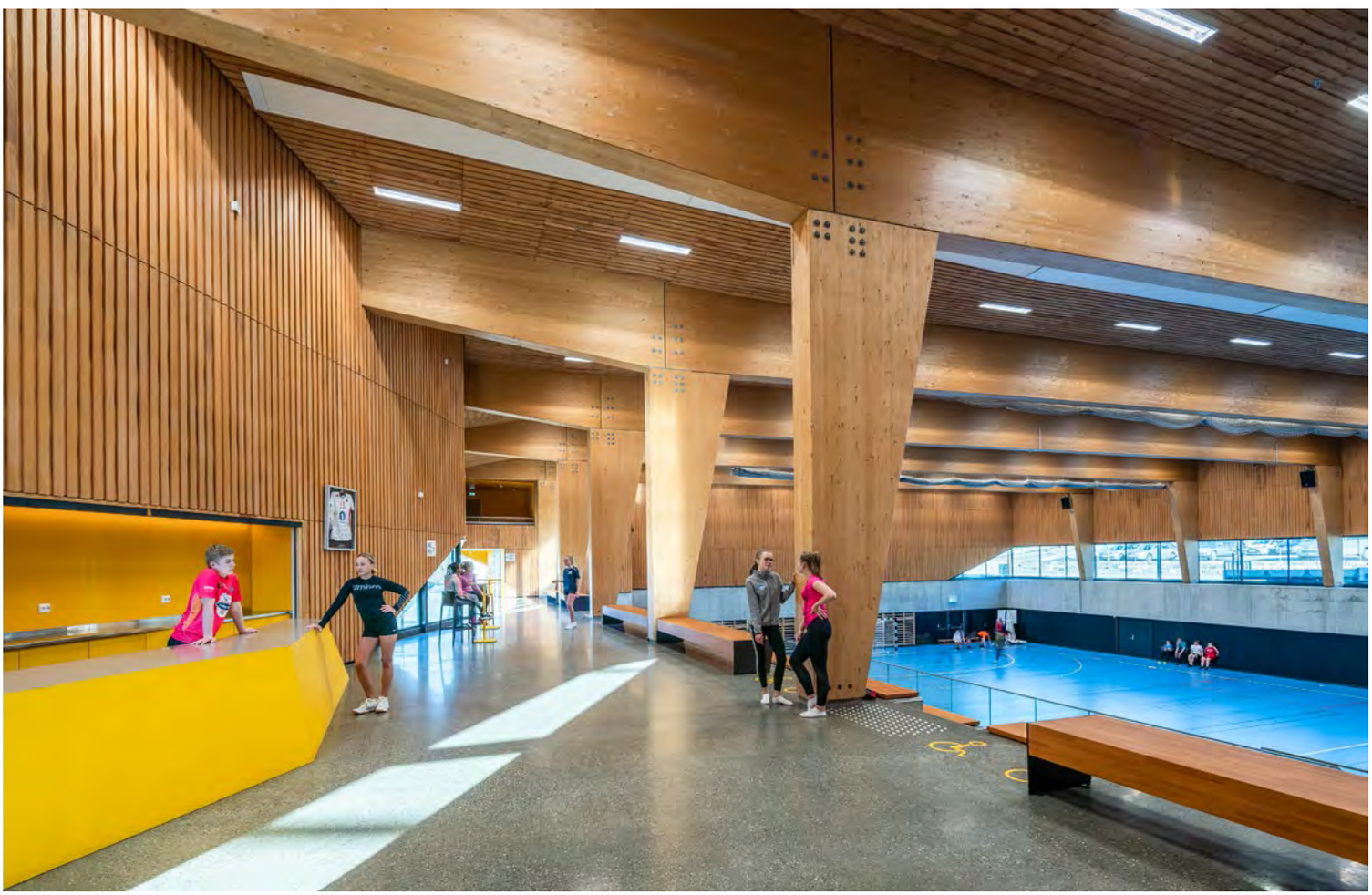

ULSTEIN ARENA→ULSTEINVIK

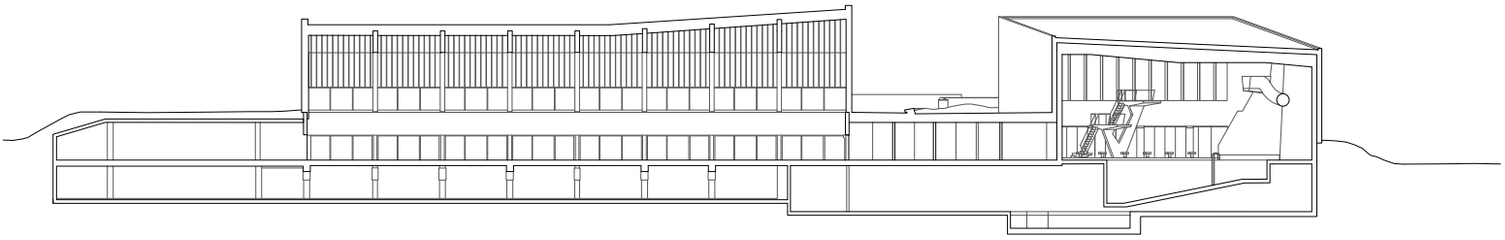

Den hevede delen av biblioteket utgjør bibliotekets scene, samtidig som den bidrar til et variert og levende romforløp. Her er det enkelt å rigge til ulike aktiviteter som minikonserter, foredrag og bokkvelder.

Romkuben er et spesialtegnet element hvor lek og aktivitet står i fokus. Her kan barn krabbe gjennom og rundt, eller ta med seg en bok og slappe av i et lite og intimt rom.

←
Linjeføringer og formspråk i arkitekturen er videreført innvendig, både romlig og i innredningselementene.

Universell utforming, med integrerte løsninger og god tilgang for alle, har vært et selvfølgelig premiss gjennom hele prosjektet.

Materialmessig består anlegget av to sinkkledde haller, en base av betong og en glødende trekledt innside. Farge- og materialpalletten er en videreføring av dette, der varme toner i gul, oransje og rødt danner et samspill med det lyse, beisede treverket. Det har vært fokus på bærekraftige løsninger og et sunt inneklima med miljøvennlige og naturlige materialer som tre og ull. De konstruktive materialene i betong og tre er i stor grad videreført og eksponert innvendig og danner et enkelt og røft utgangspunkt for materialholdningen i interiørene. Innvendig er disse materialene foredlet og tilført funksjonell og opplevelsesmessig detaljering i overflatene.

Rommene i Ulstein Arena skal oppleves som estetiske og behagelige rom å være i, både for barn, voksne og de som har dette som sin arbeidsplass. Til tross for høy aktivitet og til tider høyt lydnivå byr anlegget på behagelige rom å være i. Den viktigste grunnen til dette er den utstrakte bruken av trespiler i vegger og himlinger, med bakenforliggende akustiske filtkledde plater. Resultatet er oppsiktsvekkende gode akustiske forhold, i tillegg til å være et estetisk bidrag til en lun og varm atmosfære. I svømmehallen gir løsningen også nødvendig innvendig lufting av kledningen på grunn av det fuktige innemiljøet.

Brukermedvirkning har vært essensielt gjennom hele prosessen for å sikre et velfungerende bygg for hele bygdas befolkning. Her skal mennesker i alle

ULSTEIN ARENA→ULSTEINVIK

←
Forrige oppslag:
Ulstein Arena har en tydelig kobling mellom ute- og innerom. Gjennomsynet bidrar til å gi gode, lesbare romopplevelser.

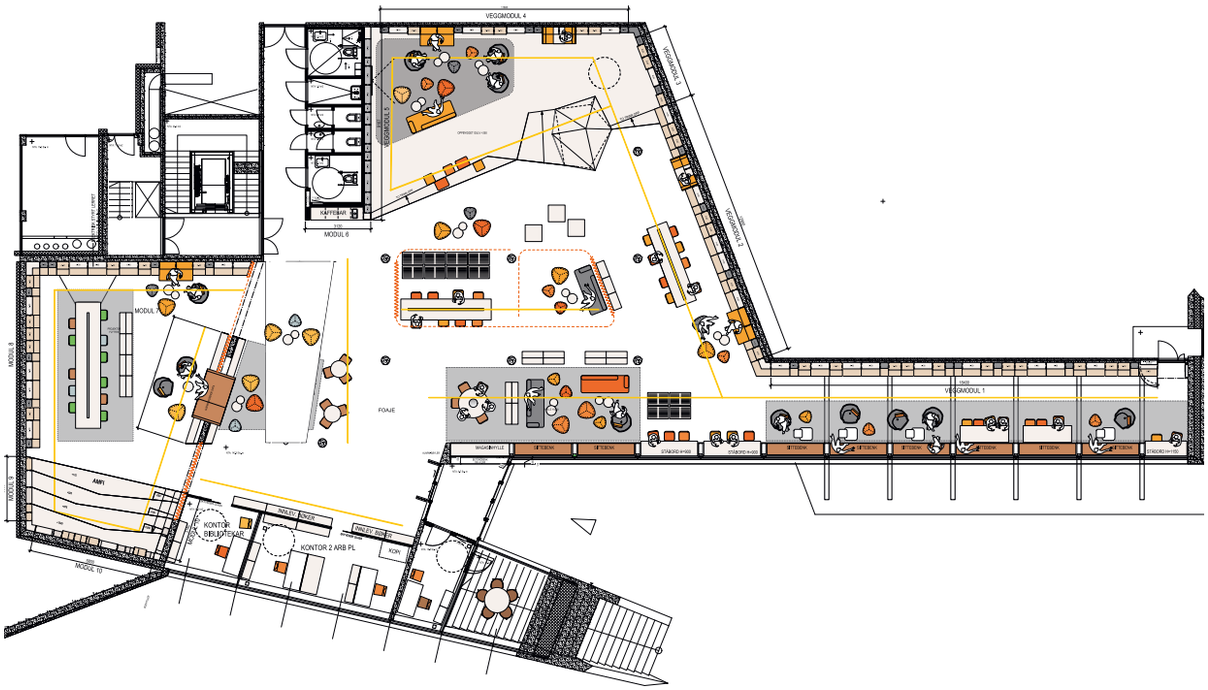

Amfiet benyttes til samlinger, undervisning og filmvisninger.
I denne delen av biblioteket er bøker til de minste samlet.

aldre og typer være velkomne. Spesiell oppmerksomhet er knyttet til utformingen av biblioteket plassert i byggets base. Flere runder med brukerne av biblioteket kulminerte i en workshop med den nederlandske bibliotekarkitekten Aat Vos. Hans innspill og utstrakte erfaringsgrunnlag forsterket ideen om biblioteket som en levende og åpen samlingsplass. Begrepet «åpent bibliotek» ble i løpet av prosjektet en naturlig ledetråd for både brukere og rådgivere – og resulterte i at alle lukkede rom ble fjernet og planløsningen fremstår i dag som åpen, levende og inkluderende.

Biblioteket har ingen dedikerte rom for spesielle aldersgrupper, i stedet er det lagt vekt på å skape fleksible soner som enkelt kan varieres og gjøres om. Planløsningen bidrar til flerbruk i biblioteket, der arealet lett kan endres fra lesesal til bokkveld, intimkonserter eller utstillinger. En stor del av innredningen er spesialtegnet og plassbygd, med vekt på lekenhet, fleksibilitet og robusthet. Her er det mulighet for både ro og lek, med møbler og innredning tilpasset ulike aldersgrupper. Biblioteket har ingen adgangskontroll og viser stor tillit til de besøkende. Holdningen i interiøret har smittet over til brukerne, med en avslappet og uformell tilgang – der brukerne selv skaper et inviterende og trygt sted å være. Slik anlegget står ferdig og i full bruk fremstår biblioteket som et tyngdepunkt i huset – et levende og sosialt samlingspunkt, som bidrar til kontinuerlig liv i bygningen og forplassen.

Stort fokus på flerbruk og fleksibilitet bidrar til svært effektiv arealbruk i anlegget. Både idrettshallen og biblioteket benyttes

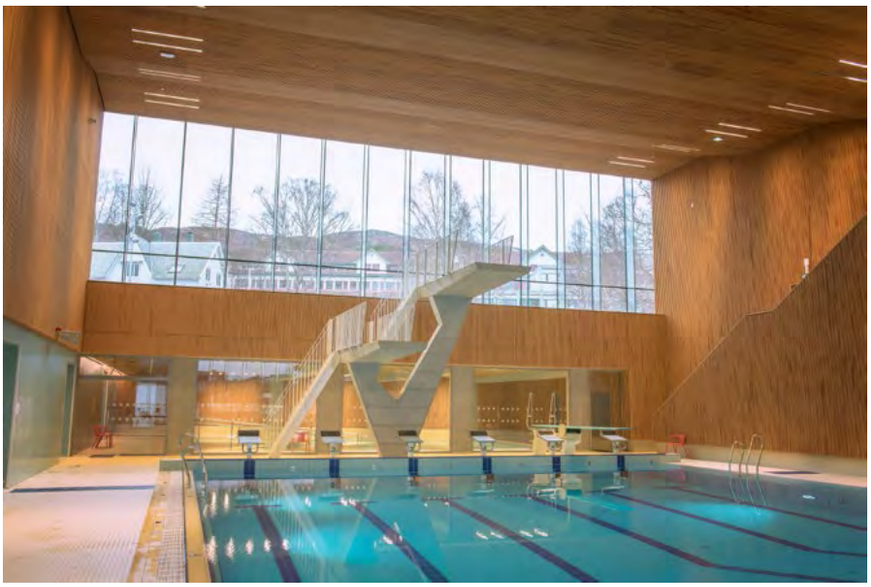

Bruken av trespiler i himling og på vegger i svømmehallen gir nødvendig innvendig lufting av kledningen på grunn av det fuktige innemiljøet.

Bibliotekets innerste del er litt roligere og blir brukt til både leksearbeid og stillelesing. Bruk av løse tepper og plassering av møbler viser tydelig hvor det er gangsone.

både sent og tidlig til ulike arrangementer. Anlegget er i stor grad åpent og tilgjengelig for innbyggerne i bygda fra tidlig morgen til sent på kveld. Kommunen som driver anlegget melder om et kraftig oppsving i besøkstall og utlån for biblioteket og økt aktivitet i de ulike idrettslagene. Befolkningen har omfavnet anlegget og gjort Ulstein Arena til et samlingssted for byens borgere på tvers av generasjoner og nasjonaliteter.

I og med at Ulstein Arena er et offentlig prosjekt ment for hele Ulsteinviks befolkning, har det vært et avgjørende premiss for oppgaven at Ulstein Arena skal være tilgjengelig for alle – uavhengig av alder, kultur eller fysiske forutsetninger. Intensjonen er å i størst mulig grad tilrettelegge for universell utforming i anlegget, både med tanke på tilgjengelighet, tydelighet og likeverdighet i alle adkomstsoner. Hele anlegget er tilgjengelig for rullestolbrukere, med universell utforming integrert i arkitekturen, med blant annet ramper som et landskap langs og gjennom anlegget. Både utvendig og innvendig bidrar belysning, kontraster i fargebruk, merking og materialvalg til enkel orientering og lesbare rom. Skrankene er utformet med høyder som gir tilgang for både små, store og sittende brukere langs hele skranken. Samtlige garderober i anlegget er tilrettelagt for rullestolbrukere med HC-toalett og skifterom. Ambisjonen har vært å skape et bærekraftig bygg med gode energitall og varige, robuste løsninger. Generelt for bygget, innvendig og utvendig, har det vært et fokus på holdbarhet – lang levetid – med minimale krav til vedlikehold.

ÅPENT
08.00-15.00

ROSENBORGGÅRDEN→TRONDHEIM
PIR II AS
Prosjektansvarlige→Jeanette Stene Skogstad, Marianne Haarberg, interiørarkitekter MNIL
KREDITERING→SIDE 159

←
De stramme linjene i stålkonstruksjonen er kombinert med naturlige elementer som treverk, planter og behagelig belysning for å få en deilig bakgårdsfølelse.

Virtuell virkelighet

Rosenborggårdens kantine ligger i en bakgård med glasstak, og er «hjertet av bygget». Prosjektteamet bestående av interiørarkitekter og arkitekter fra Pir II ble engasjert av huseier, Rosenborggården AS, for å revitalisere bakgården med et oppgradert serverings- og møteromtilbud. Resultatet er en stemningsfull glassgård med en inviterende atmosfære, som har ført til økt trivsel for både brukere og besøkende av bygget. Spesielt har rommet blitt viktig for leietaker, Aleris, da det ga et etterlengtet kafe- og lunsjtilbud for deres pasienter og pårørende, som ofte sitter litt på vent.

Rosenborggården i Innherredsveien 7 i Trondheim ble oppført i 1946, og blir populært kalt «Industribygget». I dag er det et næringsbygg, med leietakere som nevnte Aleris, KIT (Kunstakademiet NTNU), Pir II m.fl. Bygget har flere innganger fra gateplan. Glassgården er på ca. 860 m², med et dekke i 3. etasje som binder sammen de forskjellige inngangspartiene, og gir mulighet til å krysse bygget uavhengig hvilken inngang du går inn fra bakkeplan.

Den eksisterende bakgården med glasstak hadde ulike utfordringer, den var lite brukt i forhold til potensialet, og fungerte mest som et transittområde mellom inngangene i bygget. Kantinedelen var svært enkel, og det var problemer med oppvarming og akustikk. Uttrykket var utdatert og uten særpreg, og det hadde en kald karakter med harde overflater og farger som manglet kontraster og varme.

Huseier ønsket å tilby interne og eksterne brukere en revitalisert glassgård som bevarte det industrielle særpreget, men som var innbydende, og inviterte til opphold. En møteromdel, samt et oppgradert kantinetilbud med flerbruksfunksjon; lunsj, kaffe, bakervarer og et hyggelig oppholdssted, mulighet for små møter av formell og uformell art, samt private arrangementer.

ROM I ROMMET

Pir IIs interiørarkitekter og arkitekter har i dette prosjektet jobbet tverrfaglig og tett på hverandre for å oppnå et arkitektonisk designkonsept, med en sømløs overgang mellom bygg og interiør. Romopplevelsen var spesielt viktig under utformingen av konseptet. Glassgården kan ses fra alle fasader fra 3.–6. etasje. «Rom i rommet» er et sterkt visuelt og arkitektonisk konsept, der kjøkken og møteromdel hver for seg utgjør to hus i glassgården, inkludert en mesaninetasje som gir flere sitteplasser, samt utnytter lys, luft og den store takhøyden maksimalt. Husene har samme uttrykk med stålrammer og trespiler, men med ulike funksjoner, utførelse og høyde.

Kjøkkenhuset inneholder industrikjøkken,

ROSENBORGGÅRDEN→TRONDHEIM

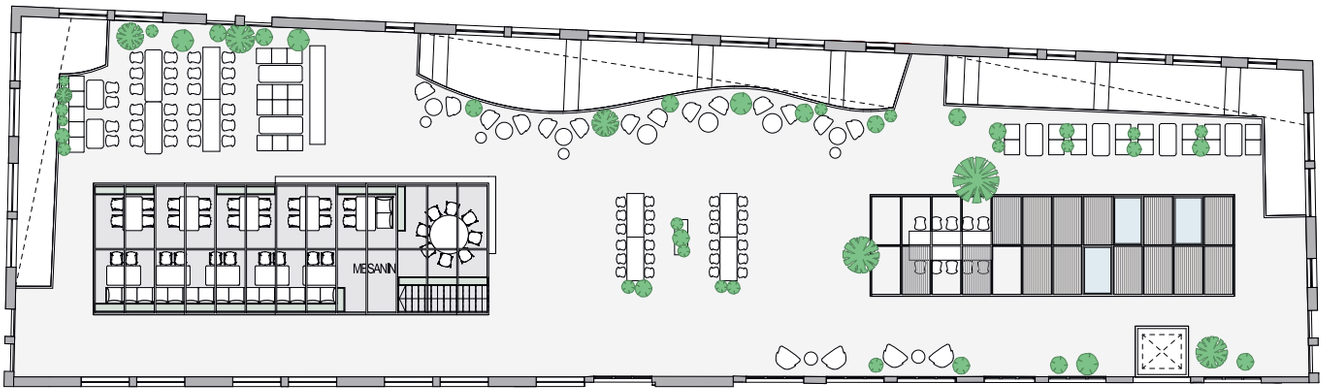

Øvre plan.

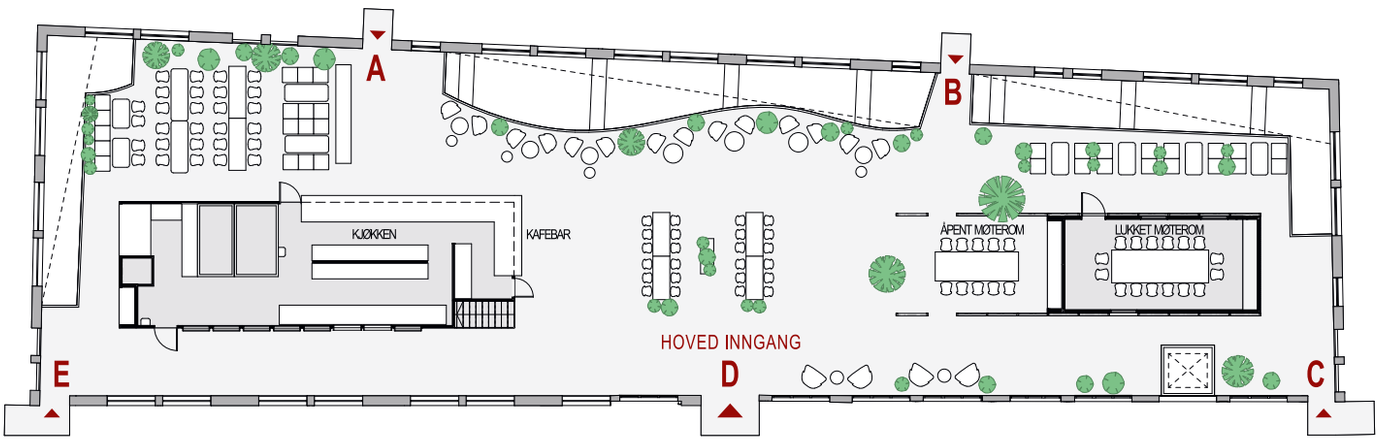

Hovedplan.

→
Det åpne møterommet brukes ofte til uformelle møter, eller til bespisning.

serveringsdisk og mesanin, og servicetilbudet ble utvidet med en godt synlig kafedisk med fersk kaffe og bakervarer, til glede for alle brukere og besøkende. Sitteplasser er spredt i rommet, inkludert langbord og mer variert møblering. Møteromhuset inneholder et lukket møterom for 16 personer, og et uformelt åpent møterom for 16 personer. For å få inn dagslys har det lukkede møterommet store glassfelt i taket, samt glassfronter på den ene langsiden av rommet. Det åpne møterommet er en forlengelse av møteromhuset, og har kun rammeverk i sorte stålprofiler som danner et slags *virtuelt* hus. Det åpne møterommet brukes ofte til uformelle møter, eller til bespisning. Med hjelp av beplantning som det store fikentreet, og beplantning i front, skjermes det åpne møterommet, og skaper en luftig ute/inne-følelse, som inviterer til opphold og samling.

Pir II og huseier ønsket at gårdsrommet skulle beholde det industrielle preget, men at en ny helhet skulle oppstå i samspillet mellom det gamle og det nye. «Rom i rommet» er et ordspill på de to husene i rommet, men også på åpent og lukket, da de også har lekt med ulike åpninger både i taket på byggene, og i veggene. Med fokus på tidløshet og mest mulig naturlige materialer, valgte de en enkel tilnærming av materialbruk, med tre og stål som hovedelementer. De stramme linjene i stålkonstruksjonen er kombinert med naturlige elementer som treverk, planter og behagelig belysning for å få en deilig bakgårdsfølelse uavhengig av vær og vind; sommer eller vinter. Stålrammene er ikke sveiset, men skrudd fast på plassen, i likhet med alle trespilene. I prinsippet kan dermed denne tre- og stålkonstruksjonen demonteres.

VIKTIGE ELEMENTER: PLANTER, BELYSNING OG ET OPPGRADERT MATTILBUD

Det naturlige dagslyset, trærne og plantene bidrar til en trivelig bakgårdsfølelse i glassgården. Plantene som er integrert i arkitekturen har en stressreduserende effekt. De forbedrer akustikk og luft, og fungerer som skille mellom soner. Designuttrykket Pir II ønsket var frodig og grønt året rundt. Det store fikentreet fra den tidligere kantinen ble bevart. I samarbeid med leverandøren ble det valgt planter av ulik karakter, som trives i denne type bakgård, med klima og dagslys som endrer seg i takt med årstidene. Plantene måtte være lette å vedlikeholde, og ikke være i konflikt med bespisning/matservering. Plantene forsterker også arkitekturen, og fremhever kontrastene. Noen planter slynger seg oppover rammeverket i stål, noen henger nedover mesaninetasjen og

ROSENBORGGÅRDEN→TRONDHEIM

Stålrammene er ikke sveiset, men skrudd fast på plassen, i likhet med alle trespilene. I prinsippet kan dermed denne tre- og stålkonstruksjonen demonteres.

«Rom i rommet» er et ordspill på de to husene i rommet, som har samme uttrykk med stålrammer og trespiler, men med ulike funksjoner, utførelse og høyde. Det spiller også på «åpent og lukket», da de også har lekt med ulike åpninger både i taket, og i veggene, på byggene.

trespilene, og andre vokse oppover og skjermer gjestene. Belysningen bidrar både til å forsterke uteromfølelsen, og skape et avslappet miljø. Lenker med lyskuler slynger seg i stålrammeverket på mesaninen, og pendler og gulvlamper gir varm og glødende belysning i kantinen. Dagslyset gjør at rommet oppleves ulikt på dag- og kveldstid, etter vær og vind, og de fire årstider. På vinteren er kantinen dunkel, og belysningen gir en hyggelig kveldsstemning døgnet rundt, i stor kontrast til sommeren, hvor belysningen får en dekorativ funksjon.

Noe av det viktigste i konseptet var helhetstanken, og synergien mellom bra arkitektur og god mat. Mattilbudet ble oppgradert, og huseier valgte den lokale kjøkkenaktøren Hegstad Blakstad, som legger vekt på «kompromissløs kvalitetsmat», dvs. kortreiste varer laget fra bunnen av med naturlige råvarer; nybakt brød, nykvernet kaffe og varm mat som på en god bistro. Med tiden er intensjonen å bytte ut noen av plantene med matnyttige planter, grønnsaker og krydderurter, samt å introdusere kompostering av organisk matavfall.

PROSESSEN

Pir II utviklet konseptet for serverings- og møteromstilbudet, og hadde ansvar for interiør- og arkitekturprosjektering i alle faser, samt tett oppfølging under byggefasen. Som leietaker satt Pir II noen meter fra byggeplassen, og dette ga dem en unik oppfølgingsmulighet gjennom hele prosessen. Interiørarkitektene og arkitektene har jobbet iherdig side om side med huseier gjennom hele prosessen for å oppnå et godt resultat. Byggherren har vært en aktiv deltaker, og har håndplukket håndverkerne til prosjektet med omhu. Spesielt dyktige og løsningsorienterte var byggmesterne og leverandøren av spiler, stål og spesialdesign. I tett samarbeid med interiørarkitekt/arkitekt kom man frem til gode alternativer, og godt gjennomførte løsninger. Pir II tegnet enkle skisser for

Slik så det ut før.

Ved hjelp av beplantning som det store fikentreet til venstre, og beplantning i front, skjermer dette det åpne møterommet og skaper en ute-inne-romfølelse som inviterer til opphold og samling.

Det åpne møterommet er en forlengelse av møteromhuset, og har kun rammeverk i sorte stålprofiler som danner et slags *virtuelt* hus.

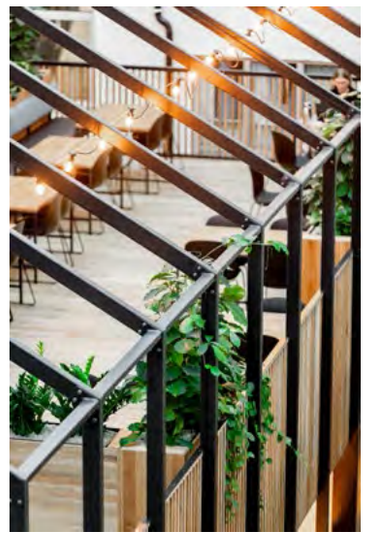

Lenkene med lyskuler bidrar til en varm og glødende bakgårdsfølelse, spesielt ved arrangementer på kveldstid.

design av sittebenker, kantinebord, barbord og plantekasser, og hadde et fantastisk godt samarbeid med leverandøren for spesialdesign under hele byggingen.

Veien til det ferdige resultatet ble dog lengre og mer kompleks enn først antatt, og prosessen ble krevende for alle parter. Det var tekniske, tidsmessige og økonomiske utfordringer underveis, knyttet til at det var et eksisterende bygg, som i tillegg var i full drift gjennom hele prosessen. Brannkonseptet ble utarbeidet med etablering av kafe med kjøkken i glassgården. Lokalet var tidligere ikke godkjent som kantine/kafe, men kun som vrimleområde, og risikoklassen endret seg i forbindelse med ny etablering, der også eksterne gjester skulle kunne benytte seg av serveringstilbudet. Brannrapporten fra brannrådgiver la grunnlag for bruken av materialer, rammeverk og konstruksjon, i tillegg til branngardiner og rullegitter. Heltre eikespiler til kledning og utvendig uttrykk ble som planlagt.

Totalvekten for kjøkkenhuset ble antatt for tung for det eksisterende dekket, og dekket måtte forsterkes. Det ble støpt betongbankett på begge langsider av kjøkkenhuset, og hele huset måtte flyttes én meter ut for å treffe underliggende og eksisterende drager. Det ble mange særmøter mellom prosjektansvarlig arkitekt og rådgivere RIV, RIB og RIBR for å komme i mål på det tekniske. Overgangen mellom stål og betong ble utarbeidet i samarbeid med leverandør av stål og eikespiler. Kjøkkentegninger var også et godt samarbeid med leverandør av storkjøkken.

Glassgården har i dag fått flere besøkende, og nå vrimler det av liv her. Pir II fikk positiv tilbakemelding fra huseier om at «det ble et godt resultat og vi mottar mange positive tilbakemeldinger fra våre leietakere».

MODERNE TRADISJON I NORSK FJELLHYTTE→HAFJELL
NYFELT OG STRAND INTERIØRARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→Merete Strand Heien, interiørarkitekt MNIL
Prosjektmedarbeider→Anne-Linn Nyfelt, interiørarkitekt MNIL
KREDITERING→SIDE 159

Hytta ligger flott plassert på Hafjell med utsikt mot Skeikampen. Her finnes flere uteplasser som er godt skjermet mot vær og vind.

→
Dagslyset flommer inn i hytta gjennom store vindusflater som vender seg ut mot det spektakulære landskapet.

Utradisjonell hyttedrøm

Ser man for seg en tradisjonell fjellhytte, er det lett å få assosiasjoner til gulnet furupanel, smårutete vinduer og tunge møbler i strikkete tekstiler. Da familien på fire skulle bygge seg en ny hytte på Hafjell, var målet noe helt annet. Men den gode hytteføelsen ønsket de likevel, og utfordringen til Nyfelt og Strand interiørarkitekter ble å omtolke den tradisjonelle hytteatmosfæren. En moderne hytte tegnet av Vårdal Arkitekter og en spektakulær tomt med utsikt mot Skeikampen var utgangspunktet.

Hytta skulle bestå av et hovedhus og et anneks koblet sammen med en utvendig svalgang. Det var rom for ekstra takhøyde i stue- og kjøkkendelen, mens entré, to soverom, gjestetoalett, bad og vaskerom ble plassert i bakre del – over dette – en hems med et oppholdsrom, et soverom og en bod. I annekset ble det lagt til rette for to gjesterom med eget bad og egen stue.

Nyfelt og Strand fikk i oppgave å utarbeide møbleringsplan, belysningsplan og en farge- og materialpalett.

Møbleringsplanen ble utformet med tanke på god plassutnyttelse og det ble fokusert på ryddige og funksjonelle løsninger. Interiørarkitektens forslag om en rekke plassbygde møbler gjorde at oppdraget ble utvidet til også å omhandle uttegning av spesialinnredning til stuen, soverommene, badene, gangen og hemsene. Det ble også tegnet trapper til prosjektet.

Når det gjelder farger og overflater, ble det lagt vekt på bruk av naturmaterialer og et lyst og nordisk uttrykk. Ask ble et gjennomgående materiale og er brukt både til innredning, gulv, vegger, himlinger og innvendige dører. Asken er overflatebehandlet med en hvitpigmentert voks som gjør at flatene blir slitesterke og man hindrer samtidig gulning over tid. Kontakten med treverket og taktiliteten er viktig her.

Panelet på veggene er liggende og henter opp formuttrykket fra den utvendige kledningen. Ved å legge panelet horisontalt har man fått samme retning både på gulv, vegger og himling. Det er dermed med på å understreke retningen i hovedrommet. Vinduene ligger i ett med veggen og er listefrie. Det er heller ikke brukt lister noen andre steder, men lagt opp

MODERNE TRADISJON I NORSK FJELLHYTTE→HAFJELL

Fra oppholdsrommet går trappen opp til hemsen og loftet. Spilene på hemsen slipper dagslyset inn og gjør det trygt for barn å oppholde seg der.

Kjøkkenet er en del av den sosiale sonen i hytta. Den lange benken langs veggen strekker seg inn i arbeidssonen og gir sitteplass til de som vil skravle med kokkene.

Sort omramming rundt vinduer og sorte belysningsarmaturer står i fin kontrast til den lyse asken. Løse møbler, tekstiler og innredningsdetaljer er valgt i dempede og naturlige toner som man finner igjen i omgivelsene rundt hytta.

Benken i stuen fungerer til oppbevaring av spill og bøker, men også som sittemøbel.

Et gammelt tresnitt har fått en fin plass ved sittegruppen i stuen og vil nok aldri bli byttet ut med en tv.

←
På hovedsoverommet er plassen rundt hodeenden av sengen utnyttet til oppbevaring. Legg merke til den lille hyllen i skapsiden som fungerer som nattbord.

MODERNE TRADISJON I NORSK FJELLHYTTE→HAFJELL

Barnerommet har to til tre sengeplasser med en bred seng nede og en enkel overkøye. Sengeløsningen henger sammen med skap og skuffer og alt er veggmontert og løftet opp fra gulvet. Da kan man skyve lekekasser, bager o.a. under og frigjøre gulvplassen.

På loftet både i hovedhytta og i annekset er det tilrettelagt for ekstra sengeplasser. Her er det dobbeltsenger i form av rammemadrasser som har blitt plassert i tette trekasser på gulvet. Her er det lavt under skråtaket og de tette kassene forenkler rengjøringen.

Praktisk oppbevaring til yttertøy i annekset.

Overkøyen på barnerommet har fått en praktisk hylle i stedet for nattbord. Hyllen strekker seg over vinduet.

til strømlinjeformede overganger mellom vegg, tak og gulv – noe som bygger opp under det moderne uttrykket som kunden ønsket at hytten skulle ha. Omramming rundt vinduene, belysning og andre innredningsdetaljer er sorte som en kontrast til det lyse treverket. Andre fargeinnslag, som for eksempel i kjøkkeninnredningen og i tekstilene, er i dempede og naturlige toner som man vil finne igjen i omgivelsene rundt hytta.

I det store sosiale rommet flommer dagslyset inn gjennom vindusveggene mot sørlig og vestlig retning. Rommet er delt inn i tre soner med kjøkken som vender ut mot sofagruppe og spisebord. Kjøkkenet har en øy som er fristilt fra veggen for å gi plass til en benk på innsiden. Benken binder sonene sammen og fungerer både som sittebenk og skjenk. Her kan noen sitte og skravle med dem som lager mat. Ved sofagruppen fungerer benken som oppbevaring til bøker og spill. Spisebordet har plass til mange enten det er middager eller brettspill på programmet. I hver ende av bordet er det plassert en høyrygget stol som gir assosiasjoner til et gammeldags høysete. Innredningen er med på å bygge oppunder fellesskapsfølelsen der alle sonene har god kontakt med hverandre. Her finnes ingen tv.

På hemsene er det lavt under taket og det er tegnet inn skap under skråtakene på soverommene for å utnytte plassen til oppbevaring. Skapene strekker seg videre bak sengene der de fungerer som hodegjerder med innfelte bokhyller. Med tanke på rengjøring består sengene av en rammemadrass i en lav trekasse som er tett helt ned til gulvet slik at man ikke trenger å legge seg ned på alle fire for å støvsuge eller vaske under sengen. Det er slike ting som er viktig i rom der det er lavt under taket. På en hytte ønsker man jo også at utvasken skal foregå så effektivt som mulig.

I første etasje er takhøyden normal

GRUNNPLAN

HEMS/LOFT

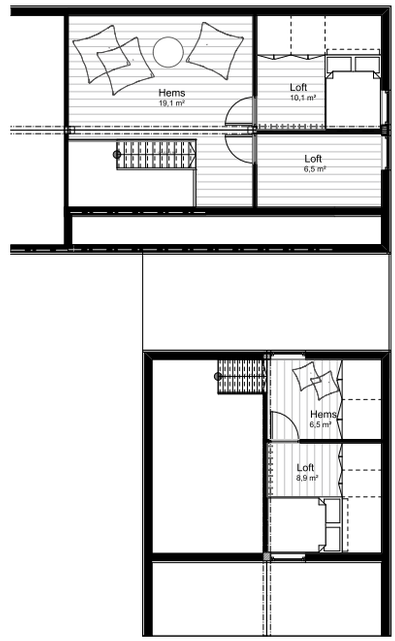

I gangen er gulvet flislagt og den flate himlingen har fått spiler i ask. Innredningen er veggmontert og løftet opp fra gulvet slik at våte skisko kan settes under skapet og tørke på varmekablene over natten uten å stå i veien i gangsonen.

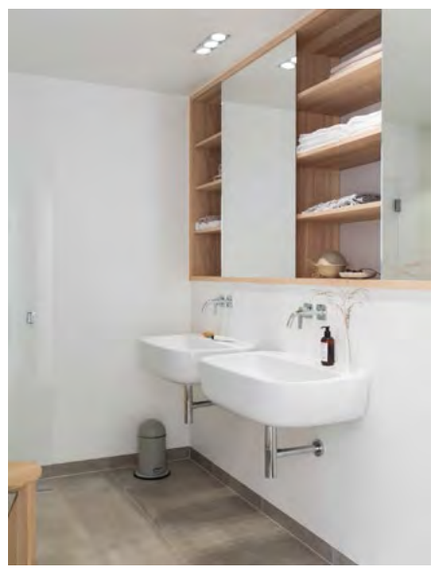

På badet er den ene veggen bygget ut noen ekstra centimeter for ikke bare å romme sisternen til toalettet, men for også å kunne ha noen dype hyller til håndklær og toalettsaker over servantene. Speilene kan skyves på for delvis skjult oppbevaring.

og her er det valgt en annen løsning med veggmontert oppbevaring. I gangen er det fliser med varmekabler på gulvet som gjør at man kan skyve våte skisko under skapet og la dem stå der og tørke til neste dag. På den måten får man samtidig en ryddig gangsone. På hovedsoverommet er plassen rundt og over sengen utnyttet slik at man kan gå rundt hele sengen. Under skapene kan man plassere en bag eller koffert for å frigjøre gulvplassen ellers.

Barnerommet er ikke på mer enn syv kvadratmeter, men er maksimalt utnyttet ved bruk av spesialinnredning og gir soveplass for inntil tre barn. Rommet har en bred seng nede – og 90 grader på den – en enkel overkøye som igjen henger sammen med skap- og skuffeinnredning.
Alt er veggmontert og gir en luftig følelse til tross for utnyttelsesgraden av rommet og den minimale gulvplassen.

Badene har rene, lyse flater med innslag av treverk, blant annet i form av nedfelte spiler på gulvet i dusjene slik det ofte er brukt i badstuer, og bringer på den måten også naturelementet inn i disse rommene. På badet i hovedhytta en den ene veggen bygget ut litt mer enn hva som strengt tatt var nødvendig i forhold til toalettsisternen slik at plassen over kunne utnyttes til hyller for oppbevaring av håndklær og toalettsaker over servantene. Foran hyllene kan to speil skyves frem og tilbake og gir delvis skjult oppbevaring i hyllen.

Der alt har sin plass blir det lett å holde orden. På en hytte med mange brukere blir dette ekstra viktig. For hvem vil vel bruke ferien på å rydde?

Ordentlig hyttefølelse kan også bo i et lyst og moderne skall. Materialitet, lune kroker og tilrettelegging for fellesskap og kvalitetstid har i dette tilfellet realisert familiens hyttedrøm.

ROMANO KHER→OSLO
MAKERSHUB ARKITEKTUR AS
Prosjektansvarlig→Else Marie Abrahamsen Egenes, interiørarkitekt MNIL
KREDITERING→SIDE 159

←
Gamlebyen kirke gjort om til fritidsklubb for rom-barn.

I dag vil mange fortsatt ikke ha med romer å gjøre. De tror vi er kjeltringer. Vi har fått et stempel på oss. At vi stjeler og bedrar. Bare fordi én rom gjør en feil, så kan man ikke dømme en hel folkegruppe.

Gjovani Flamros tale ved markeringen av 70-årsdagen for frigjøringen av Auschwitz, 27. Januar 2015.
Kilde: Boken *Ute er det kaldt – om romer i Norge.*

Fra kirkerom til Romano Kher

I 2015 beklaget den norske statsministeren, på vegne av regjeringen, den rasistiske ekskluderingspolitikken som ble ført overfor norske rom i tiårene før og etter andre verdenskrig. I det norske rommiljøet, en nasjonal minoritet bestående av 500–700 personer, var det en etterlengtet beklagelse de har arbeidet lenge for. Med beklagelsen fulgte også en kollektiv oppreisning i form av en betydelig sum – som etter norske roms egne ønsker hovedsakelig skal anvendes på å etablere et nytt kultur- og ressurssenter i Oslo, med målsettingen om å bli et møtested mellom majoritetsbefolkningen og rom-minoriteten til gjensidig læring og kjennskap, et møtested der rom kan skaffe seg ferdigheter og kunnskap og la sine barn bli kjent med egen historie – med fokus på kulturuttrykk som musikk og dans.

Kirkens Bymisjon ble tildelt oppdraget for å lede prosjektet i nært samarbeid med norske rom, og har siden 2016 lett etter passende lokaler til det nye senteret. I påvente av å finne permanente lokaler, bestemte de seg for å åpne midlertidig i Gamlebyen kirke. MakersHub fikk på slutten av 2017 forespørsel om å være med på å utforme et midlertidig interiør, og alt måtte være klart til den internasjonale romdagen, 8. april 2018. Med andre ord, det var tre intensive måneder fra oppstart i januar 2018 med ideutvikling til å bygge hele interiøret ferdig – sammen med et ufaglært team og frivillige både fra rom-miljøet og majoritetsbefolkningen.

Medvirkning ble stilt som et premiss fra Kirkens Bymisjon helt fra første sekund, da de av erfaring vet at eneste måten å lykkes er at rom selv deltar i prosessen. I en prosess etterstreber de å alltid inkludere de reelle brukerne av rommet og inkludere dem i alle stegene i en prosess.

MakersHub jobbet tett med en arbeidsgruppe bestående av fire-fem representanter fra det norske rom-miljøet og tre personer fra Kirkens Bymisjon. På det første kartleggingsmøtet ble det klart at i dette midlertidige tiltaket var det barn og unge som var viktigst. De ønsket først og fremst å lage et interiør som tok vare på barnas behov og ønsker, da de på dette tidspunktet hadde planer om å primært drive en fritidsklubb i det leide kirkerommet. Derfor ble barn og unge den viktigste målgruppen, men rommet skulle fortsatt være et flerbruksrom og møte mange andre behov samtidig – som kulturelle arrangementer eller politiske debatter.

Tidlig i prosessen arrangerte interiørarkitekten en «drømme-workshop» med barna, der de brukte bildekort og tegning for å kommunisere ideer med hverandre. Barna fikk anledning til å fortelle om hva de ønsket seg, og utfordringen ble å oversette deres ord og drømmer til et realistisk interiør innen gitte budsjett – og tidsrammer.

Basert på kartleggingene av behov med arbeidsgruppa og barnas ønsker, designet de et fleksibelt interiør. Interiørdesignet ble presentert til arbeidsgruppa med en enkel modell i skala 1:20. MakersHub valgte

Designmøte med prosjektgruppen bestående av ansatte
fra Kirkens Bymisjon og representanter fra det norske rom-miljøet.

Idemyldring med barn og unge.

Medsnekkere i prosjektet var Giovanni,
Emram, Kalle, Cerfin, Leonardo, Serafin
og Kevin. Noen hadde relevant arbeidserfaring
fra før av, mens andre hadde aldri tatt
i en drill eller en pensel.

Det var et enormt arbeid å male alle platene,
tre strøk på hver side, samt logistikk ved tørking.

I løpet av 16 arbeidsdager var interiøret bygget klart
med god hjelp fra mange frivillige fra rom-miljøet,
og frivillige fra deres egen organisasjon.
Byggedagene var lange og intense.

Barna ønsket seg
masse farger.

ROMANO KHER→OSLO

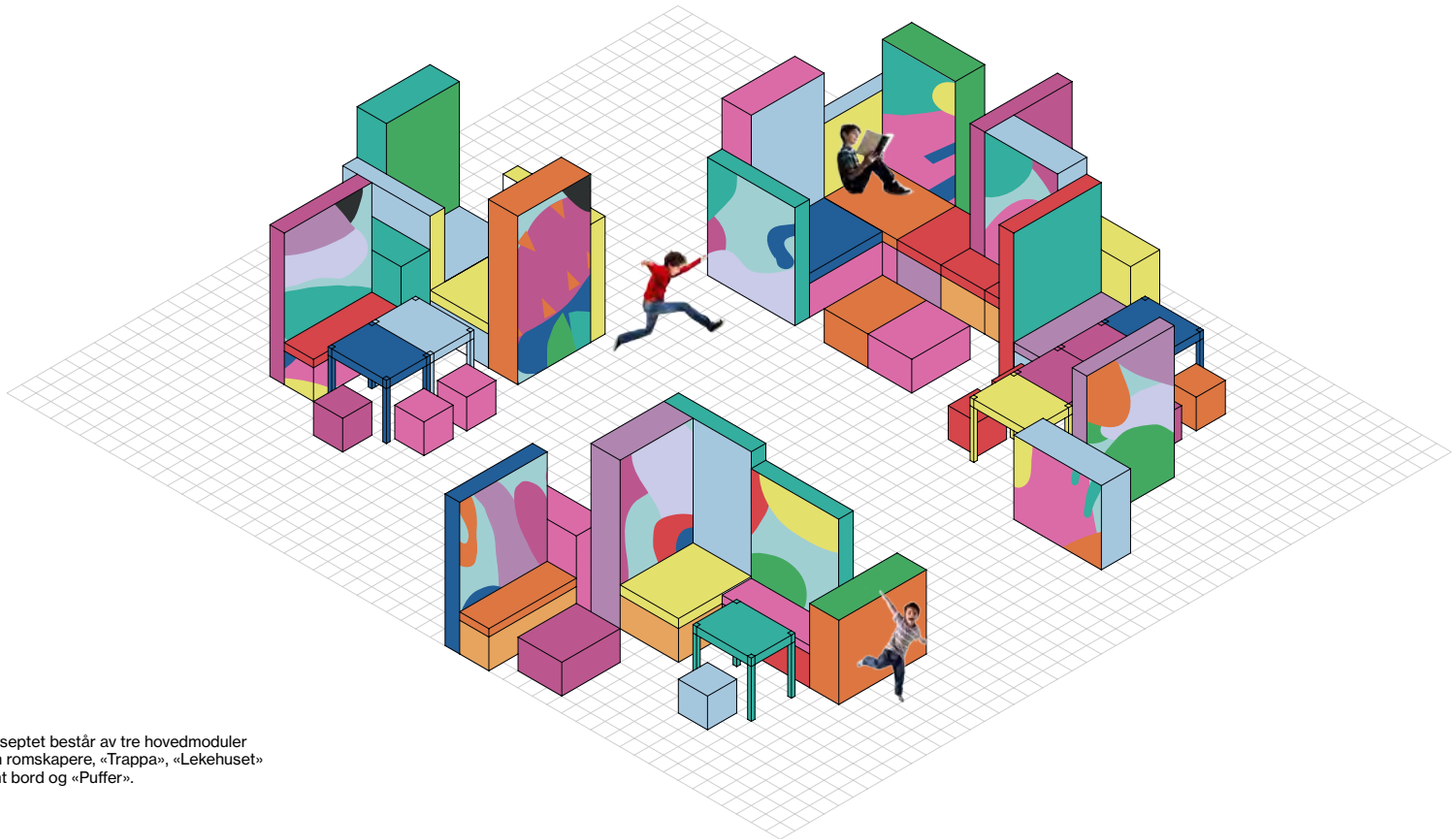

Konseptet består av tre hovedmoduler som romskapere, «Trappa», «Lekehuset» samt bord og «Puffer».

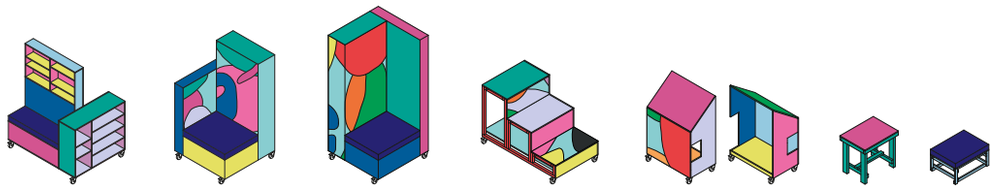

å kommunisere konseptet via modell, fremfor tradisjonelle plan- og oppriss-tegninger, fordi de opplever at personer som har liten erfaring med å lese slike tegninger lettere kan forstå og visualisere fremtidig resultat med en modell som kommunikasjonsmiddel. Å arbeide med folk som aldri før har samarbeidet med en interiørarkitekt, har naturlig nok sine utfordringer, og det er viktig at man tilrettelegger det faglige språket og uttrykksformen for å bli forstått av brukerne.

Kirkerommet som skulle transformeres til en fritidsklubb er cirka 24 meter langt og 9,5 meter bredt med en romslig takhøyde. Rommet preges av høy slitasje og dårlig vedlikehold. Rommet oppleves som stusselig og lite inviterende for barn.

Den nåværende kirken ble oppført i 1796, og ble i 2014 nedlagt som sognekirke. Siden da har Kirkens Bymisjon leid ut kirken til ulike tiltak. I lengre tid har rommet blitt brukt til overnattingstilbud for tilreisende rom. Premissene for det nye interiøret var å ikke berøre eller skade de eksisterende strukturene eller veggene.

For å oppfylle rommets mange behov, falt valget på å skape moduler på hjul - som kunne iscenesette flere ulike rominndelinger til de mange ulike behovene.

Konseptet består av tre hovedmoduler som romskapere, «Trappa», «Lekehuset» samt bord og «Puffer». De monterte også to lettvegger som lener seg inntil søylene under mesaninen, som fungerer som et lekserom og kafe ved arrangementer. Modulene står i stor kontrast til det sakrale kirkerommet. Ettersom barna ønsket seg masse farger, ble det til slutt et kontrastfylt interiør som et sprekt innslag i det nøkterne rommet.

Designet måtte tilpasse seg et knapt budsjett, begrenset tid til utforming og den faktor at modulene skulle bli bygget av ufaglærte. Ettersom en gjentagende utfordring i det norske rom-miljøet er arbeid, ville MakersHub blant annet av den grunn ansette et ufaglært arbeidsteam fra rom-miljøet. En bonuseffekt av en slik deltagelse skaper eierskap og tilhørighet. Som medsnekkere i prosjektet var Giovanni, Emram, Kalle, Cerfin, Leonardo, Serafin og Kevin. Noen hadde relevant arbeidserfaring fra før av, mens andre hadde aldri tatt i en drill eller en pensel. I løpet av 16 arbeidsdager var interiøret bygget klart med god hjelp fra mange frivillige fra rom-miljøet (deriblant mange barn), og frivillige fra deres egen organisasjon som bidro med over 250 frivillige timer på å bygge.

Modulene ble bygget av 19 mm MDF. 80 plater ble først grunnet, så malt i 10 forskjellige farger. Det var et enormt arbeid å male alle platene, tre strøk på hver side, samt logistikk ved tørking. Etter at alle platene hadde blitt malt, anvendte man

ROMANO KHER→OSLO

→
Totalkostnad
for hele prosjektet
var ca. 400 000.
Det krever kreativitet
i løsningene.

Det ble bygget 32 interiørelementer.

→
Puter til puffene ble sydd
av innvandrerkvinner
fra Voksenopplæringen.
MakersHub etterstreber
å benytte seg av leverandører
med sosialt fokus.

sirkelsag for å kappe de ulike bitene de trengte til modulene – alt ut i fra interiørarkitektens pedagogiske arbeidsmanualer. Fargekombinasjonene på modulene ble skapt helt tilfeldig ved kapping.

Det som ble bygget, er basert på enkle konstruksjonsprinsipper og kan bygges med kun håndverktøy. Arbeidsmanualene er et de viktigste verktøyene når man bygger med ufaglærte. Å ha enkle illustrative tegninger som viser hva som skal gjøres bidrar til at ansatte og frivillige etterhvert blir mer og mer selvstendige og selvgående uten behov for assistanse. Til sammen bygget de 32 interiørelementer. Putene ble sydd av innvandrerkvinner fra Voksenopplæringen, gjennom initiativet Laget – Quo Vadis. Der det er mulig, etterstreber MakersHub å benytte seg av leverandører som har et sosialt fokus.

De arbeider med små budsjetter. Den totale kostnaden for hele prosjektet var ca. 400 000 kroner. MakersHub opptrådte som en totalentreprenør i dette prosjektet med ansvar for kostnadsberegning, innkjøp og utførelse. Interiør- og arkitekturtjenester er ofte utenfor rekkevidde for mange ideelle organisasjoner. De tilbyr derfor en redusert timepris til ideelle organisasjoner som Kirkens Bymisjon, fordi det gir organisasjonene muligheten til å engasjere dem. MakersHub ønsker å være imøtekommende, og går tidlig i dialog med oppdragsgiver om hva som er av budsjett og hva som realistisk kan tilbys innenfor disse rammene.

For MakersHub er det ikke bare selve designet og det ferdige resultatet som veier tyngst i et prosjekt. Det er veien dit, det å bidra til å skape mestringsfølelse og inkludering. Byggedagene var lange og intense, men alle ble servert varm hjemmelaget lunsj hver dag og lærte samtidig mye om rom-kultur og tradisjon i løpet av perioden. Romano Kher har vært en fungerende fritidsklubb (og kultursenter) siden åpningen og de leter fortsatt etter permanente lokaler.

VICTOR PAPANEK

TEKST→ASTRID SKJERVEN,
PROFESSOR, INSTITUTT FOR PRODUKTDESIGN
OSLOMET – STORBYUNIVERSITETET

Vitra Design Museum presenterte i 2018 den første store retrospektive utstillingen om Papanek som forfatter, designer og aktivist. Den hadde tittelen Victor Papanek: The Politics of Design.

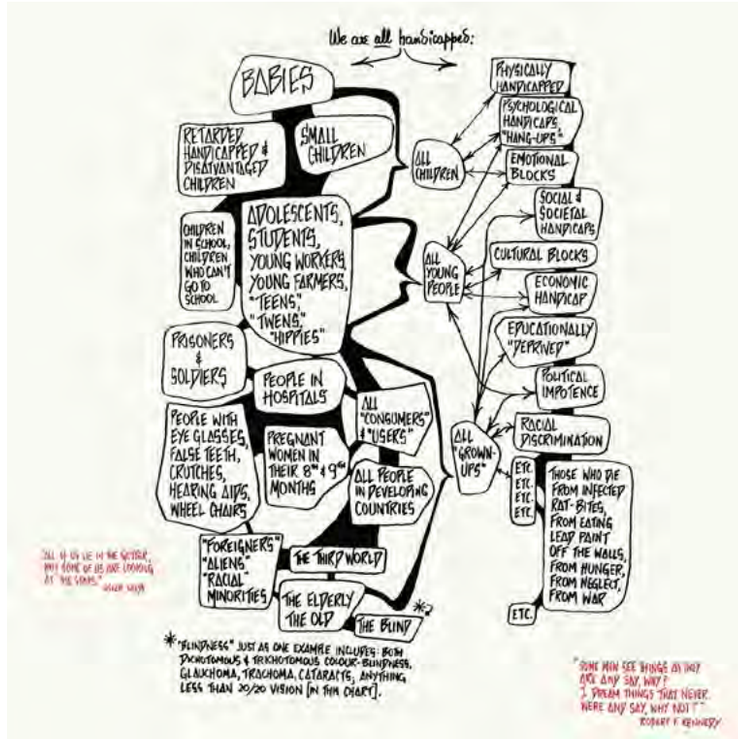

Victor Papanek, *We are all handicapped*,
del av Big Character Poster No. 1: Work Chart for Designers, 1973.
©University of Applied Arts Vienna, Victor J. Papanek Foundation.

Victor Papanek, Norden og Norge: Miljødesign i perspektiv

EN FORLØPER FOR MILJØVENNLIG DESIGN

I løpet av 1950- og 60-tallet ble design en aktivitet som bidro til det økende forbruket i den rike, vestlige verden. Samtidig ble resten av kloden stadig fattigere. Forurensning og andre belastninger på naturen ble også stadig mer synlig. I designmiljøet var det en gryende bevissthet om dette. Den østerriksk-amerikanske designeren Victor Papanek (1923–1998) var en av dem som ledet an i den amerikanske og internasjonale miljøbevegelsen. Han fikk stor betydning for de nordiske landene, blant annet Norge.

Papanek var et barn av modernismen og vestlige designtradisjoner. Etter å ha emigrert fra Østerrike til USA på 1930-tallet, studerte han arkitektur og design ved Cooper Union i New York og ved Massachusetts Institute of Technology. Han studerte også under Frank Lloyd Wright og ble inspirert av hans oppfatning av sammenhengen mellom natur og arkitektur. Hans møte med Richard Buckminster Fuller ble viktig for hans oppfatning av at design skulle gjøre hverdagslivet enklere. På grunnlag av dette, sitt engasjement for miljøspørsmål og sin kritiske holdning til Vestens økende forbruk av overflødige produkter, utviklet han en egen tilnærmingsmåte til design. Hans definisjon av aktiviteten var vid, og omfattet både profesjonelle og vanlige mennesker: «All men are designers. All that we do, almost all the time, is design, for design is basic to all human activity. The planning and patterning of any act towards a desired, foreseeable end constitutes the design process.» Han kritiserte designerprofesjonen for å lage skadelige, unødvendige ting og å bidra til unødvendig høy konsumpsjon: «There are professions more harmful than industrial design, but only a very few of them. ... By designing criminally unsafe automobiles that kill or maim nearly one million people around the world each year, by creating whole new species of permanent garbage to clutter up the landscape, and by choosing materials and processes that pollute the air we breathe, designers have become a dangerous breed.» Han mente designere burde konsentrere seg om å utvikle produkter som dekket grunnleggende behov og som kunne produseres lokalt av rimelige eller brukte materialer. Brukerne skulle være de som trengte det mest, i vestlige samfunn eller den tredje verden. Han var opptatt av urfolkenes måte å løse daglige problemer på, og mente de burde tjene som eksempler

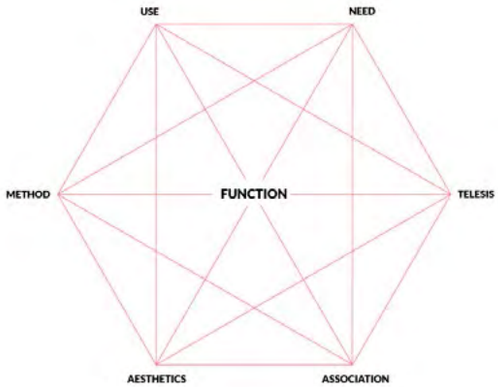

THE FUNCTION COMPLEX

METHOD
The interaction of tools, materials and processes which need to be used optimally by appealing to creativity.

USE
Answering to the question “does it work?”

NEED
Genuine need (economic, psychological, spiritual, technological, intellectual) vs. instilled one by fad and fashion.

TELESIS
The design must reflect the times and conditions that have given rise to it and must fit in with the human socio-economic context.

ASSOCIATION
Our psychological condition determined by environment, education and culture comes into play towards or against a certain value.

AESTHETICS
A tool that helps to transform shapes and colours into elements that move and please us.

VICTOR PAPANEK

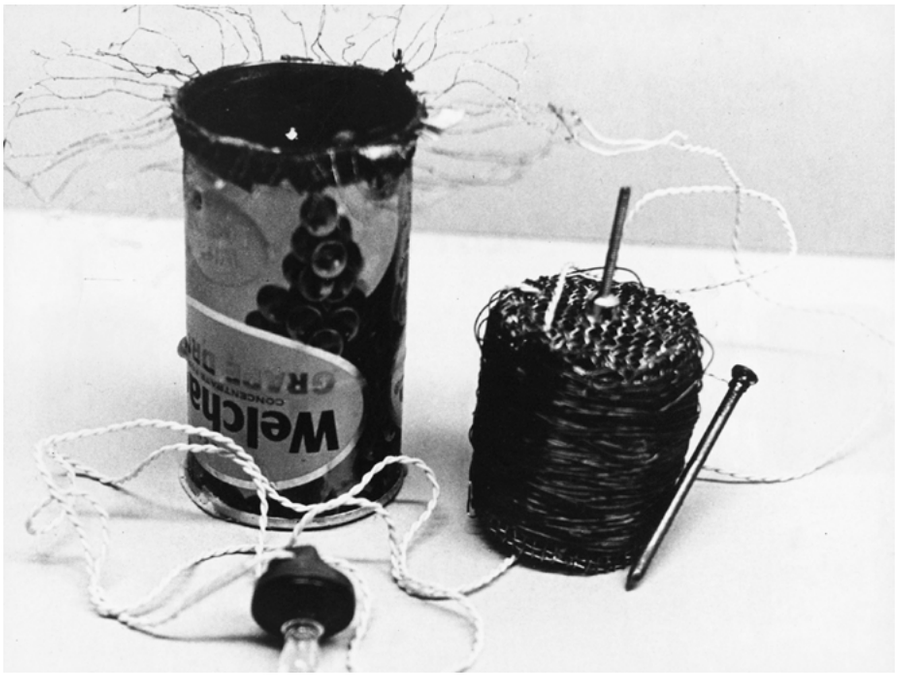

Prototyp til The Tin-Can Radio, 1962.

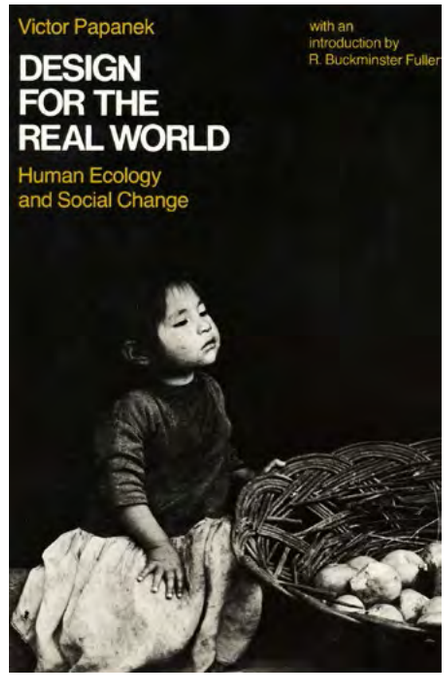

Design for the Real World: Human Ecology and Social Change, 1971. Boken ble en «bibel» for den samfunnsorienterte delen av det internasjonale designsamfunnet, og kommer stadig i nye opplag.

for profesjonelle designere. Han var også opptatt av folkelige tradisjoner i den vestlige verden.

I 1964 fikk han en stilling som leder av Department of Art and Design ved Purdue University of Indiana. Her lot han studentene designe prototyper basert på hans egne ideer. Samtidig gjorde han seg gjeldende i massemediene. Han laget bl.a. tv-programmer og filmer der hans kontroversielle og provoserende meninger ble formidlet. På denne måten fikk han et navn både i og utenfor USA.

Blant hans tidlige og mest kjente prosjekter er The Tin-Can Radio fra 1962. Han var blitt kontaktet av representanter for den amerikanske hæren, som trengte et apparat som kunne overføre radiosignaler i fjerne deler av verden. Hans løsning, utarbeidet i samarbeid med studenten George Seegers, besto av en brukt juiceboks av blikk, påloddet en topp av kobberfrynser som fungerte som antenner, koblet med wirer til en radiotransistor. Teknisk sett var ikke dette noen ny oppfinnelse. Noe lignende var blitt brukt av amerikanske speidere på 1930-tallet. Men konteksten og intensjonen var ny: Et ønske om å skape bærekraftige produkter til bruk i den tredje verden. Det ville ifølge Papaneks beregninger koste 9 cents pr. stk. å produsere dem lokalt. Under en av sine reiser som rådgiver for UNESCO, donerte han prototypen til organisasjonen til bruk i Indonesia. Dekoren skulle lages av lokalbefolkningen av lokale materialer slik at produktet kunne tilpasses deres egen smak. Hvor mange som ble produsert og som faktisk ble brukt er ukjent.

MØTET MED DE NORDISKE LANDENE

Den amerikanske miljøbevegelsen ble fulgt med stor oppmerksomhet av designstudenter i Norden. Som noen av de mest uttalte eksponentene for bevegelsen ble Papanek og Buckminster Fuller i 1967 invitert av Scandinavian Design Students Organisation til et seminar om arbeidsomgivelser ved The Institute of Industrial Art i Helsinki (senere Aalto University). Initiativet kom fra Yrjö Sotamaa, som senere ble en ledende figur i finsk designutdannelse. Papaneks forelesninger og workshops ble en stor suksess. De ble fremført med stor retorisk tyngde, men også med humoristisk sans. De førte til et gjennombrudd for hans radikale synspunkter blant mange av de nordiske studentene og ga ham umiddelbart status som «guru». Dette ledet til en serie av invitasjoner til designskolene i Norden.

Under hans neste besøk i Helsinki i 1968 ledet han en workshop med tittelen «Play environment for handicapped people». Det følgende året besto oppgaven i å konstruere et mobilt slakteri beregnet på samenes reindrift i Lappland. Derved involverte han også urfolkene i et vestlig land, noe som den gangen var helt nytt. Studentene, blant andre Sotamaa, ble inspirert til å fortsette å arbeide i hans ånd, til tross for at det sto i kontrast til det rådende Scandinavian design-idiomet. Et av de mest markante resultatene var dannelsen av Helsinki Design Lab, som holdt det gående til 2013.

Sverige var trolig det landet hvor Papaneks tanker fikk størst gjennomslagskraft. På sin første visitt i 1968, holdt han en åtte timer lang forelesning på Konstfack. Den forårsaket både avsky og entusiasme. Mange ble provosert av

Victor Papanek: *The Minimal Design Team*, del av Big Character Poster No. 1: Work Chart for Designers, 1973. ©University of Applied Arts Vienna, Victor J. Papanek Foundation.

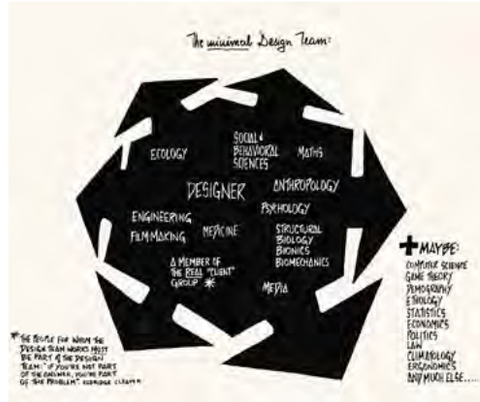

Victor Papanek: Tetrakaidecahedral movable playground structure (1973–75). ©University of Applied Arts Vienna, Victor J. Papanek Foundation.

Terje Ekstrøm: Høyttaleren Fasett, Tandberg Radiofabrikk, 1975. Foto→Frode Larsen/Nasjonalmuseet

hans radikale synspunkter. Andre reagerte positivt og sluttet seg umiddelbart til synspunktene hans. Maria Benktzon, som den gangen studerte tekstil, beskrev forelesningen som «en ögonöppnare till världen». Den fikk henne til å studere industridesign i stedet. Som ferdig utdannet var hun med på å danne den velrenommerte Ergonomidesigngruppen, som spesialiserte seg på å formgi ergonomiske hverdagsprodukter. Budskapet hans hadde lignende effekt på andre studenter. Når det gjaldt design for den tredje verden, var dette noe de ønsket å drive med, men ikke hadde mulighet til på dette tidspunktet. Papaneks invitasjon var initiert av daværende designstudent Olof Johansson. Han hjalp ham med å komme i kontakt med forlaget Bonnier, som publiserte den aller første utgaven av hans grunnleggende bok. Tittelen var *Miljö för Miljonerna: Design som Tjänst eller Förtjänst?*, og den utkom i 1970. Året etter kom den engelskspråklige utgaven, som fikk tittelen *Design for the Real World: Human Ecology and Social Change*. Den ble en «bibel» for den samfunnsorienterte delen av det internasjonale designsamfunnet, og kommer stadig i nye opplag.

I Danmark fikk ideene hans mer begrenset gjennomslag. Han besøkte landet første gang så sent som i 1973, i en svært prominent posisjon som gjesteprofessor i industridesign ved Det Kongelige Kunstakademi i København. Han var invitert av professor Erik Herløw, som var sterkt opptatt av miljøspørsmål. Papanek holdt forelesninger og workshops, og deltok også i et tv-program. Han trivdes med undervisningen, og også med det venstreradikale miljøet og den avslappede atmosfæren. Papanek gjengir en episode: «Eight or nine students and a teacher sat around a table making drawings and working on a project while 30 or 40 other students taking the class sat around them on the floor, reading, smoking pot, and eating potato chips.» En av studentene beskrev ham slik: «He was an inspiring lecturer, but at the same time part of a shred in our consciousness about the fact that resources were scarce.»

Papanek besøkte Norge for første gang i 1968, der han holdt en forelesning ved Statens håndverks- og kunstindustriskole (nå en del av KHIO) i forbindelse med skolens 150-årsjubileum. Flere av lærerne var svært negative. En av dem antydet til og med at han kunne være en delegat fra et østblokk-land. Til tross for den blandede stemningen, var Papanek ifølge en av tilhørerne, møbeldesigner Svein Gusrud, «... fullstendig rolig og nøktern. Han stimulerte 1968-generasjonens ønske om å bryte med det konforme og fyrte opp under spørsmålet om hvordan og hva vi designet. Kort sagt, til å påta seg et bredt sosialt ansvar».

Det finnes flere eksempler på at hans budskap hadde nedslagskraft i Norge. Terje Ekstrøms arbeider er ett av dem. Sammen med møbel- og interiørarkitekturstudentene ved SHKS bygget han en modell av et sekskantet hus som ble stilt ut på skolens 150-årsjubileumsutstilling i 1968. Det betyr at han hadde kjennskap til Papanek allerede før besøket. Senere designet han høyttalere i samme form for Tandberg. Papanek hadde arvet forkjærligheten for heksagonale former

Viktor Papanek: Perch or reclining structure, 1960-tallet.

Stand-in «stol», Svein Gusrud, Møremøbler, 1982. Nasjonalmuseet/ Frode Larsen

MakersHub: Karam krakk. Selges for kr 650 pr. stk.
Overskuddet går til MakersHub Volunteer organisation.

MakersHub: Torshov Transittmottak 2017.

Peter Opsvik: Capisco kontorstol fra 1984 for HÅG. Et av våre viktigste norske designprodukter. Er fremdeles i produksjon.
Foto→HÅG

av sin læremester Frank Lloyd Wright og brukte den ved flere anledninger. Han mente formen var mer organisk og hadde bedre funksjonelle egenskaper en kuben. Møbeldesigneren Peter Opsvik var student ved SHKS da Papanek holdt sin første gjesteforelesning. Flere av stolene hans bygger på alternative sitte- og støtteposisjoner som Papanek benyttet seg av. Det gjelder både kontorstolen Capisco og serien Relax while standing. Det samme gjelder møbeldesigner Svein Gusruds Stand in fra 1982. I et tv-program i 1969 ble SHKS-studentene «Knut fra Trysil og en kvinnelig medstudent» intervjuet om en oppgave de nylig hadde utført etter en forelesning av Papanek.

Den gikk ut på å utforme en bakgård for barn. Dette hadde de satt stor pris på, fordi oppgaven var mer realistisk enn de oppgavene de vanligvis fikk.

Papanek øvet også innflytelse på et mer generelt nivå når det gjaldt samfunnsansvar og tilstanden i den tredje verden. Dette kan implisitt ha medvirket til dannelsen av organisasjonen Design uten grenser, som Peter Opsvik tok initiativ til i samarbeid med Norsk Forms direktør Peter Butenschøn.

SAMFUNNSRELEVANS

Papanek var en engasjert og suksessrik formidler av sine ideer overfor unge designstudenter. Men verken ideer eller prototyper ble introdusert overfor kommersielle aktører. Han engasjerte seg heller ikke i politikk. Hans eneste kontakt i forbindelse med realisering var UNESCO og WHO. Heller ikke i disse tilfellene brydde han seg om oppfølging. Prototypene ble overlatt til de lokale innbyggerne for at de skulle kunne ha maksimal effekt, med det førte som regel til at de ikke ble brukt. Et eksempel er et arbeid for WHO i Chad, Niger og Camerun, der det ble utarbeidet prototyper for en maskin som skulle produsere leirpiper. Produktene ble demonstrert for den lokale befolkningen, og deretter overlatt til seg selv av både Papanek og innbyggerne. Følgelig var hovedutbyttet av Papaneks besøk at han selv hadde hatt stor glede av oppholdet, skaffet seg bedre kunnskap om lokale kulturer og flere objekter til sin samling av folkekunst.

Papaneks ideer ble en del av det allmenne tankegodset i designmiljøet i Norden. I dagens situasjon med økende problemer knyttet til klima, bærekraft og fattigdom, er de noe vi kan dra veksler på. Blant dem som eksplisitt arbeider i Papaneks ånd er designgruppen MakersHub. Tankene hans passer godt som forholdelsesmåte til FNs bærekraftsmål, som står høyt på agendaen i de fleste land.

KILDER

Papaneks egne bøker, forskningslitteratur, NRKs arkiv, intervjuer med danske, finske, svenske og norske designere og med Papaneks datter Harlanne Roberts.

BILLETTER

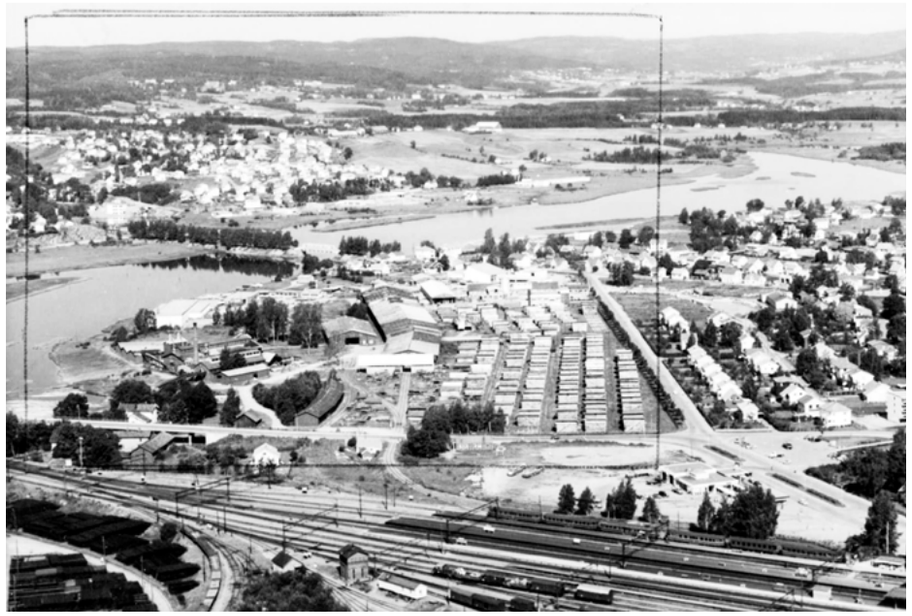

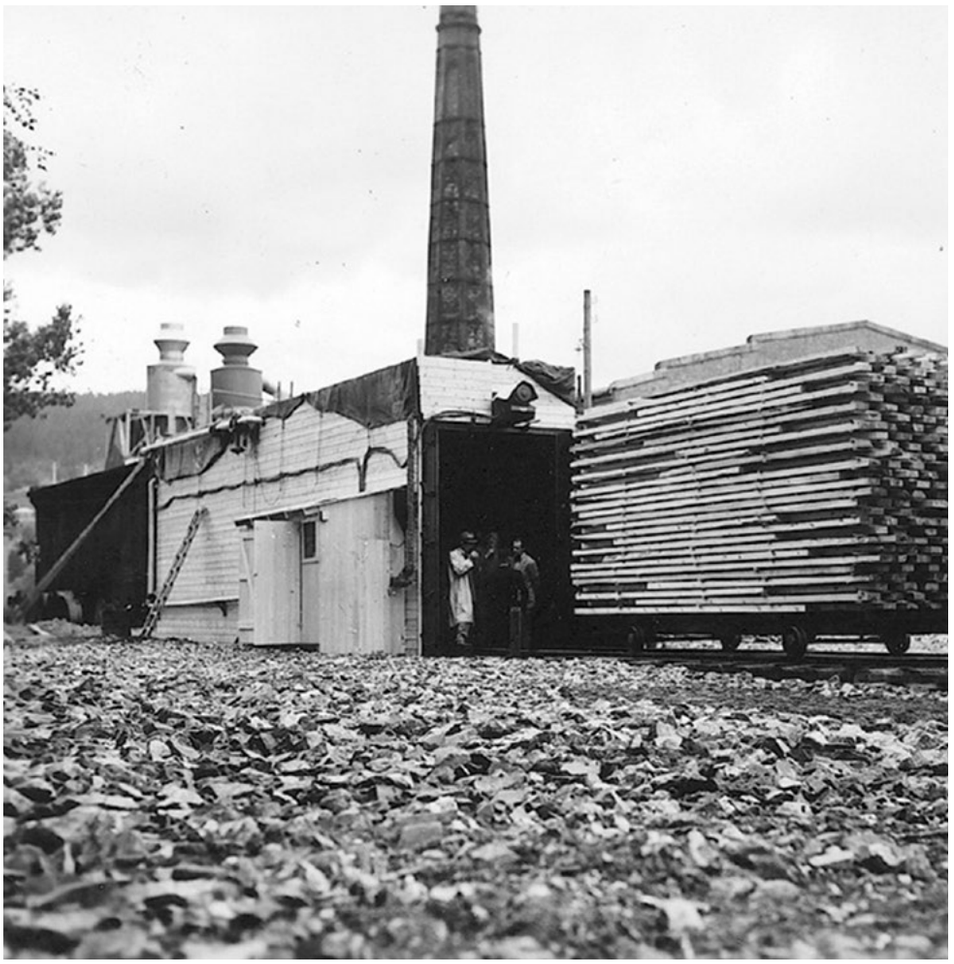

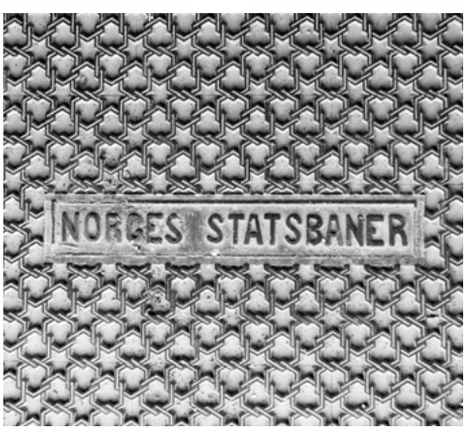
NORGES STATSBANER

NÅR HISTORIER BLIR IDENTITET

TEKST→HANS CHRISTIAN ELVERHØI THOMMASSEN MNIL
FOTO→RISS/PETTER ABRAHAMSEN

←
Konsepter begynner med en impuls, et inntrykk, med inspirasjon. For Scandic Lillestrøm begynte arbeidet med å lage et konseptuelt rammeverk med et flybilde av et Lillestrøm som ikke lenger finnes.

I løpet av prosjektet skulle Riss' bibliotek forøkes til også å inkludere lokalhistoriske bøker om Lillestrøm, om jernbane og sagbruksdrift. Det føyer seg til de mange andre bøkene som finnes i disse bokhyllene, og som for det meste inneholder bøker om alt annet enn arkitektur og design, men snarere det som er inspirasjonen som kan bli til det.

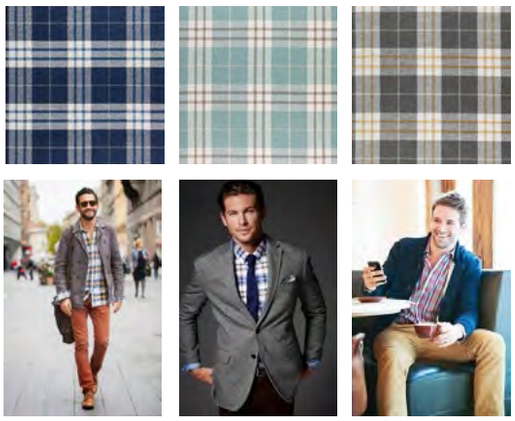

Inspirasjonen og det den konkretiserer seg som i interiøret. En observasjon designerne gjorde seg var hvordan rutete skjorter i ulike farger og størrelser hadde en link mellom fortid og nåtid. Fra «dreieboka» som Riss laget for prosjektet. De opptrer som del av et innvendig skilt, utformet som knagger med arbeidsbukser, skjorter og skinnluer, eller som trekk på stoler.

Når historier blir til identiet

Riss ble engasjert av Scandic Hotels i 2015 for å formgi fellesarealene i deres nyetablering i Lillestrøm. Gjennom et tett og fruktbart samarbeid med oppdragsgiver fremstår Scandic Lillestrøm etter åpningen i januar 2018 som et hotell med egenart, hvor forankring i Lillestrøms historie og identitet er med på å skape unike opplevelser for reisende gjester og innbyggere i Skedsmo.

Hotellet skulle ligge i Portalenkomplekset – en nyoppføring på Lillestrøms sydside. Bygningen, som skulle komme til å bli den høyeste i Lillestrøm sentrum, var allerede før Scandic fikk kontrakten som operatør heftig diskutert og debattert i lokal presse. Debatten handlet om stedsidentitet. Det ble fra ulike hold reist spørsmål rundt hva Lillestrøm hadde vært, i forhold til hva stedet skulle bli i fremtiden. Stedsidentitet kom opp som et begrep i sammenheng med debatten om byggehøyder og arkitektoniske uttrykk.

Å FINNE VEIEN TIL KONSEPTET

Som i de fleste designoppdrag som havner på bordet hos Riss, begynte prosessen i vekslingen mellom diskusjoner og møter med kunden, og researcharbeid, hvor målet er å forstå stedet, situasjonen, og ut fra det å se på hvilke muligheter som finnes. Både sosiologiske, markedsøkonomiske og kulturhistoriske faktorer er gyldige og interessante. Riss kaller dette å være interessert, å ha innlevelse i situasjonen. Det er ikke en metode som er overførbart fra prosjekt til prosjekt, men snarere en tilnærming til profesjonen.

Allerede i den innledende fasen av engasjementet for etableringen av hotellet, så Riss et potensiale i å trekke frem sider ved Lillestrøms historie som grunnlag for designkonseptet. Ved å løfte frem og feire unike historier fra Lillestrøm fantes det potensiale for å lage et hotell med egenart, samtidig som det viste interesse for lokalmiljøet. Synergien mellom markedspotensialet og egenverdien i å løfte frem lokal identitet møtte entusiasme hos oppdragsgiver. Førende for Riss' designstrategi ble det å formidle disse historiene i rom og handlinger i hotellet.

Historiene som Riss valgte å fokusere på var de som handlet om Lillestrøms historie som hovedsete for sagbruksvirksomheten rundt Glomma, og stedets tilblivelse som knutepunkt langs Konsvingerbanen. Det er to grunnleggende faktorer for at Lillestrøm utviklet seg til å bli det det er i dag. På samme tid er disse historiene underkommunisert i måten Lillestrøm har utviklet seg på. Særlig sagbrukshistorien lever videre først og fremst som gate- og stedsnavn uten at denne historien er en del av virkeligheten i dag. Som en av de viktigste næringene i området de siste 200 årene, er det lite igjen i Lillestrøm som forteller om «flisbyen» – stedet med alle sagbrukene. I den visuelle og skrevne historien om disse fant Riss beretninger og elementer som kunne brukes som et materiale å spille på, og som skulle utgjøre rammeverket som formgivningsvalgene ble stilet opp mot.

SAMARBEID MELLOM ULIKE INTERESSEHAVERE

I tillegg til konseptutvikling og interiørprosjektering av resepsjon, frokostrestaurant og konferanseavdeling var det fra tidlig av et fokus på å la mat- og drikkeopplevelser gjennom en egen restaurant være oppgaver som Riss ble satt til å løse. På det tidspunktet Riss ble engasjert var arkitekturprosjekteringen allerede igangsatt. I de innledende fasene av prosjektet arbeidet interiørarkitektene sammen med oppdragsgiver for å løse planen. Fokuset på å la restauranten og baren få en sentral plass i 1. etasje innebar særlig samarbeid med bygningsarkitekten for å sørge for at disse funksjonene ble ivaretatt på en hensiktsmessig måte. Arealene som Riss prosjekterte ligger innenfor de to nederste etasjene i bygningen med en trapesformet grunnplan. Med Veidekke som totalentreprenør,

Obos som byggherre, og Scandic som leietaker var en stor del av Riss' oppgave å styre prosjektet mot et sted slik at alle interesser ble imøtekommet ut fra rammene og ambisjonene som lå i prosjektet. Gjennom et godt og konstruktivt samarbeidsklima mellom de ulike interessehaverne tok prosjektet form. Dette utgjør ofte det kritiske punktet i et prosjekt sin grad av vellykkethet. I en konstellasjon der økonomiske rammer og forutsetninger ligger til grunn lenge før leietaker og interiørarkitekt er kommet på banen, handler det som interiørarkitekt i slike situasjoner om å se muligheter i premissene som ligger til grunn. Prosessen med prosjektering av hotellet var preget av en god og konstruktiv dialog hvor leietakerens behov ble forsøkt imøtekommet så langt det lot seg gjøre.

HISTORIEFORTELLING OG INTERIØRARKITEKTUR

Historiefortelling i interiørarkitektur er i sin enkleste form å ta formvalg: henspeile på et konseptuelt rammeverk, som for eksempel historien om jernbane eller sagbruk. På Scandic Lillestrøm er det mange eksempler på dette. Sagbruksarbeidernes rutete skjorter, sofaer formgitt som seter i gamle jernbanevogner eller messing og svartstål, formgitt med antydninger til lokomotiver.

Balansen mellom det konkrete sitatet og den subtile inspirasjonen er en øvelse som handler om å lage en helhet som gir mening, og som uten å ha formål om å lage en kulisse snarere handler om å skape merverdi, og gjenkjennelse i gjesteopplevelsen. Linken mellom rutete arbeidsskjorter brukt av sagbruksarbeidere, og de rutete skjortene som gjerne brukes som en del av et casual businessantrekk er ikke tilfeldig, og får relevans i et hotell hvor en stor del av klientellet er forretningsreisende.

I sammenheng med Scandic Lillestrøm fikk Riss muligheten til å ta historiefortellingen enda et steg videre, da et engasjert og godt samarbeid med prosjektleder og hotellets nyansatte administrasjon ga grobunn for å la historiefortellingen gi farge, form og innhold i funksjonene og handlingene i hotellet.

Et eksempel er bruken av robuste termoser for kaffe, lik de sagbruksarbeidere brukte. Den ujålete og røffe kulturen rundt sagbruksarbeidere, som Riss beskrev, la også grunnlaget for tilnærmingen som de mat- og drikkeansvarlige bygget serveringskonseptet rundt, og som ble til restauranten Bruket. Det enkle, men raffinerte og rause, lave skuldre, og «fra jord til bord» var begreper som farget serveringskonseptet og matprofilen til hotellet og restauranten. I alle ledd var samtaler og samspill mellom Food and Beverage-staben, hotellets egen stab og Riss det som gjorde at en helhet kunne ta form.

Ett eksempel i så måte var hvordan Riss sammen med hotellets barsjef utformet ideer, tekst og resepter for signaturdrinker som var inspirert av personligheter og fenomener hentet fra Lillestrøms historie og egenart.

I alle øvrige formgivningsvalg ble Riss konferert, og de fikk muligheten til også å arbeide med å forfatte tekster, og grafisk design i prosjektet.

Den grafiske profilen for restauranten med menyer, servietter og andre trykksaker og innvendig skilting tok form ut fra konseptet som var lagt til grunn.

Det ble lagt vekt på å fortelle historiene i små drypp gjennom gjesteopplevelsen. En coctailserviett trykket med den mystiske teksten «Ola, Kjell & Gunnar were here» får svar i små tekster som finnes på andre trykksaker man møter i løpet av et besøk.

NÅR HISTORIER BLIR IDENTITET

←
Historiefortellingen i interiørene Scandic Lillestrøm forsøker ikke å trenge seg på. Det er detaljene, de små formmessige anekdotene som bringer historien om jernbane og sagbruk til live. Likevel settes grunnstemingen eller uttrykket av møtet mellom de stolte blankpolerte togene fra forrige århundre, og den rustikke kulturen rundt sagbrukene og sagbruksarbeiderne.

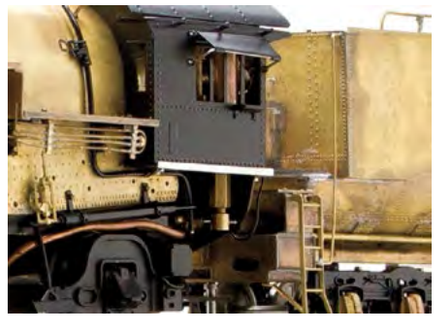

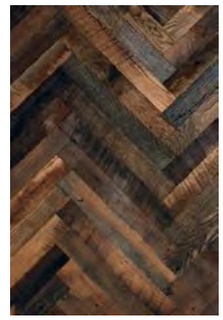

Der alle slags nostalgiske «herretekstiler» er et gjennomgående designelement i prosjektet. En vegg fylt med ulike sixpence-luer, gir gjestene nøkkelen til alle de ulike tekstilene som er å finne rundt om i fellesarealene.

Fra resepsjonen. Insjekkingsdisken som det blankpolerte lokomotivet. Fondveggen med Scandic-skiltet utformet som et stillverk, og veggen med alle herreluene.

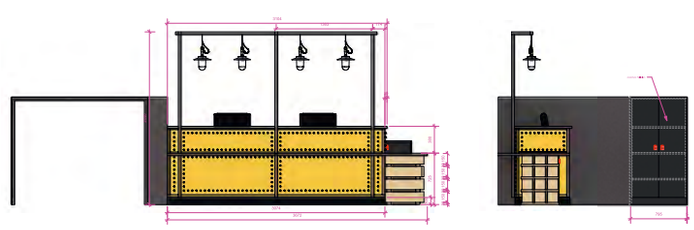

Arbeidet med resepsjonen, fra ulike stadier i prosjektet. Først som løse fragmenter og ideer, som presentasjonstegning for oppdragsgiver. Arbeidstegninger og detaljillustrasjoner for produksjon og prosjektering.

Assosiasjonene til begrepet «flisbyen», som er et tradisjonelt kallenavn på Lillestrøm gav muligheter for detaljer og materialer.

Illustrasjonsskisse for buffetbord i konferanseavdelingen

Self-check-in-benk

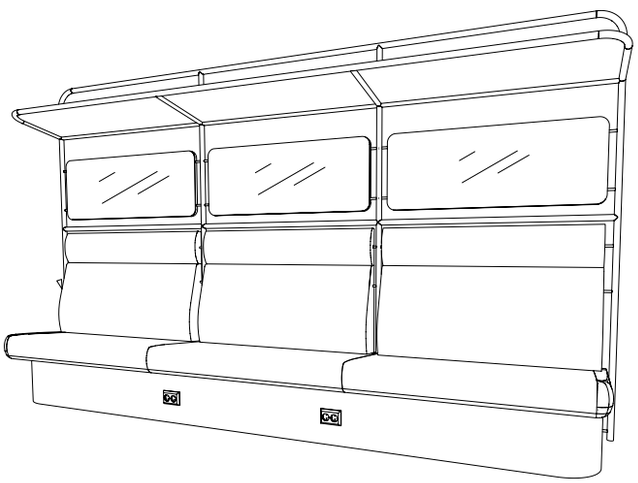

Et bilde tatt om bord på et tog langs Konsgvingerbanen en gang på 50-tallet la grunnlaget for ideen om sofaer for spisesalen. Parafrase eller et selvstendig formprodukt? Det rommelige grepet som sofaene skulle svare til var å soneoppdele det store rommet, for å få det til å fremstå mer intimt.

Å GJØRE PROSESSEN SYNLIG

Interiørarkitekter og designere har evnen til å se ting som ikke finnes, klarere og mer konkret enn lekmenn. Interiørarkitekten kan vandre rundt i hus som ikke er bygget, eller holde gafler som ennå ikke er formet. I prosesser slik som arbeidet med hotellet på Lillestrøm er utfordringen at mange av deltakerne i prosessen er mennesker som ikke har visuell trening, eller erfaring med å forstå abstrakte tegninger som en skjemategning av et innredningselement. Respekten for dette, gjør at Riss har et utpreget fokus på å fremstille tegninger og skisser som gjør at både ideer og konkrete designforslag fremstår så konkret og forståelig som mulig.

Designprosessen begynner alltid med en visuell impuls, inspirasjonsbilder, en famlende skisse. Det er også der dialogen med oppdragsgiver begynner. Samtalen over bilder, skisser, og ordene som krystalliserer seg ut av disse blir til rammeverket, som oppgaven tar form ut fra.

Ved å lage visualiseringer som gir et sannferdig bilde av hva prosjektet er på vei mot, gjør at det er med en annen trygghet at oppdragsgiver og brukere foretar beslutninger. Det gir også tillit til interiørarkitekten, særlig når dristige designvalg ikke trenger ordets makt for å overbevise om at noe er riktig, men en rasjonell visualisering. 3D-tegningene fungerer like fullt som en konsoliderende faktor når det kommer til å sørge for at alle som produserer og leverer inn i et prosjekt kan forstå ting på en måte som stemmer overens med hverandre. Presisjonen i en skjemategning trenger uttrykket i en 3D-skisse for å kunne fange alt som er tenkt å skulle være. Den bør være så nøyaktig som mulig.

I enden av et prosjekt som hotellet på Lillestrøm ligger det igjen store mengder tegningsmateriale. Materialrikdommen, og de mange små detaljene som skal til for å formidle historier i rom, kan ikke improviseres i prosjekter av denne typen. Planlegging og forutsigbarhet er et premiss for den relativt korte tiden som står til rådighet mellom bygget står ferdig og innredningsarbeidet kan ta til.

Hvis man går tilbake til brukernes rolle i denne prosessen, så oppstår det noe

Hadeland Glassverk, blåste og graverte vannkarafler med Brukets logo. Karaflene tok form etter en type som var å finne i togkupeer i tidligere tider. Oppdragsgivers anerkjennelse av viktigheten og deres villighet til å inkludere slike elementer i prosjektet er med på å gi rommet som historiefortelling rikdom og dybde.

I sin enkleste form, et rom skapt for hygge, men i detaljene finnes det muligheter til å tenke på, lære om og oppleve historier som var med på å gjøre Lillestrøm til det det er i dag. Ut fra inspirasjonskildene trer det frem en grunntone i interiøret som lader rommet med den karakteren som var ønsket fra starten av prosjektet – raushet og varme taktsatt av uformell lekenhet.

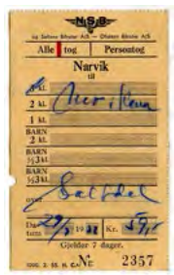

Med visuelle referanser til gamle togbilletter, fraktlister og lignende var også utforming av menyer og trykksaker for restauranten en del av Riss' arbeid med helheten.

ved at staben allerede før åpning kjenner konseptet inn og ut, ikke bare funksjonelt, men konseptuelt fordi de har sett, og forstått. På et sted i prosessen slutter interiørarkitektens engasjement. Interiøret skal begynne å leve!

I prosesser med et så godt samarbeidsklima som ved Scandic Lillestrøm er det derfor gledelig å se hvordan hotellets stab intuitivt forstår at blomsterbuketten på bordet i restauranten skal ha karakter mer av noe en sagbruksarbeider plukket med seg på hjemveien fra en eng, enn en oppsats på et gods.

En hotelldirektør som uoppfordret ikler seg konduktøruniform til åpningsfesten av hotellet er like fullt et eksempel på hva som skjer når noen får eierskap til en ide og et konsept.

DESIGN SOM VIRKER

Etter vel ett års drift har Scandic Lillestrøm tatt posisjon som en synlig og populær aktør i nærmiljøet, og det har blitt uttalt at Riss' designkonsept har vært en svært viktig bidragsyter til det. Gjennom å fylle tjenestefunksjoner med en holdning, og historier som var med på gi hotellet en stedspesifikk identitet var designkonseptet med på å gi hotellstaben et fotfeste i markedet og lokalsamfunnet. Den tilnærmingen har farget hvordan Riss' samarbeid med hotellkjeden også for nye prosjekter, tar form.

For interiørarkitektene er dette en mulighet for å utforske hvordan lokale historier og fenomener kan knytte sammen funksjoner og tjenester på en slik måte at historiene ikke bare utgjør en bakgrunnsdekor, men slik at de danner grunnlaget for identitet og spesifikk adferd, som igjen bidrar til egenart.

I mai 2019 ble LPO, Riss og Landskaperiet tildelt Skedsmo kommunes arkitektur- og byutviklingspris 2019 for hotellet i Portalenkomplekset. I tildelingen ble det trukket frem at kvaliteten i utførelsen og det vellykkede samspillet mellom uterom, arkitektur og interiør og tilliggende offentlig rom var viktige kriterier for tildelingen.

Nordia retter seg mot brukere med nedsatt bevegelighet, uten å fremstå stigmatiserende.

NORDIA→HELSEMØBELSERIE FRA HELLAND MØBLER
TORSTEINSEN DESIGN AS
Prosjektansvarlige→Fredrik Torsteinsen, møbeldesigner MNIL,
Solveig Torsteinsen, interiørarkitekt og møbeldesigner MNIL,
Vidar Øverby, møbeldesigner MNIL
KREDITERING→SIDE 159

Hvilestolen har et low-tech preg, men skjuler løsninger for trinnløs, synkron bevegelse mellom sete, rygg og fothviler.

Nordia

Nordia er en helsemøbelserie designet for den norske møbelprodusenten Helland Møbler. Serien retter seg mot institusjonsbasert pleie og hjemmemarkedet i Norge og Sverige. Nordia er vinnerbidraget i en møbeldesignkonkurranse utlyst av Helland Møbler. Designet fokuserer på å skape et uttrykk som reflekterer de nordiske idealene for samfunnsansvar innen helse og omsorg.

Nordia er et bidrag i et viktig markedssegment: det som retter seg mot brukere med nedsatt bevegelighet. Slike designoppdrag krever særskilt oppmerksomhet rundt og respekt for brukernes utfordringer. Hovedmålsettingen var å følge prinsippene for universell design for å bringe frem en møbelserie med høy grad av oppfattet kvalitet, et ikke-stigmatiserende uttrykk og gjennomtenkt funksjon.

Et grunnleggende krav til den nye serien var at den skulle baseres på Hellands egne produksjonslinjer, i praksis trebearbeidende produksjon. Markedet ble definert som Norge og Sverige, land med felles tremøbelkultur. Det føltes derfor riktig å basere designen til den nye serien på forbilder fra tremøblenes storhetstid på 50- og 60-tallet, møbler som store deler av brukergruppen også er oppvokst med. Nordia ble et passende navn på en gjenkjennelig fellesreferanse.

Serien består av en sittegruppe (1-, 2- og 3-seter) og en regulerbar høyrygget hvilestol med opsjon for integrert fothviler eller fotskammel. Markedet er prissensitivt, og designet er kosteffektivt på den måten at serien består av få deler. Bein er, for eksempel, dreiet like, mens ulik sittehøyde oppnås ved å kappe emnene kortere eller lengre. Samtlige sarger har lik tykkelse, mens sidesarger og bakre sarg har likt tverrsnitt, og armlenetopper er like.

Hvilestolen har et low-tech preg, men skjuler løsninger for trinnløs, synkron bevegelse mellom sete, rygg og fothviler. Integrert fothviler kan felles inn under setet. På lengre sikt vil stolen leveres med motorisert bevegelse/funksjon.

Funksjon og omtanke for brukerne er sentral i utformingen av Nordia. Flater og hjørner er avrundede med tanke på sårbare brukere med redusert motorikk. Høyder er tilpasset redusert styrke. Møtet mellom lener og forbein er smalnet for å gi et godt grep også når gripeevnen er redusert. Tilbaketrukket fremre sarg og fothviler gjør det enklere å få beina under seg og reise seg. Mellomrom samt avtagbare trekk hensyntar renhold og hygienekrav.

Innen 15 år vil det være flere over 65 år enn under 19 år i Norge. Eldre må regne med å bo hjemme lenger. Helland svarer på utviklingen ved å etablere nettbutikken Helland Home for å tilby helsemøbler levert rett hjem. For kunden er et fint utseende og følelsen av kvalitet like viktig som funksjon. Nordia skal gi brukeren en god følelse – en følelse av å være hjemme – uansett hvor det måtte være.

MATSTREIF→VANG GÅRD→TOTEN
DESIGN I SENTRUM AS
Prosjektansvarlig→Eili Frøholm Olsen, interiørarkitekt MNIL
KREDITERING→SIDE 159

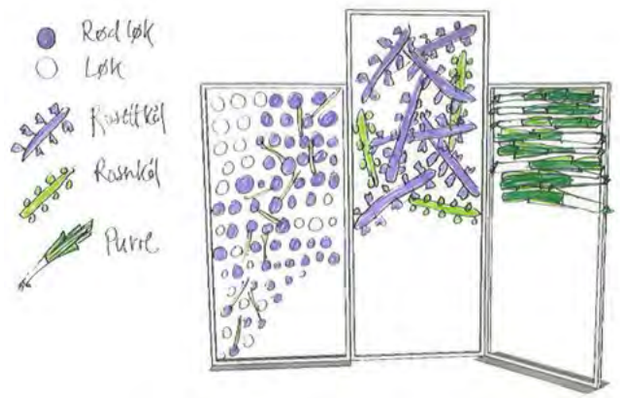

Da Frøholm/Leren designet og dekorerte stand for Vang gård på Matstreif for andre gang i 2018 tronet to lilla stativer på toppen av en liten lastebil, og dekoren besto i rødløk og purreløk i et nøye uttenkt mønster.

På lasteplanet rundt bugnet det av kål og grønnsaker som ga følelse av et ekte «bondens torg». Foran sto bonden selv og serverte smoothie og ristet rosettkål.

→
Produktenes form og farge skapte et lekent og lekkert dekorelement som tiltrakk seg mye oppmerksomhet og gledet publikum.

Inspirasjon rett fra åkeren

Vang gård kontaktet Frøholm/Leren fordi de ønsket hjelp med design av sine årlige stands på Matstreif. Frøholm/Leren har designet og utarbeidet ideen fra konsept, design, arbeidstegninger for rammeverk og underlag, til høsting av grønnsaker, montering og preparering for messen.

Vang gård, som ligger på Toten med utsikt over Mjøsa, er en gammel slektsgård hvor det har vært dyrket gjennom århundrene tilbake til før vikingtid. Jord og klima på Toten er gunstig for grønnsaksproduksjon, og sammen med kompetanse opparbeidet gjennom generasjoner gir dette unike produkter. Produksjonen på Vang omfatter i dag om lag 1500 DA grønnsaker, samt erter og andre kornprodukter. Det dyrkes forskjellige sorter og varianter av løk, purre, kål og gulrot. Per Odd Gjestvang driver gården i dag, og er en bonde som jobber med markedsføring i alle ledd av virksomheten fra dyrking til høsting og salg. Som ledd i markedsføringen deltar bonden også på Matstreif som avholdes på Rådhusplassen i Oslo hver høst. Når et designkonsept skulle utvikles ønsket bonden at dette skulle være allsidig, samt kunne brukes til andre pop up-utstillinger som finner sted i løpet av året, blant annet i matbutikker og på diverse messer. Krav om mobilitet og enkel opp- og nedrigging, samt tilpasningsdyktighet til et stort spenn av utstillingsområder varierende i størrelse og form, lå til grunn for oppgaven.

På bakgrunn av disse kriteriene utviklet og designet Frøholm/Leren et utstillingskonsept med et «byggesett» basert på et fleksibelt rammeverk som underlag for botanisk design. Ikke bare kan sammensetningen av rammene endres fra gang til gang og formatet tilpasses de

aktuelle grønnsakene, men de levende elementene – selve prikken over i'en – står i fokus og skaper den helhetlige komposisjonen. Da duoen startet arbeidet med første prosjekt for Vang gård, fikk de fritt gå i åkrene og sanke det materialet de ønsket å bruke, og en arbeidsstasjon ble satt opp på gården. Inspirasjonen var stor; grønnsaker ble dratt opp med roten, skrellet og utforsket med nye øyne. Farger og form på kål og løk var nydelig, RAL-fargeviften ble resultat av turen ut i åkeren, og fargen på rammeverket kom naturlig fra råvarene. Arbeidet med å fremme grønnsakene som en del av verket var viktig og gjennomgående da utstillingene ble planlagt i detalj og gjennomført.

Bonden fikk en designhåndbok tilsendt med alle modulene til byggesettet. Liten, medium eller stor pop up-butikk kunne planlegges i forkant og bygges opp ved hjelp av rammer i faste moduler på 1 meters bredde og i varierende høyder. Rammene kunne fungere som dekorative bakvegger, eller som et dekorativt tak over Vang gårds produktdisplay. Alt kunne fraktes i gårdens egen varebil og enkelt monteres opp og ned. Tanken var at to events aldri skulle være like, og håndboken inneholdt derfor også godt med ideer og inspirasjon til hvordan dette kunne settes sammen og dekoreres hver gang. Bonden kunne selv stå for garnityren i rammene, men også engasjere Frøholm/Leren til å skape et nytt verk; én gang med rosettkål i fokus, en annen gang med hvitløk eller purreløk.

Interiørarkitekt MNIL Eili Frøholm Olsen og blomsterdesigner Marianne Leren samarbeider tverrfaglig om installasjoner og utstillingskunst.

LERVIG SYKEHJEM→STAVANGER
LINK ARKITEKTUR AS, TEAM STAVANGER
Prosjektansvarlig→Erna Helen Djursvoll, interiørarkitekt MNIL
KREDITERING→SIDE 159

Fellesområde i 3. etasje med heltre eik i møbler og med vaskbare tekstiler. Ønsket var å oppnå et sykehjem med en «hjemlig atmosfære».

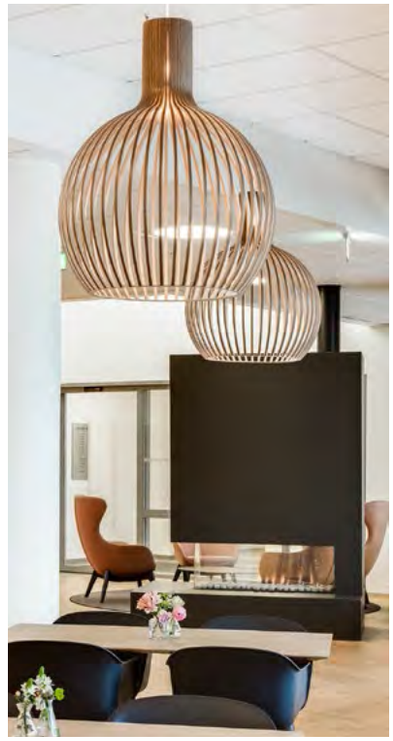

Inngangspartiet skulle være innbydende med peis og gode lenestoler i skinn.

Hjemlig atmosfære

LINK interiør vant Stavanger kommunes konkurranse «Lervig sykehjem – Interiørarkitekt-tjenester for et nytt sykehjem i Storhaug bydel». Prosjektet skulle gjennomføres i en totalentreprise med grunnlag i et skisseprosjekt.

Lervig sykehjem er et urbant sykehjem som ligger sentralt på Storhaug med flott utsikt utover sjøen og Ryfylke. Sykehjemmet har 7 etasjer med 123 sykehjemsplasser, 105 langtidsplasser og 18 korttidsplasser. Alle rom er 20 m² store og har egne bad på 6 m².

Sykehjemmet har eget hovedkjøkken og lager all mat selv. Det har store og gode terrasser, sansehage og vinterhage. I tillegg inneholder det et dagsenter med 30 plasser og legesenter for 4 leger. Bygget inneholder også en kafe, seremonirom, areal for fysioterapi, sykepleieklinikk, velværebad, frisør og fotpleie samt areal for administrasjon og helsepersonell. Nettoareal er 12 328 m². Totalt områdeareal for prosjektet er ca. 8000 m².

LINK Interiør utarbeidet et interiørkonsept for farger og materialer til samtlige rom i sykehjemmet. Basert på føringer fra funksjonsbeskrivelse og materialer valgt i forprosjekt, brukerprosesser, befaringer til andre sykehjem og info gitt på befaringer i forhold til demens, farger, materialer, holdbarhet i design og vedlikehold. Det ble vektlagt et stort fokus på demens.

Farger, materialer og bygningsmessige detaljer måtte bestemmes tidlig i fasen. En god stund før prosessen for møbler og tekstiler var påbegynt. LINK utarbeidet et overordnet konsept basert på et ønske om å oppnå et sykehjem med en «hjemlig atmosfære». Romskjema, fargeplaner, skisser for trespiler og belysning i seremonirom og trespiler i kafe, samt skisser for peis i kafe ble utarbeidet. Der gjeldende luminanskontrastkrav ble ivaretatt. I forhold til TEK-krav og universell utforming har interiør og fargevalg vært begrenset i forhold til luminanskontrast.

Eik industriparkett og trespiler i eik var føringer fra forprosjekt som LINK valgte å ta med og bygge videre på.

LINK endret på spilehøyder på veggene i kafe og seremonirom, for å få rommene luftigere og å virke høyere under taket. I seremonirom fikk de montert belysning i øvre og nedre kant av spileveggene. Alle dører i beboersoner ble valgt i eik høytrykkslaminat. En laminat som ser ganske naturtro ut. Denne laminaten ble også valgt på bordplater i beboersoner og kafe. Den harmonerte fint med heltre eik i møbler og spiler. LINK ønsket å få inn stemningsskapende belysning i kafeen i form av pendler og spotlights som supplement til allmennbelysning i himling. Det ble valgt pendler ytterst langs fasaden og over serveringsdisk. Prosjektet hadde BREEAM-krav og effektforbruk fra stemningsbelysningen ble tilpasset energiregnskapet.

Byggherre hadde rammeavtale med to møbelleverandører, én for helsemøbler

Resepsjon med kunst av Nils Eger.

Rommene er møblert med skjenk, seng, nattbord, hvilestol, besøksstol og et bord.

Kafeen skulle være åpen for alle, ha mulighet for utleie samt kunne brukes av pårørende og besøkende. Spisestoler i plast som er lette å rengjøre.

Spilehøyder på veggene i seremonirommet fikk montert belysning i øvre og nedre kant for å oppnå en harmonisk stemning.

og én for kontormøbler. Møbleringsplaner ble utarbeidet av leverandørene i samarbeid med byggherre og støtte fra interiørarkitektene. Utfordringen ble å finne og sette sammen møbler og tekstiler fra leverandørens sortiment innenfor en gitt kalkyle. Målet var å velge innbydende møbler som gir en hjemmefølelse med høye kvalitets-, holdbarhets-, dimensjons- og renholdskrav.

Dette er gjerne beboernes siste hjem, det bør føles trygt, inspirerende og koselig både for beboere, pårørende og de som arbeider her. Ønsket var å velge møbler og gardiner, som ikke var typisk fra institusjon. Møbeltekstilkrav var 100 000 martindale, vaskbare på 60 grader og avtagbare tekstiler. Det ble en kombinasjon av skai og vaskbare tekstiler. Prosessen førte til at rammeavtaleleverandør utvidet sitt sortement med en ny møbelprodusent. LINK fikk spesiallaget spisebord i stuene som var lette å flytte på, med integrerte hjul, og med understell som ikke er i veien for rullestol.

Alle beboerrom fikk en nøytral og rolig fargepalett med hvitt, beige, lys grå, orange og lakkert eik som base. Denne basen ville fungere fint alene, og for beboernes personlige bilder og gjenstander. Rommene er møblert med skjenk, seng, nattbord, hvilestol, besøksstol og et bord. Det er anledning for beboerne til å ta med egne møbler. Alle rom har flammehemmende gardiner som ikke kan byttes ut.

Stuene fikk også en nøytral grunnpalett der man supplerte med lys oliven og sterkere kontrastfarger. Avdelingene som vendte mot sjøsiden fikk kontrastfarger i blåtoner. De som vendte mot sør fikk grønntoner, og mot vest orangetoner. Gardiner ble spesifisert og sendt ut på anbud der evaluering av anbud inngikk i LINKs arbeid. Fellesområder/allmenninger fikk kontrastfarger i blågrønn farge. Fargene ble også brukt for lettere å orientere seg i bygget.

Et eget konsept for kafe, foaje, møtelokaler og seremonirom ble utabeidet. Her ble det en konkurranse mellom de to rammeataleleverandørene, hva de kunne levere basert på interiørarkitetenes konsept og ønsker. Kafeen skulle være åpen for alle, ha mulighet for utleie samt kunne brukes av pårørende og besøkende. Her valgte de en blanding av sofagrupper og spisestoler i plast som er lette å rengjøre.

Inngangspartiet skulle være innbydende med peis og gode lenestoler i skinn. Her utgjør kunstverket til Nils Eger en viktig del av opplevelsen og stemningen. Rommet skal også fungere sammen med kafeen til fest, med dans og bar.

Flere av beboerne som skulle flytte inn kom fra andre sykehjem i området som skulle legges ned. Byggherre ønsket at bilder, bøker og møbler fra disse sykehjemmene skulle få plass i det nye. Man fikk laget bokhyller i samme eikutførelse som øvrige møbler i et moderne formspråk som dannet en fin kontrast til de gamle bøkene.

NAF HOVEDKONTOR→OSLO
PIL INTERIØRARKITEKTUR & DESIGN AS
Prosjektansvarlig→Tine Evju Hauger, interiørarkitekt MNIL
Prosjektmedarbeider→Nicole Haugerud-Eckhardt, interiørarkitekt MNIL
KREDITERING→SIDE 159

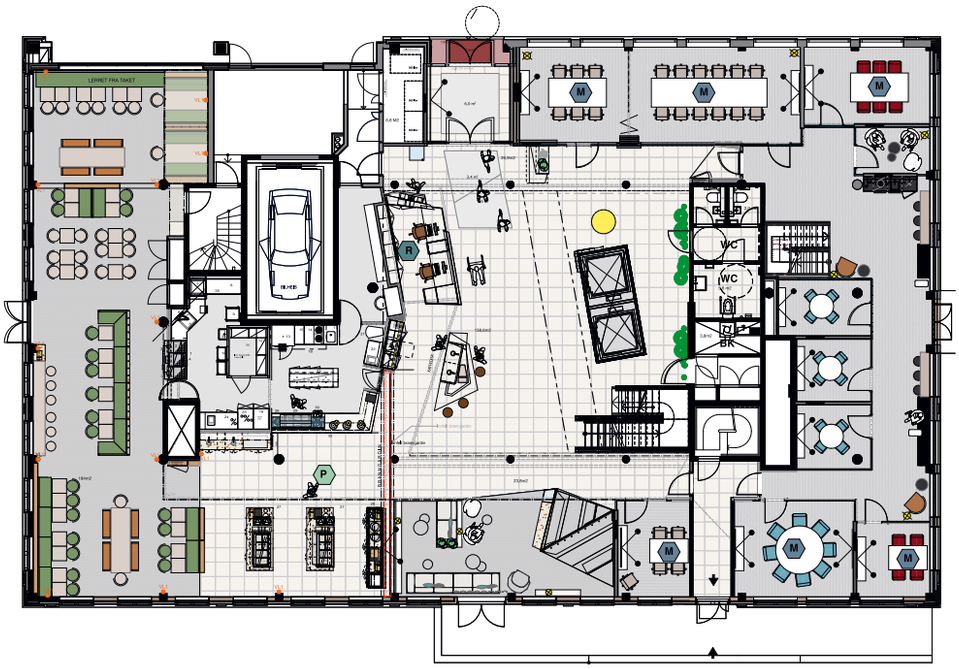

1. etasje.

Bålplassen. Design av plassbygde møbler.

Det er åpne arealer der man sitter delvis skjermet, men fortsatt har kontakt med dem rundt seg.

En reise gjennom Norge

Skippergata 4, gamle Rådhusgata 2, hadde hatt samme leietager i 20 år og bar preg av et utdatert interiør, kun basert på lukkede kontorer. Bygget har en lang historie, så eier av bygget, Hathon, ønsket å skape et oppgradert og fleksibelt kontorbygg, som også var rigget for fremtidens leietagere. Pil Interiørarkitektur & Design var så heldig å få bli en del av denne prosessen, helt fra konseptstadiet, til detaljering og ferdigstillelse.

Til å begynne med utviklet de et konsept for bygget, og tegnet ulike arealdisponeringer på hvordan bygget kunne benyttes, samt lagde materialplansjer og 3D-illustrasjoner til prospektet.

Da konseptet for bygget var i boks, bistod de videre med leietagerprosessen, og tilpasset arealdisponeringene etter mulig leietagers behov, samt spisset konseptet mot deres identitet. NAF var tidlig interessert og etter et godt samarbeid, landet de en avtale om å leie hele bygget. Deretter bistod Pil både utleier og NAF frem til ferdige lokaler.

Oppgaven var å bistå med design av alt det bygningsmessige: himlinger, dekkeforkanter, kjøkken til personalrestaurant, alt av disker og plassbygde møbler i forbindelse med personalrestauranten, resepsjon, garderober og toaletter, samt plassbygde møteplasser og minikjøkken. Det ble etablert en ny hovedinngang, for å få direkte adkomst til atriet som ligger midt i bygget. Fondveggen og dekkeforkantene ble tegnet med mikroperforerte lydplater i tre for både å tilføre den varmen treverk gir estetisk sett, men også for de akustiske kvalitetene.

I samarbeid med Hathon og dyktige tekniske konsulenter fra Roxel, Foyn Consult, Erichsen Horgen, lysdesign fra Consept Design og arkitekter fra Hille Melbye, utviklet interiørarkitektene et teknisk system, som skapte stor fleksibilitet for etablering av rom. Hvert grid er rigget for et bestemt rom. Alle baffler sitter på skjørteforkanten, og hvert grid i arbeidsarealet er utstyrt med sprinkler og følere, slik at man enkelt kan etablere nye rom om ønskelig, uten å måtte røre tekniske fag.

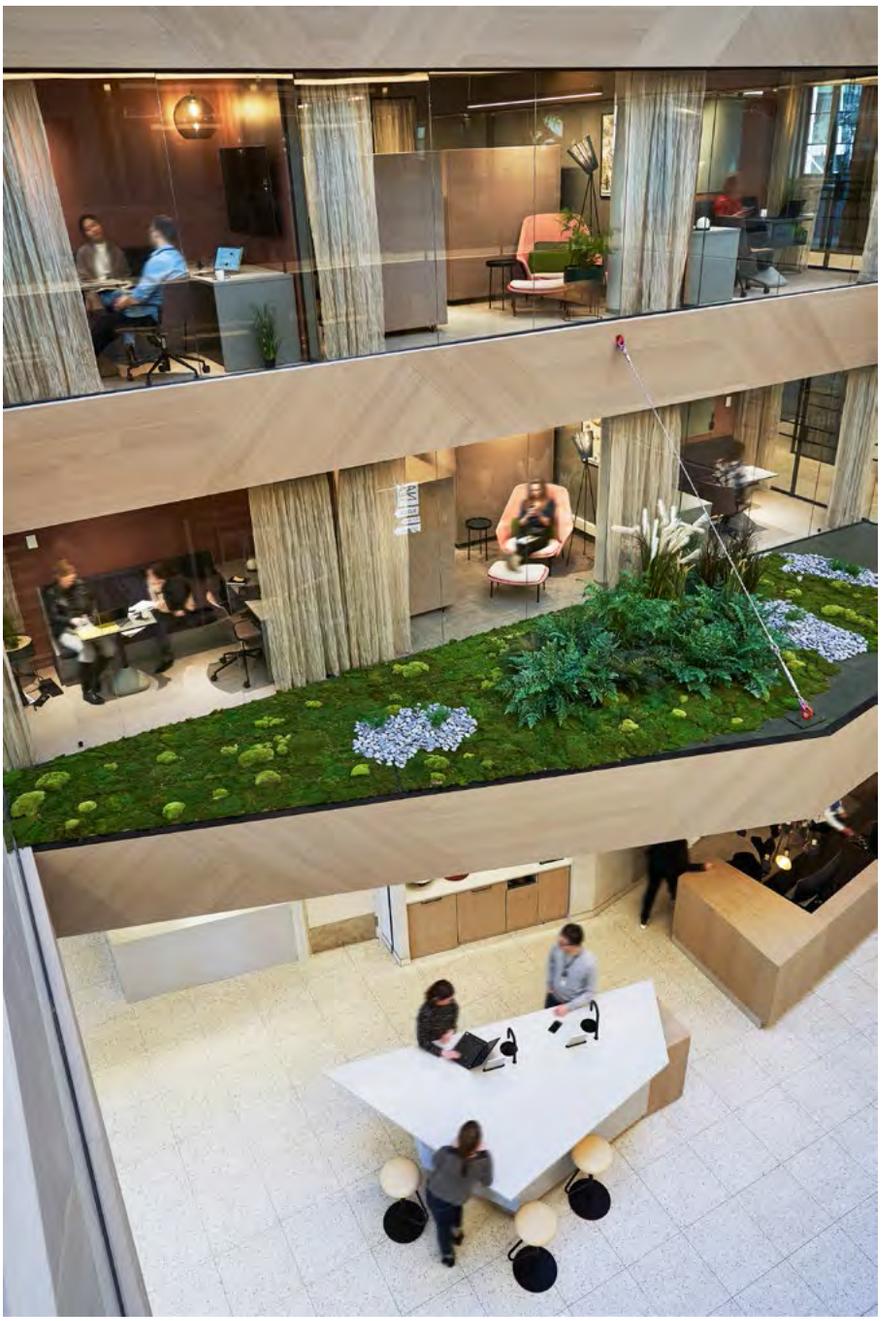

Møtesenter ble plassert i 1. etg., sammen med resepsjon, personlige skap, Bålplassen og Kroa.

Interiørarkitektene bistod med løst og fast inventar, dekorativ belysning, dekor/puter, kunst, skilting, gardiner og planter.

Det er stort sett rigget med ergonomiske arbeidsbord og stoler.

Himlingene er plassbygget, for å få mest mulig takhøyde. Lydplatene er kun senket nok til å skjule nødvendige el-trekkerør til yttervegg og for å unngå et standard t-profil system. I himlingen er det felt inn Dali-skinner, som gir et fleksibelt opphengssystem for belysning. I gangsonen er det brukt raster for å skape et litt mer røft uttrykk, og belysning sitter over rasteret for et mer spennende og indirekte lysbilde.

Veldhoen Company bistod NAF med brukerprosessen der de gjennomførte en grundig analyse av dagens situasjon, etablerte fremtidens arbeidsaktiviteter, kultur og arbeidsplass, samt sørget for en god «on boarding» med alle de ansatte. Pil fulgte denne brukerprosessen. Arealene ble i hovedsak delt i 3 ulike soner, alle med varierte arbeidsformer. Rød sone: Helt stille og uforstyrret. Gul sone: noe prating. Grønn sone: prat og samhandling. Møtesenter ble plassert i 1. etg., sammen med resepsjon, personlige skap, Bålplassen og Kroa. Det er tilrettelagt for fokusert arbeid, der man er skjermet for både visuell støy og annen støy. Det er åpne arealer der man sitter delvis skjermet, men fortsatt har kontakt med dem rundt seg. Så er det åpne arealer som tilrettelegger for samhandling og kommunikasjon. Det er stort sett rigget med ergonomiske arbeidsbord og stoler, men også noen mer uformelle arbeidsplasser, med sofabenker og hev/senk-bord, der man både kan jobbe selvstendig og ha uformelle møter.

NAF er en landsomfattende organisasjon, som historisk sett har vært for bilister og deres behov. Nå som man ser en større endring i bruken av bil, er NAF selv på en spennende reise der ikke bare bilisten skal bli tatt vare på, men også alle trafikanter. Konseptet for interiøret ble basert på nettopp dette, «en reise gjennom Norge».

I tillegg til alle materialer, farger og overflater, bistod interiørarkitektene NAF med alt av løst og fast inventar, dekorativ belysning, dekor/puter, kunst, skilting, gardiner og planter. Innredning i små møterom, samt små møtebåser i arbeidsarealene er spesialdesignet og produsert av møbelsnekker.

NYTT KONTOR FOR CUSHMAN & WAKEFIELD REALKAPITAL→OSLO

RADIUS DESIGN AS

Prosjektansvarlig→Thomas Ness, interiørarkitekt MNIL

KREDITERING→SIDE 159

→
Kontur, linje, omriss er stikkord som er omformet og brukt som inspirasjon til f.eks. dekorative veggelementer.

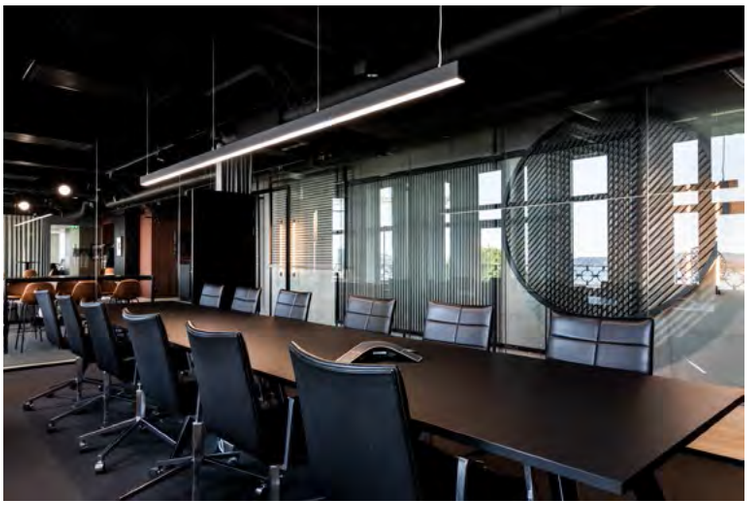

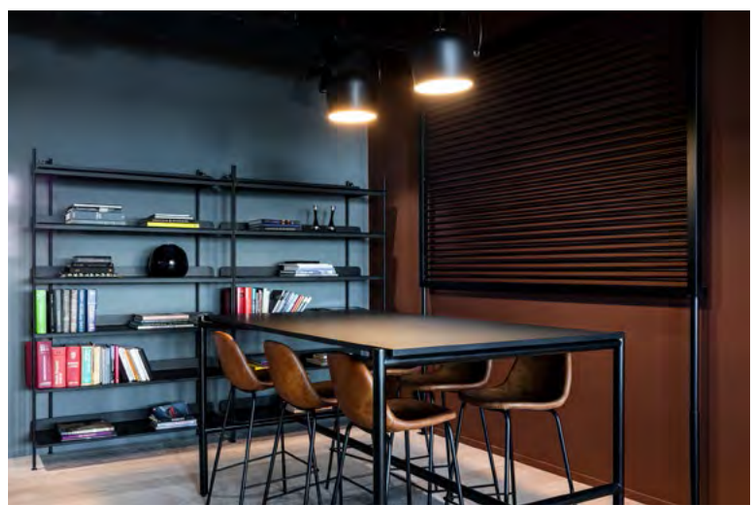

Sterkere miljøprofil inkluderte at en del møbler ble med på flyttelasset fra de tidligere lokalene, men satt inn i nye sammenhenger.

Fargen sort er gjennomgående viktig motvekt til andre detaljer, og holder paletten sammen.

Særegne designelementer

De siste 30 årene har Cushman & Wakefield Real Kapital bistått leietakere med å finne og tilrettelegge nye lokaler. I 2018 skulle de selv flytte og Radius Design fikk oppdraget med å bistå dem underveis og skreddersy en arbeidsplass tilrettelagt for samarbeid, fleksibilitet og kompetansedeling.

Lokalene er formet som en hestesko og ligger i enden av buen på Fritjof Nansens plass, på plan 8, med utsikt mot fjorden. Himmel og horisont bringer inn kontakten med naturen, samtidig som Rådhuset med sin vakre teglsteinfasade ruver som nærmeste nabo. 1000 m² med stort potensiale er fordelt på ca. 40 ansatte, med nok plass til vekst. Gode og tilpassede romløsninger for ulike arbeidsoppgaver var viktigere enn arealeffektivitet, og sammen med tilstrekkelig antall møterom, teamrom og stillerom, ønsket de en raus sosial sone med flerbruksfunksjoner.

Arbeidsplassene er fordelt i hver ende av bygget, med gode lysforhold for alle. Det finnes kun et lite antall cellekontorer, som kan bookes hvis man ønsker dette for en periode. For øvrig har alle sin egen faste plass.

I den sentrale flerbrukssonen, med resepsjon og kantine, er det lagt til rette for uformelle møter, presentasjoner og seminarer, kompetansedeling, individuelt arbeid, en prat i kaffebaren eller hverdagens måltider, så vel som store middager.

Byggherren ønsket i de nye lokalene å formidle en tydeligere identitet, med sterkere egenart og et design som skilte seg ut. Det ble starten på en inspirerende og morsom samtale om «hvem er vi og hvor vil vi», slik at arbeidssonene ble tilrettelagt på best mulig måte.

Sammen beskrev og skapte Radius Design et veivalg med palett og temperatur, som dannet et overordnet utgangspunkt for hele prosjektet. Kontur, linje, omriss er stikkord som er omformet og brukt som inspirasjon til f.eks. dekorative

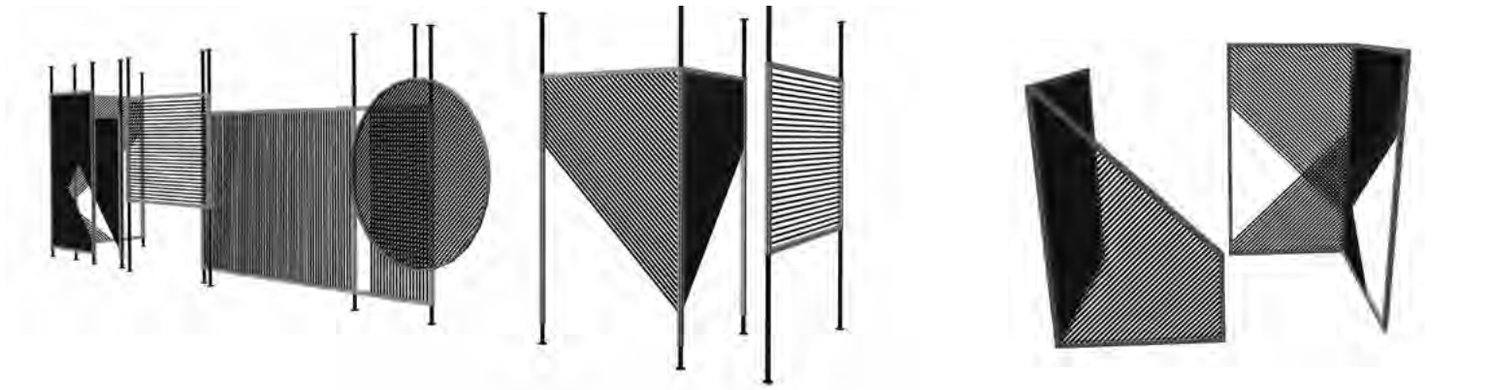

Særegne designelementer på veggene møter som tverrlinjer mot lysstoffrør.

veggelementer, i valg av belysning og fast innredning.

Real Kapital ønsker å være i front av utvikling innen for kontor; å være nyskapende og fremtidsrettet innen næringseiendom gjennom løpende tilgang til trender og ny teknologi, der kunnskapsrike og engasjerte medarbeidere står i sentrum.

Ambisjoner om en sterkere miljøprofil inkluderte at en del møbler ble med på flyttelasset fra de tidligere lokalene, men satt inn i en ny sammenheng, kan disse få et nytt uttrykk og vises og brukes på nye måter.

Farge- og materialpaletten er satt sammen av en del gjennomgående elementer; den felles midtre sonen har enstavs eikeparkett, åpen sortmalt himling der alle føringer ble lagt systematisk og pent. Gjennom veldig god dialog med alle faggrupper, lot det seg gjøre å få til en åpen himling uten kaos av alle nødvendige føringer etc.

I de åpne landskapene er det tepper på gulvene. Veggfeltene er malt i ulike fargesammenstillinger i kontrast til de hvite ytterveggene.

Varme, dype rødtoner møter kalde, svale blåfarger. Hvittet eik møter sortlakkert stål. Særegne designelementer på veggene møter som tverrlinjer mot lysstoffrør og oppdragsgiverens egen kunstsamling. Fargen sort er gjennomgående viktig motvekt til andre detaljer og holder paletten sammen.

Med utgangspunkt i metallstrukturene på veggene, utviklet interiørarkitekten romdelere på hjul til den sosiale sonen, slik at de kan flyttes ved ønske om rask endring av dette arealet.

Videre brukte de det samme temaet som foliedekor på glassflater til møterom, arbeidssoner og inngangsdører.

En rekke ulike pendler og vegglamper underbygger også designkonseptet og er viktige elementer for å bryte siktlinjer, skape varme, danne rom i rommet og overraske.

OPPUSSING BLE GOD INVESTERING PÅ SMESTAD→OSLO

NYFELT OG STRAND INTERIØRARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→Merete Strand Heien, interiørarkitekt MNIL
Prosjektmedarbeider→Anne-Linn Nyfelt, interiørarkitekt MNIL
KREDITERING→SIDE 160

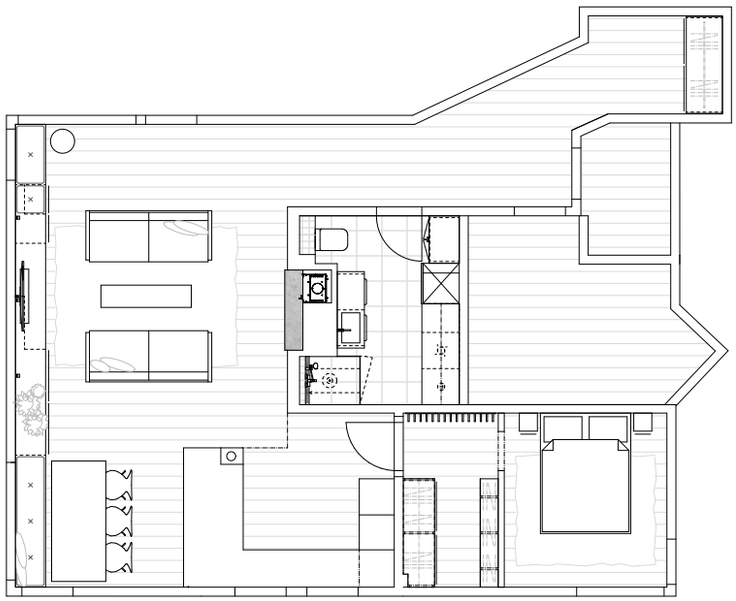

Den terrakottafargede pendellampen bidrar som en varm fargeklatt i den ellers lyse og kjølige paletten

Det eksisterende pipeløpet ble endelig utnyttet da nisjen i veggen fikk en peisinnsats. I forkant ble det montert en hylle i naturstein for å beskytte gulvet. Rommet på undersiden av hyllen brukes til ved.

Praktiske grep

Leiligheten på Smestad i Oslo er fra 90-tallet og bar i utgangspunktet preg av det. Det unge paret som overtok leiligheten ønsket å bevare noe av identiteten, men samtidig gjøre det til et moderne hjem med fornyede overflater og praktiske løsninger.

Det ble åpnet opp mellom stue og kjøkken, sonene i allrommet ble bundet sammen av en lang sammenhengende benk som brukes til sitteplasser ved spisebordet, tv-/mediabenk ved sofagruppen og lese- og avslapningsplass ved vinduet med flott utsikt over Oslo. I en nisje i veggen ved eksisterende pipeløp, ble det montert en etterlengtet peisinnsats med hylle i naturstein.

Soverommet ble delt inn i to med en skjermet soveavdeling og en walk in-garderobe som gir god utnyttelse av plassen. Også her ble det benyttet spesialinnredning og rommene ble malt i en dyp grønntone som skaper ro og et dempet uttrykk. Baderommet fikk et skikkelig løft med lyse, delikate fliser og moderne innredning. Her ble det også plass til en praktisk vaske- og tørkesone og rikelig med både åpen og lukket oppbevaring.

Grepene som ble gjort viste seg å være en god investering, og 90-tallsleiligheten har nå ikke bare en attraktiv beliggenhet, men er også et tidsriktig hjem med personlig preg.

Til den ene veggen i stuen ble det tegnet og produsert en benk. Denne fungerer som sittebenk ved spisebordet, til diverse oppbevaring, mediemøbel og lesekrok. Til de åpne hyllene ble det laget kurver i lær. Lær ble også brukt til spesialsydde sitteputer.

I den ene enden av den lange benken er det lagt tilrette for en rolig kosekrok der man kan sitte og lese eller bare nyte den fine utsikten.

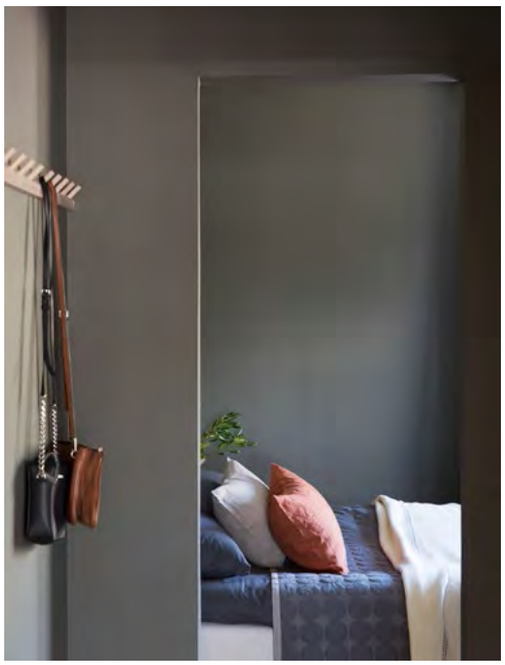

Bak walk-in-garderoben ligger en skjermet soveavdeling med vegger i en dyp grønntone.

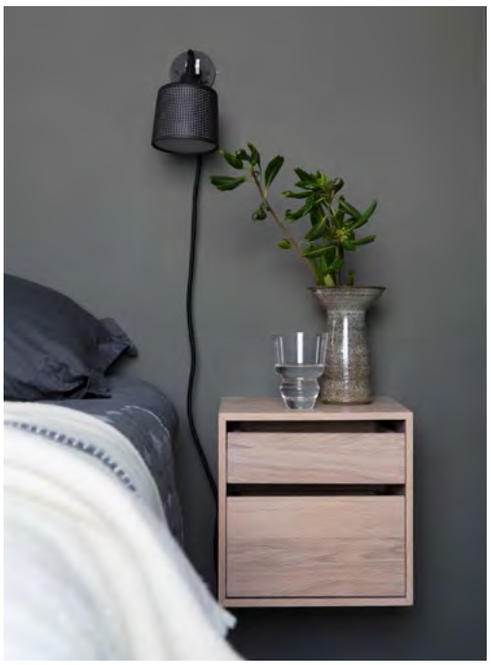

Kubiske nattbord i hvitoljet eik med skuffer ble tegnet og produsert spesielt til prosjektet.

YDALIR HOTELL→STAVANGER
LUND+SLAATTO ARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→Torunn Petersen, interiørarkitekt MNIL
Prosjektmedarbeider→Cathrine Heyerdahl, interiørarkitekt MNIL
KREDITERING→SIDE 161

Inviterende lounge ved ankomst hovedinngang.

Fellesarealer og resepsjon med fleksible møbler.
Til høyre Aula for disputas og høytidelige arrangementer.

Eldes med verdighet

Ydalir Hotell, Norges første campushotell, er en bestilling fra Smedvig Eiendom, beliggende på Ullandhaug i tett tilknytning til Universitetet i Stavanger.

Gjennomtenkte og robuste løsninger preger prosess og ferdig bygg. Utover høye bygningsmessige kvaliteter representerer også Ydalir en betydelig merverdi til universitetet og det brede innovasjons- og bedriftsmiljøet i Innovasjonspark Stavanger.

Hotellet består av tre mindre volumer som utgjør 59 rom og fellesarealer. 12 av disse rommene er tilpasset langtidsopphold med egne kjøkken. I første etasje er det møtelokaler, frokoststue, peisestue og en aula til universitetets disputaser og andre høytideligheter. De tre kubiske bygningsvolumene er forbundet med glassbroer. På denne måten skapes det variasjon – der hvert rom får unikt utsyn og gode lysforhold. Hotellkorridorene er en viktig del av den arkitektoniske opplevelsen, der glassbroene gir sideveis gløtt og utsikt, og i endene skimtes lys gjennom halvåpent murverk.

Både utvendig og innvendig byr hotellet på opplevelsesrik arkitektur, der man som forbipasserende eller gjest merker variasjon i størrelser, lys og rom. Hotellet har et karakteristisk uttrykk i kraft av seg selv, men gir likevel en harmonisk opplevelse. Gjennom skala, form og i materialbruk, dannes det et samspill mellom prosjektet og den eldre teglbebyggelsen i området. Målet har vært å skape et robust prosjekt med løsninger av høy kvalitet – et bygg som eldes med verdighet. Denne ambisiøse målsettingen har vært gjennomgående i prosjekteringen og viser seg i et detaljeringsnivå med millimeterpresisjon. Blant annet har det vært særlig fokus på samspillet mellom inne- og uterom. Murverket i tegl er trukket inn fra fasadene og i korridorene – noe som skaper en subtil overgang mellom interiør og eksteriør.

Interiørene preges av en lun og varm stemning, med en tydelig kobling til omgivelsene gjennom store vindusflater. En kombinasjon av plassbygde løsninger

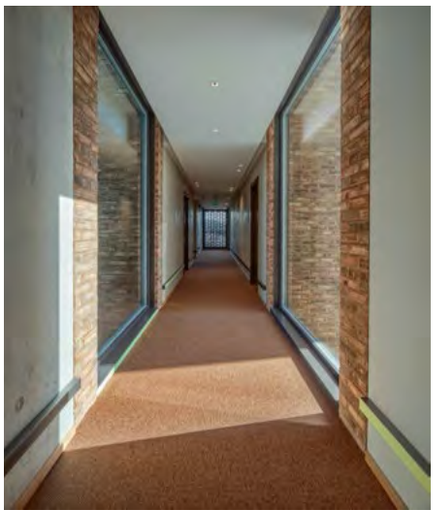

Opplevelsen i hotellromskorridorene er vektlagt i prosjektet. Sammenhengen mellom arkitekturen inne og ute kommer godt tilsyne.

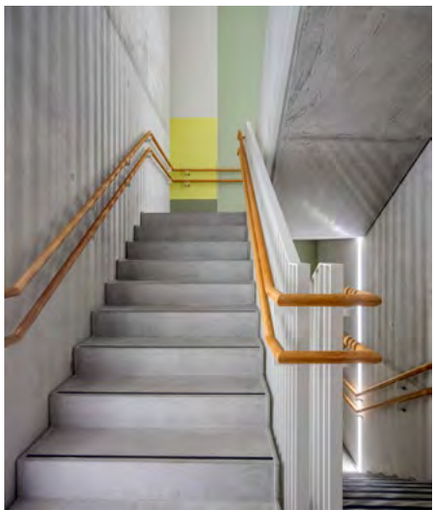

Trapperom har fondvegger med malte komposisjoner i grønt.

Spesialinnredning med kjøkken for leilighetene.

Fra en av leilighetene for lengre opphold tilpasset UU med fantastisk utsikt utover Ullandhaug.

og frittstående møblement skaper fleksibilitet i innredningen. Rommene preges av utstrakt bruk av tre, med en kombinasjon av betong og eikeparkett på gulvene. Det er minimale flater med gips, men gjennomgående robuste materialvalg, uten pynt eller overfladisk dekor. Kvalitetsorienterte, holdbare løsninger er gjennomgående tema for interiøret som i resten av prosjektet.

Rommene og leilighetene er fargesatt med varme jordfarger som spenner fra det rustrøde i teglen til det grønne inspirert fra omgivelsene. Her har man brukt mange nyanser av fargene for å danne et rikt samspill. Kunst har vært et viktig bidrag både i fellesarealene, korridorene og i hotellrommene. Oppdragsgiveren Smedvig har en stor kunstsamling, og var villige til å omplassere noen verker av Irma Salo Jæger, som var arkitektens førstevalg til fellesarealene. Bildene har et sterkt, fargerikt og grafisk uttrykk, og kunstneren bruker kvadratet som utgangspunkt som i sitt formspråk – ikke ulikt Ydalirs planmessige utgangspunkt. I hotellrommene er det investert i fotokunst fra lokale fotografer, som har fotografert fra landskapet i nærområdet.

Ydalir er et resultat av en samhandlingsentreprise med gode og innovative byggeprosesser. Prosjektet er gjennomført med metodikken i VDC – Virtual Design and Construction – som har bidratt til kvalitetsheving, kostnadsbesparelser og et vesentlig kompetanseløft innen BIM og 3D-prosjektering for samtlige leverandører. Som en del av gjennomføringsmetodikken står ICE som har bidratt til en effektiv informasjonsutveksling. Resultatet av byggeprosessen viser seg i det ferdige bygget, med et gjennomgående unikt detalj- og presisjonsnivå.

Hotellets drivere har et sterkt fokus på kundeopplevelse og service, som bidrar til at gjestene får en opplevelse av gjennomført kvalitet.

BAR BABEL→AKER BRYGGE→OSLO
RADIUS DESIGN AS
Prosjektansvarlig→Thomas Ness, interiørarkitekt MNIL
KREDITERING→SIDE 161

Radius Design har også utformet den grafiske profilen til Bar Babel.

Alt av fast og løs innredning er spesialdesignet; bardisk, backbar, hyller, barbord, barstoler og benker med lærdetaljer, samt kafebord.

Uformell og intim cocktailbar

Det London-baserte familiefirmaet Babel UK, med lange tradisjoner innenfor barvirksomhet, ønsket å etablere seg på Aker Brygge i Oslo.

Hjørnelokalet, som eies av NPRO, ligger i Bryggegata, og kjennetegnes av gammel bygningsmasse, der teglstein og jernkonstruksjoner fra da det var verft en gang i tiden, er synlige elementer.

Rommet hadde en del eksisterende overflater, som i seg selv har et stort dekorativt potensial; med brutte teglsteinsvegger og betonggulv som utgangspunkt, ønsket Radius Design å spille videre på varmen, nærværet og sjarmen disse overflatene har.

Arealet i baren er relativt lite, men med takhøyde på 5 meter, oppleves ikke rommet som trangt. Planløsningen med plassering av de nødvendige elementene og en bar langs fondveggen, ga seg selv, for å få plass til UU i bar og WC. For å utnytte dette, ble det lagt en DJ-pult på taket av toalettkuben.

Oppdragsgiveren ønsket å skape et fortettet barmiljø med hovedvekt på umiddelbar kontakt mellom gjester og bartender, der man skal få blikkontakt med noen i baren i det man kommer inn.

Bardisken blir det store hovedmøbelet i rommet; lang nok for ulike funksjoner.

Radius Design har utformet alt av løs og fast innredning; bardisk, backbar, hyller, barbord, barstoler og benker med lærdetaljer, samt kafebord. De har også designet dekorbelysning, som blant annet utnytter og definerer høyden i rommet, sammen med småhyller og grønne planter.

Materialer som oljet eik, granitt og stålelementer er gjennomgående.

De rødbrune flisene på veggen i backbaren både bryter opp fondveggen, samtidig som den spiller på lag med teglsteinsfargen som allerede er tilstede i rommet. Som kontrast til de varme rødfargene er det lagt inn en dyp grønnfarge, samt hvitkalking av enkelte vegger for å reflektere lyset.

Det er etablert en enkel uteservering på hver side av lokalet, der glassfasaden i sin helhet åpnes med klappdører. På varme sommerdager blir uterommet en del av rommet inne, og det blir en fin flyt mellom ute og inne.

Radius Design har også utformet den grafiske profilen til Bar Babel. Byggherren bruker den nå også på alle sine Babel-barer i UK. Den består av en ren typografi med enkle effekter, slik at «B» kunne brukes som piktogram og fremstå like fint alene som i et navnetrekk.

Det grafiske elementet er brukt på alt fra utvendig skilting og barmeny, til coasters, web etc.

Med brutte teglsteinsvegger og betonggulv
oppnår man sjarmerende overganger.

Det er etablert en enkel uteservering på hver side av lokalet,
der glassfasaden i sin helhet åpnes med klappdører.
På varme sommerdager blir uterommet en del av interiøret.

DAMSGÅRD SKOLE→LAKSEVÅG
RAMBØLL NORGE AS
Prosjektansvarlig→
Grete Skogmo Haugland, interiørarkitekt MNIL
Prosjektmedarbeidere→
Caroline Langfeldt Carlsen, Hildegunn Senneseth, interiørarkitekter MNIL
KREDITERING→SIDE161

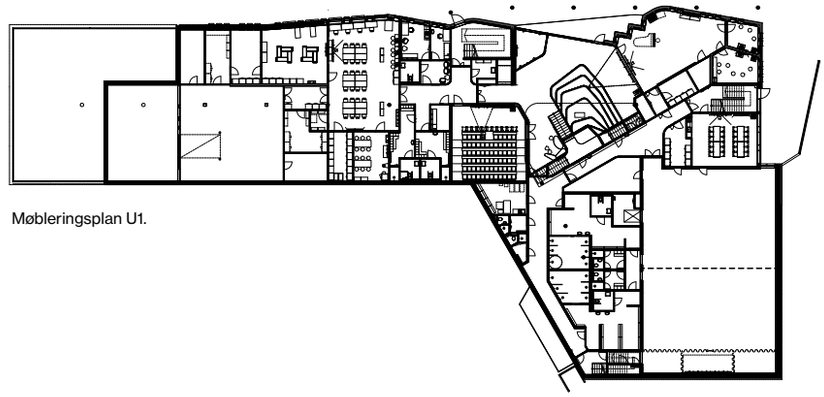

Møbleringsplan U1.

Biblioteket har inngang fra kjernen i bygget og skal være et annerledes sted der man kan finne sin krok. Rommet berikes av kunstprosjektet til Patrik Entian. KEIM maling på betong. Rått og rustikt i materiale og tema.

Grupperom med orientalsk tema. Ton-i-ton, matt mot blank glans. Møtepunkt i gulvbelegg for å understreke basens midtpunkt.

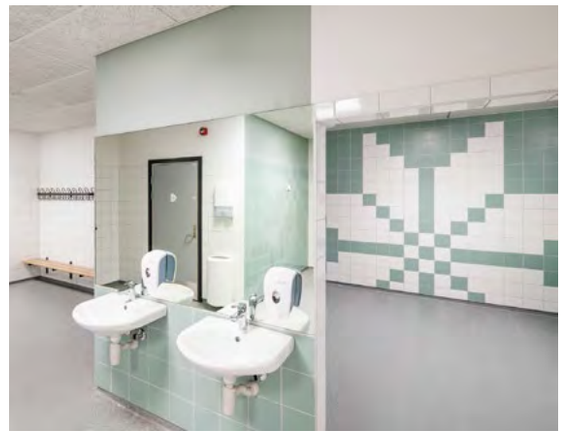

Garderobeanlegg med det lille ekstra. Nordisk tema med matt-blank og kontrastmønstring i flislegging.

Fremtidens skole

Kan en barneskoles visuelle uttrykk ikke styres av primærfargene, men heller stimulere til å ane og føle mindre forskjeller i overflater, strukturer? Bystyret besluttet at Damsgård skole fra 1966 skulle rives og erstattes av nytt skolebygg for 450 elever fra 1.–7. trinn, med idrettshall, SFO, administrasjon og lokaler for nærmiljøet. Skolen stod klar ved skolestart høsten 2018.

Komplett prosjektering av ny grunnskole i Bergen. Interiørarkitekt har vært involvert i alle faser og hatt ansvar for brukerprosesser, funksjonsbeskrivelse for sitt fag, tilbudsevaluering og oppfølging mot entreprenør, byggherre og brukere. Rambøll har i tillegg hatt følgende fag: ARK, LARK, RIB, RIV, RIE, RIAKU, RIBR, LYSDESIGN.

«Fremtidens skole» organiseres ut fra andre kriterier enn en tradisjonell klasseromskole. Dette medfører bl.a. at en opererer med arealrammer istedenfor tradisjonelle romprogram, for eksempel ved at man har læringsareal med ulik oppdeling istedenfor klasserom, og at man deler skolearealet i generelt læringsareal, spesielt læringsareal, personal- og administrasjonsareal og areal til andre funksjoner.

Kommunens visjon er: Kompetanse for alle i mulighetenes skole. Oppdragsgiver har lagt strenge føringer til funksjonalitet og fleksibilitet i pedagogiske løsninger, inkludert høye ambisjoner for utearealene. Nybygget er oppført etter passivhusstandard. Nye fremtidsrettede energiløsninger er utredet og integrert i prosjektet.

Interiørarkitekten har utarbeidet funksjonsbeskrivelse/tilbudstegninger til totalentreprise for sitt fag, og vært ansvarlig for kvalitetssikring av romprogrammet. Dette innebar å sikre byggherrens interesser opp imot Skolebruksplanens ambisjoner. I detaljfasen har interiørarkitekten hatt egen avtale med byggherre, med ansvar for å utarbeide interiørkonseptet, styre brukerprosessen i forhold til løst og fast inventar, utarbeide underlagsdokumenter for byggherres egen innkjøpsavdeling, koordinering av material- og fargevalg opp mot arkitekt, og oppfølging mot totalentreprenør. Interiørarkitekt har også vært rådgiver angående kunstnerisk utsmykning, og utarbeidet komplett beskrivelse for skilting og foliering.

Laksevåg bydel og Damsgård skolekrets er i en særstilling i det at området har et mangfold av ulike nasjonaliteter, kulturer og samfunnslag. Med det resultat at opptil 30 ulike språk er representert på skolen, med stor variasjon i religiøs bakgrunn. Som utgangspunkt for interiørkonseptet har de sett bort fra fargebruk som virkemiddel, og heller undersøkt hvilke andre visuelle uttrykk en kan bruke for å reflektere dette mangfoldet.

Rambøll ønsket ikke å konkurrere med byggets arkitektoniske uttrykk, men heller berike den med nyanser og teksturer i interiøret. Målet var å innarbeide gode løsninger i interiøret slik at det skaper tilhørighet og identitet, ikke bare til bygget som helhet, men til hvert av hjemmeområdene. Når fokuset i interiøret er plassert riktig i forhold til logistikk og veifinning, vil det være enkelt å finne frem i bygget.

Amfi ved hovedinngang åpner opp mot musikk, dans og dramasal. Vrimleareal med fokus på slitesterke overflater og detaljering av overganger.

Målet var å bryte ned de lange distansene i korridorene til et nærmiljø – på lik linje med en «gågate» med skilt og «vimpler» som illustrerer lokal tilhørighet til hver butikk, i dette tilfellet til hvert hjemmeområde. Variasjonen underveis i korridoren reflekterer skolens mangfoldige elevmasse. Hvert hjemmeområde fikk sin unike identitet. Viktige flater er bakvegg i formidlingsrom og overgang mot gulvflaten. Gulvet behandles gjerne med bevisst linjeføring i sveising av belegg. Dette betyr å tydeliggjøre inngang til grupperommene ved å la gulv fra innsiden stikke ut i spiss ved døren.

Praktiske og økonomiske føringer satte rammene for hvilke utslag man kunne få i interiøret. I tilfeller der de hadde malte overflater, skapte de spennende effekter ved å skille på glansgraden matt mot blank. Samme effekten er også oppnådd ved bruk av matte og blanke fliser i garderober og toaletter, samt overflater i vinyltapet.

Enkelte aspekter ved bygget og inventaret er tenkt brukt til aktiv læring for elevene. Eksempelvis gjennom lengder i korridorer, samt former og volumer i spesialmøbler som puffer og bord til gruppe- og formidlingsrom. Dette kan brukes bevisst i matematikk og fysikkundervisning. Interiørarkitekten jobbet frem et konsept basert på ulike kulturers tradisjonelle ornamentikk og formspråk. De jobbet frem tre ulike uttrykk; nordisk, orientalsk og afrikansk. Målet var å identifisere/utvikle et symbol eller mønster som skaper assosiasjoner til en spesifikk kultur. Uttrykkene ble både frest i finerplater og malt med sjablong. Målet var å flette den lokale identiteten inn i bygget som et bidrag til kunst- og kulturhistorie.

UNIVERSELL UTFORMING

Hele bygget er fysisk tilgjengelig for alle ved hjelp av heiser og ramper. For å gjøre det på en god måte for alle, trenger man å sikre at man lett kan orientere seg i bygget. Dette betyr tydelige referansepunkter i bygget og god sammenheng mellom viktige områder. Et tydelig hierarki i interiøret viser brukeren hvilke rom som er viktigst, og om rommet skal styre eller påvirke bruken eller om brukeren skal sette premissene.

KUNSTPROSJEKT

Totalt bevilget Bergen 1,2 MNOK til kunst i prosjektet. Utfordringer i mange nye skolebygg er omfanget av glass og transparens, samt et kompakt romprogram, som gir få tilgjengelige horisontale og vertikale flater. I et så formsterkt prosjekt krever det bevissthet for å kunne besvare spørsmålene «hva, hvor og hvorfor skal kunsten være». Det ble lagt vekt på at kunsten først og fremst var til elevene, men også at løsningene skulle ta inn over seg aspekter ved historiefortelling, undring og lokal tilhørighet.

Kunstprosjektet ble delt opp i to underprosjekter. En skulptur ute ved hovedadkomsten, levert av Stefan Christiansen og to veggmalerier inne; i bibliotek og gymsal, levert av Patrik Entian.

JEKTA STORSENTER→ **OPPGRADERING AV EKSISTERENDE PUBLIKUMSAREALER OG OPPRETTELSE AV NYE**→TROMSØ

TORUNN TØLLEFSEN INTERIØRARKITEKT AS

Prosjektansvarlig→Torunn Tøllefsen, interiørarkitekt MNIL

KREDITERING→SIDE 162

Sittebokser.

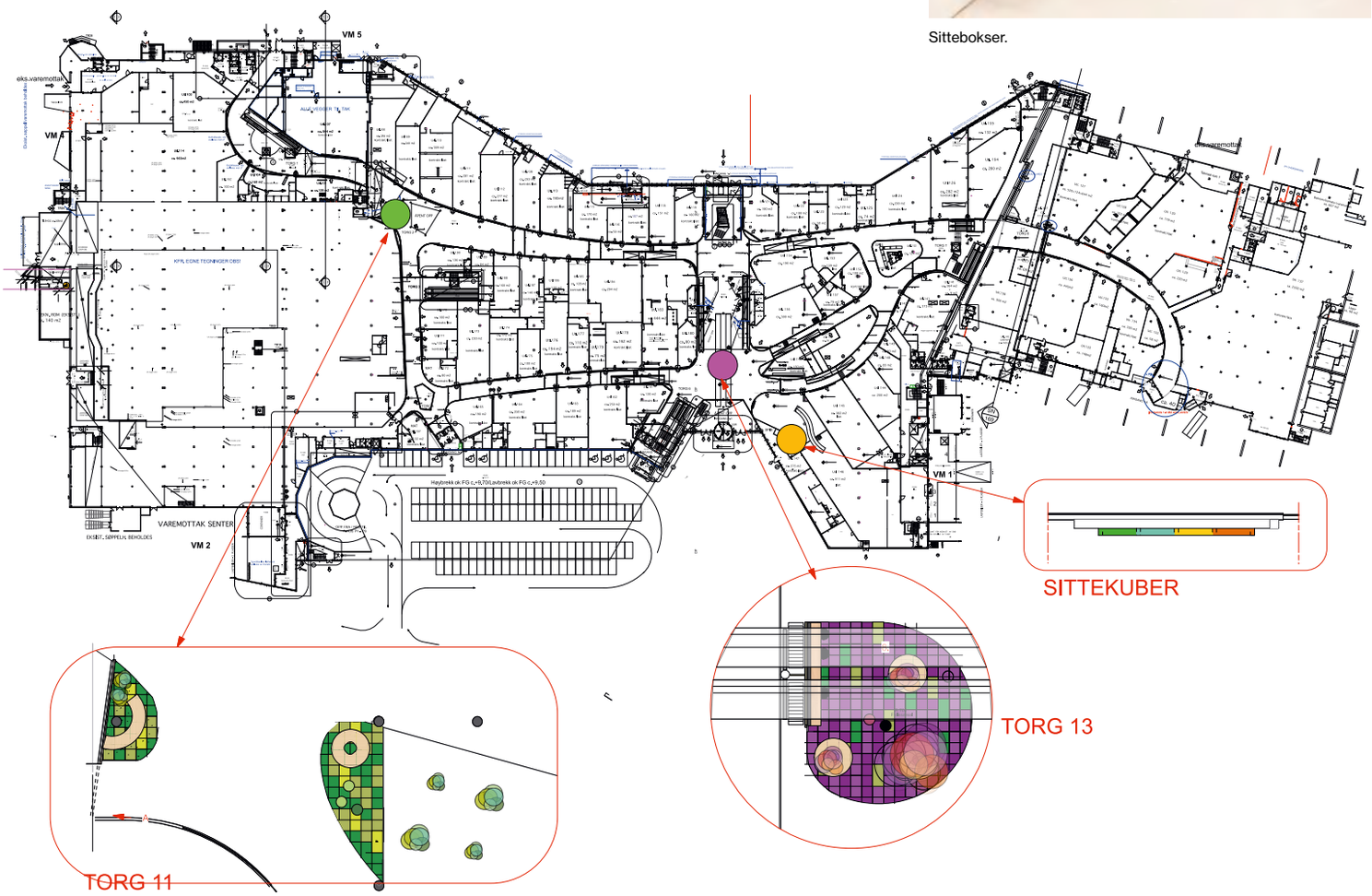

Fire årstider

Jekta storsenter er Nord-Norges største kjøpesenter med 130 butikker fordelt på 65 000 m². Senteret har flere større totalrehabiliteringer og arealutvidelser bak seg og er følgelig sammensatt av ulike stiler og standarder.

Senterledelsen ønsket oppgradering av eksisterende publikumsarealer og opprettelse av nye.

Publikumsarealene skulle inneholde sittemøbler, ladestasjoner og ved et av stedene ønsket de ståbord for PC. Oppdragsgiver ønsket også en liten sitteplass ved en av toalettsonene. I tillegg var det viktig for oppdragsgiver at møblene var designet for hardt bruk.

Jobben startet med å kartlegge senterets planløsninger med oversikt over eksisterende pausearealer samt prosjektere plan for nye plasser.

Ett av oppgavens mange utfordringer var å designe et uttrykk på arealene som hadde et karakteristisk og tydelig formspråk.

Kunstige trær med bladkroner i flerfarget filt og bjørkelignende stamme ble valgt som et ledende formobjekt. Trærne har en høyde som gir et naturlig blikkfang, bjørkestammen og trærnes form assosieres lett med den nordnorske fauna. Trærne har en belysning som gir ekstra dybde og understreker de ulike fargespillene.

De etablerte publikumsarealene og de nye arealene, hadde naturlig nok ulike planløsninger.

Møblene som ble valgt hadde flere kombinasjoner av sirkulære sittemuligheter slik at møbleringsplanen ble mest mulig fleksibel. Trærne ble plassert i midten av de runde sittebenkene, eller ved siden av. Med hensyn til hard bruk ble sittemøblene valgt i treverk og stål – uten polstring. Type treverk er bjørk tilsvarende formobjektene. For å kunne ha muligheten til å lade ble benkene utstyrt med stikk. Benkene ble supplert med runde sittepaller i polyetylen. Et materiale som er egnet for resirkulering. På grunn av stabilitet ble pallene fylt med sand.

Det ble valgt tre forskjellige fargecollager fordelt på fire torg. Fellesnevneren i collagene er grønt, noe som gir en leken

Torg 2, trær og sittebenker.

Torg 13, sotet speil på siden av rulletrapp og eikefiner under spilevegg i nedkant av trapp.

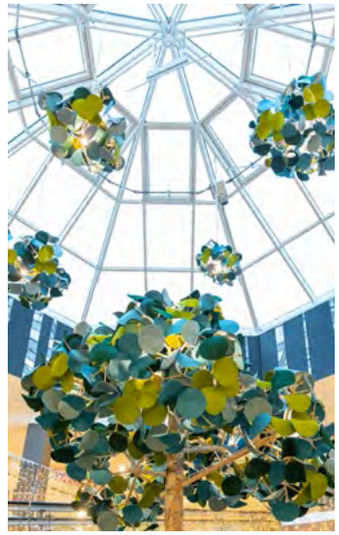

Torg 1, pendler ved overlys.

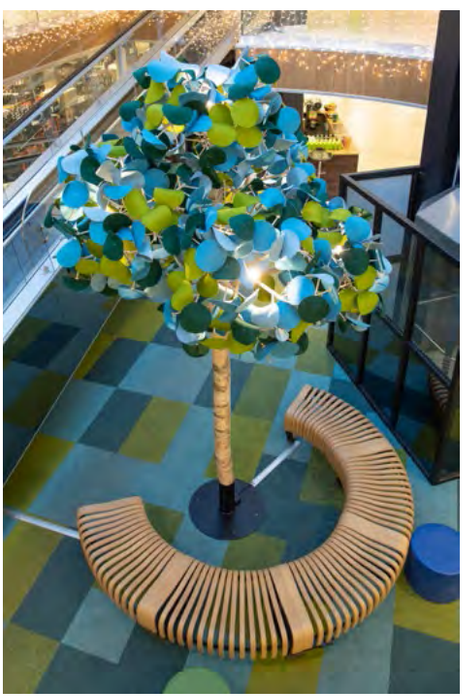

Torg 1, kunstig trær og sittebenk.

Torg 11, speilfriser på sort bakgrunn og pendler.

og samlende effekt. Fargene skal assosieres med årstidenes forskjellige farger. Fargene kommuniserer også med byggets fargeholdning. Senteret har overlys som er gjennomgående over flere plan, derfor er de ulike fargekomposisjonene benyttet vertikalt i bygget.

Teppefliser i sirkulære former og med tilsvarende karakteristiske fargemosaikk som trærne, ga en god og lun avgrensning mot senterets øvrige allrom.

Teppeflisene ble montert i runde former for å understreke designet på benkene og samtidig gi en ukomplisert overgang imellom torgene og trafikkpassasjene.

Ved publikumssoner med overlys er etasjenes synlige snittflater kledd med eikefiner. Det er også montert eikefiner på enkelte veggflater og under rulletrapp. Eikefiner er valgt som materiale for å få en diskret og samlende effekt som gir varme og atmosfære. Sotet speil ble montert på siden av rulletrappene. Ved områder med overlys er øvre del av vegg sortmalt med påmontert vertikale speillameller i forskjellige bredder. Sotet speil har ikke samme avslørende effekt som vanlige speil, men illuderer magi og glamour. Speillamellene trekker lyset ned i senteret og gir et dynamisk mønster. Ved to av de største områdene med overlys er det montert pendler i samme design som trærne.

På grunn av lokalisering er sitteplassene ved toalettsonen bevisst holdt i et annet uttrykk og design. Plassen har fått fire sammenhengende sittekuber som er delvis bygd inn i vegg. Kubene er bygd i kryssfiner og malt med maling for hard bruk. Ulike farger er fordelt på fire kuber, fargeholdningen er valgt utfra toalettsonens dominerende farger. Sete og rygg er polstret. På grunn av vedlikehold er polstringen avtagbar og trukket i vinyltekstil. Indirekte belysning er montert i bakkant av modulene.

På grunn av godt samarbeid fra senterledelsen og gode håndverkere ble prosjektet vellykket gjennomført.

ODDA KOMMUNE→**LINDEPLASSEN**→ODDA
MAKERSHUB ARKITEKTUR AS
Prosjektansvarlig→Else Marie Abrahamsen Egenes, interiørarkitekt MNIL
KREDITERING→SIDE 162

MakersHub arrangerte åpne møter og medvirkningsverksteder for å idemyldre om hvordan plassen kunne se ut.

Illustrasjon av de tre ulike designene på modulene.

Nye vennskap, nye urbane rom

Odda Smelteverk gikk etter 95 år i drift konkurs i 2003. Siden har det vært mange diskusjoner rundt Smeltverkstomtas fremtid, og det er en pågående omregulering- og utviklingsplan for den store tomta som preger mye areal av bysentrumet i Odda. Lindeplassen er et uterom mellom noen av de gamle fabrikkbygningene på tomta, kun et steinkast unna gågata Røldalsvegen. MakersHub fikk i oppdrag av Odda kommune å forvandle plassen fra en «betongjungel» til «et hyggelig sted å være» i påvente av de pågående planlagte permanente oppgraderingene.

Mange av de gamle fabrikkbygningene rundt plassen har i nyere tid blitt pusset opp av lokalt engasjement, og huser nå blant annet Sentralbadet Litteraturhus og Iris Scene (tilholdsstedet til den lokale bluesklubben). Ildsjelene bak Sentralbadet hadde en stor rolle i å skape dette prosjektet. Prosjektet er finansiert av et spleiselag mellom Hordaland Fylkeskommune ved tilskudd til utvikling av attraktive sentre i fylkeskommunen og Odda kommune. Den totale kostnadsrammen var på litt over 300 000 kroner. Prosjektstart var mai 2018, og de urbane installasjonene var ferdigstilt i slutten av juni samme år. En kort og intensiv prosess på knappe to måneder.

Lindeplassen var et asfaltert mellomrom mellom de vakre, gamle fabrikkbygningene. Plassen var cirka et kvadrat på 25 ganger 25 meter. Aktørene rundt plassen ønsket seg et livligere torg, men som også måtte tillate industriell trafikk gjennom plassen.

To turer over fjellet fra Oslo til Odda ble gjennomført før byggestart, for å snakke med oddingane om hva de ønsket seg for plassen. MakersHub arrangerte åpne møter og medvirkningsverksteder for å idemyldre om hvordan plassen kunne se ut. Lokalbefolkningen var umiddelbart engasjert, og prosjektet fikk en god lokal forankring med mange ildsjeler som ville bidra. Hovedfunnene fra medvirkningen var at befolkningen ønsket seg flere steder å sitte, og mer grønt. De ville at plassen skulle bli en forlengelse av hovedgata, et trekkplaster – ikke kun et sted for sporadisk parkering. Plassen brukes ofte til større arrangementer som utekonserter, kulturelle arrangementer og folkesamlinger, så behovet for fleksibilitet meldte seg tidlig.

Basert på lokalbefolkningens ønsker,

Lokalbefolkningen var umiddelbart engasjert, og prosjektet fikk en god lokal forankring med mange ildsjeler som ville bidra.

Plassen brukes ofte til større arrangementer som utekonserter, kulturelle arrangementer og folkesamlinger, så behovet for fleksibilitet meldte seg tidlig.

Interiørarkitekten utviklet et modulært system med sittetribuner og plantekasser som hovedelementer.

Alt ble bygget i løpet av 3,5 dag av frivillige fra lokalsamfunnet. Bluesklubben bygde også en utescene på tegninger fra MakersHub. Som frivillige, hadde de med seg elever fra Voksenopplæringa, personer som er nybosatte flyktninger.

utviklet interiørarkitekten et modulært system med sittetribuner og plantekasser som hovedelementer. Materialet ble impregnert trevirke, da tre er et enkelt og egnet materiale til å bygge med frivillige som nødvendigvis ikke har noen særegne byggekunnskaper.

Det var tre ulike design på modulene som var 1,9 x 1,75 m. Kvadrater basert på en enkel rammekonstruksjon med påfølgende kledning. Modulene var på hjul som tillot en fleksibilitet, og det å kunne skape ulike rom til de ulike behovene plassen måtte oppfylle.

Alt ble bygget i løpet av 3,5 dag av frivillige fra lokalsamfunnet. Bluesklubben bygde også en utescene på tegninger fra MakersHub, men de var handy karer som var helt selvgående. Som frivillige, hadde de med seg elever fra Voksenopplæringa, personer som er nybosatte flyktninger. Sammen med skolen arrangerte de det slik at å bygge med dem disse tre dagene var en del av deres skoleprogram. Det var cirka 25 elever. Gruppen ble delt i bygg- og matlagningsgruppe, etter hva de selv ønsket å bidra med. Dette forslaget kom fra lokalsamfunnet selv, da de var inspirert av hvordan MakersHub hadde inkludert flyktninger i sine andre prosjekter. De ønsket å inkludere de nybosatte, og så på det som en aktivitet der de kunne lettere kunne komme i kontakt. De stiller ingen krav til de frivillige som bidrar. Mange lærer noe nytt, som for eksempel å kappe en trebit med sagen, eller anvende en drill for første gang. Hver dag var de mellom 25–40 frivillige fra Voksenopplæringa, lokalbefolkningen og aktørene rundt.

At byggeprosessen var en arena der møter mellom folk fra ulike sosiale klasser foregikk, og nye vennskap oppstod, var viktig. De som hadde litt mer erfaring med å snekre, ble teamet opp med de som hadde mindre erfaring. Slik blir det en god prosess der alle kan få kjenne på mestring og lære av hverandre. Læringskurven var bratt og de fikk detaljerte arbeidsmanualer med enkle tegninger og illustrasjoner på hva de skulle bygge. Folk som aldri hadde brukt en hammer før bygde konstruksjoner de kunne se og bruke hver dag. På dugnad skapte Oddas befolkning et nytt og trivelig torg.

HØYSKOLEN KRISTIANIA→WESTERDALS INSTITUTT FOR KOMMUNIKASJON OG DESIGN

Bachelor i interiørarkitektur

TEKST→ **LINDA LIEN, INTERIØRARKITEKT MNIL**
HØYSKOLELEKTOR OG STUDIELEDER BACHELOR
I INTERIØRARKITEKTUR,
HØYSKOLEN KRISTIANIA, OSLO

WWW.KRISTIANIA.NO

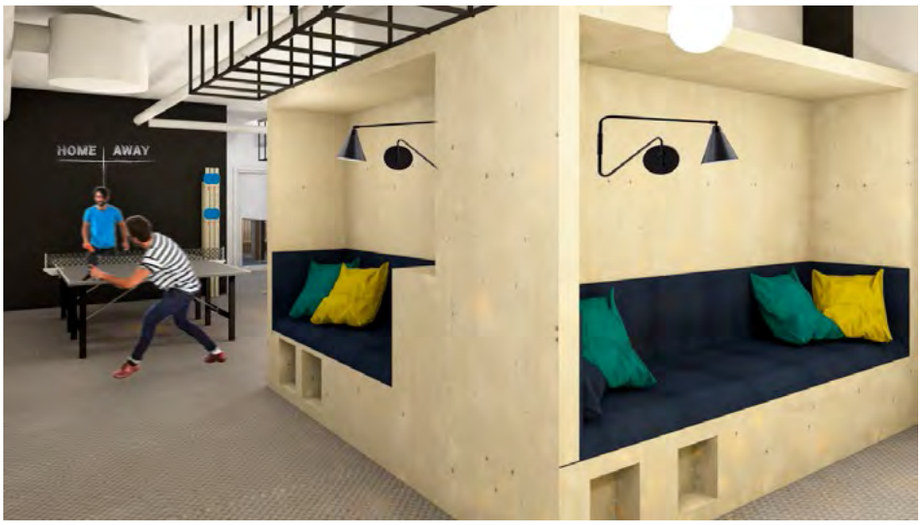

Adform: Kontor, fellesarealer: Caroline Rosberg, Caroline S. Lund (studentmedlemmer i NIL), Amalie Tobiassen og Stephanie R. E. Arntzen.

Høyskolen Kristiania 2018

STATUS FUSJON HØYSKOLEN KRISTIANIA

Etter at fusjonen ble et faktum 2017 gikk starten av 2018 med til å forberede fusjonen på alle plan både faglig og administrativt. Vi startet samarbeidet med å lage en ny studieplan for 2019 der Westerdals bachelor i grafisk design ble en del av «designmodellen» sammen med interiørarkitektur og tjenestedesign. På den måten vil studentene utveksle faglig kompetanse og bygge tverrfaglige nettverk. Disse bachelorene skal senere videreføres i en ny designmaster. I den nye studieplanen vil designfagene jobbe sammen både med teoretiske og praktiske fag. Det nye emne «omgivelsesdesign», er et eksempel på dette. Her skal studentene jobbe tverrfaglig med ekspertise fra egne fagfelt for å lage estetiske, romlige, visuelle og tjenestevennlige løsninger til for eksempel et museum.

Fagstab og studenter ble etter sommeren flyttet over til Fjerdingen ved Akerselva hvor vi nå deler hus med design- og kommunikasjonsfagene på gamle WOACT. Fra å være ett av tre kreative fag på Høyskolen Kristiania, er vi nå etter fusjonen et av de største kreative fagmiljøene i Norge.

KONTAKT MED BRANSJEN OG KUNDER

I løpet av studietiden forsøker vi å få til noen prosjekter der studentene får anledning til å jobbe tett på kunde og/eller bransjen. I år har vi hatt flere kontaktpunkter med bransjen både i andre og tredje studieår.

Kundeoppdrag: Våren 2018 fikk 4. semesterstudentene anledning til å gjøre et skisseprosjekt i gruppe for Adform, et mindre it-firma i Oslo. De hadde to uker på seg til å bli kjent med bygning, kunde, kartlegge brukerbehov, lage løsninger, estimere et budsjett og til slutt presentere sine løsninger for kunden. Studentene fikk etter endt prosjekt tilbakemeldinger fra oppdragsgiver og brukere.

Utstilling: Et knippe 3. semesterstudenter fikk i høsten 2018 anledning til å stille ut sine prosjekter på Nasjonalmuseet – Arkitektur, i forbindelse med utstillingen «Kunst i Kvadraturen». Prosjektene ble hentet fra et emne som tok for seg rehabilitering og bruksendring. Her jobbet studentene med den vernede villaen i Stensparken som ble bygget for Hoffskredder Reiersen i 1887. Villaen var strippet for det meste innvendig og studentene måtte selv, etter befaringer og research, ta et standpunkt til hvordan de skulle forholde seg til bygget når bruken

Adform: Kontor, fellesarealer: Caroline Rosberg, Caroline S. Lund (studentmedlemmer i NIL), Amalie Tobiassen og Stephanie R. E. Arntzen.

Nasjonalmuseet – Arkitektur

Høyskolen Kristiania:
Ninni Petrine Eidsvåg, Oda Høylo Svingen, Eira Stuedal og Tine Arentz Fløysvik (materialcollage). (Studentmedlemmer i NIL).
Foto→Jonatan Qvintero

skulle endres til en bydelskafe. Skulle tidsånden forsterkes, eller skulle konsept og løsninger stå i kontrast til bygget? Dette er et aktuelt tema som også blir videreført i 5. semester.

TREDJE STUDIEÅR

I 5. semester har studentene flere muligheter; undervisning på skolen, søke praksis eller dra på utveksling. I år dro tre studenter til NABA i Milano.

Studentene som valgte å være på skolen jobbet hele semesteret med et fordypningsprosjekt i bærekraftig design. Det er to viktige elementer i emnets tilnærming til bærekraftig design, det ene er å forstå bygninger og omgivelsenes økonomiske og sosiale betydning for lokalsamfunnet, og det andre er å transformasjon et ikonisk bygg om til et nytt bruksområde som videreføre verdier til en ny brukergruppe. I år valgte vi Sofienberg kirke på Grünerløkka, som er en kirke som snart skal fristilles/legges ned. Studentene blir i denne oppgaven utfordret i å utforske grensene for faget og å jobbe i stor skala med et høyt nivå av arkitektonisk kompleksitet. Som del en del av datainnsamlingen utførte studentene «mapping» av område rundt Sofienbergparken i samarbeid med MakersHub. En av gruppene laget to Nolli-planer som viser ulike bilder av samme området.

PRAKSIS

I år ble det signert 12 praksisavtaler for høstsemesteret 2018. Dette er en fin mulighet for studentene som får jobbe på et interiørarkitektkontor ett helt semester, og en unik mulighet for oss til å få direkte tilbakemeldinger om hvordan studentene bidrar på kontoret. I samarbeid med kontor og praksisstudent evaluerer vi kompetansenivå, bransjens behov og kan på den måten gjøre tilpasninger for å være i takt med bransjen. En stor takk til følgende interiørarkitektkontorer: Romlaboratoriet, Ramsøskar Interiørarkitekter, Krohnark, Cadi, IARK (2 studenter), Dråpe Design, Kubik, Metropolis, Radius, Lerche og Zinc.

BACHELOROPPGAVE

Studentene velger selv hva de ønsker å fordype seg i og temaene for årets oppgaver spenner vidt; friske eldre og demens, sosial bærekraft, co-work og kontorinnredning, flyktningmottak, hotell, skole, barnehage, bolig med mer. Studentene skriver en solid teoretisk oppgave hvor de redegjør

Prosjektet Innendørspark viser en transformasjon der kirken blir en innendørs park med leiligheter i de midterste etasjer og grønsakshager som hele bydelen har tilgang til.
Ragnheiður Björnsdóttir (studentmedlem i NIL).
(5. semester)

for de teorier og metoder de har benyttet seg av for å underbygge valgene tatt i den praktiske delen. Bacheloroppgavene (22,5 studiepoeng) ble stilt ut i Kvadraturen samtidig med avgangsseremonien før sommerferien.

SAMARBEID MED MØLLER EIENDOM

I forbindelse med bacheloroppgavene inngikk vi høsten 2017 en treårig, uforpliktende, samarbeidsavtale med Møller Eiendom. De har et spennende og vidt fokus på en eldre målgruppe, noe som også er ett av fokusområdene for undervisningen høsten i 5. semester. I forhold til den kommende eldrebølgen er dette et område det er viktig å fokusere på. Dette er et tilbud til studenten, men skal ikke være styrende i forhold til studentens løsninger og egen utvikling av oppgaven.

TVERRFAGLIGE STIMULERINGSMIDLER, UNIVERSELL UTFORMING

Linda Lien og høyskolelektor i grafisk design, Tina Tømmeraas Aasvestad, fikk i høst midler fra «Universelt» på 290 000 kr til kompetanseheving av fagstab og for å forsterke fokus på universell utforming i undervisningen hos alle designfagene på Høyskolen Kristiania (interiørarkitektur, grafisk og tjenestedesign) i 2019.

FAGSTAB, FOU/KU

→ Førsteamanuensis Jarle Fotland MNIL samarbeider med førsteamanuensis Vigdis Ruud MNIL i å beskrive arbeid og metoder for bruk av romlaboratoriet ved KHiO.
→ Førstelektor Jeremy Williams MNIL tar en 3-årig etterutdanning i Danmark «Bæredyktig Skandinavisk Lederskap».
→ Studieleder og høyskolelektor Linda Lien MNIL ferdigstilte sommeren 2018 museet «Måløyraidsenteret» (s. 58)

Vi vil også benytte anledningen til å takke de NIL-medlemmene som i 2018 har bidratt med undervisning, veiledning og sensur hos oss. Dere er viktige bidragsytere både for å kvalitetssikre studiet og spesielt når det gjelder gode faglige tilbakemeldinger til studentene i undervisning og sensur.

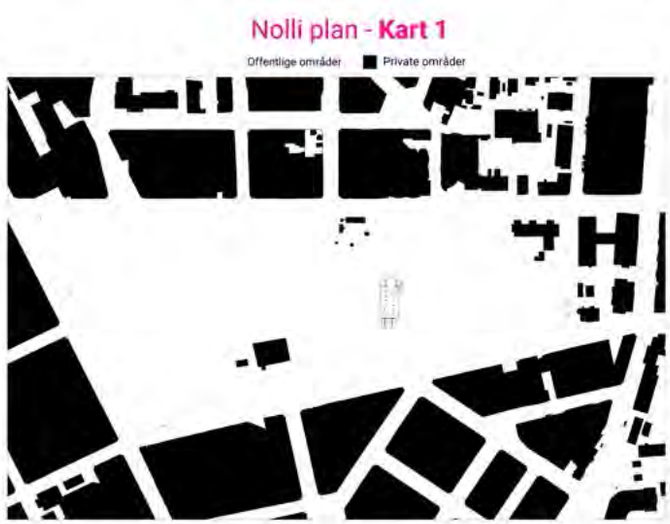

Nolli plan 1. En overordnet plan over hvordan fattige ser området rundt Sofienbergparken. De sorte feltene er boliger, butikker og firmaer som enten er privat eller steder hvor man må bruke penger. De hvite er offentlige områder eller steder som ikke koster noe, der hvem som helst kan ferdes.

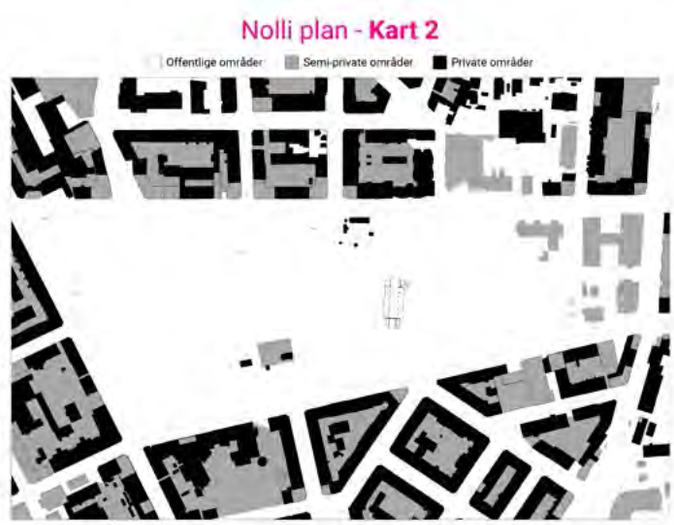

Nolli plan 2. Plan over hvordan nordmenn flest opplever området rundt Sofienbergparken. Det er markert med sort og hvitt som på plan 1, men har i tillegg grå felter. De sorte feltene beskriver alle private bygg, mens de grå feltene er semi-private bygg som for eksempel butikker, bakgårder og parkeringsplasser. De hvite er offentlige områder.

Nolli plan er utviklet av Charlotte Biseth, Erik Hasund, Linn Kippernes Aune (studentmedlemmer i NIL).

UNIVERSITETET I BERGEN→FAKULTET FOR KUNST, MUSIKK OG DESIGN →INSTITUTT FOR DESIGN

Møbel- og romdesign/interiørarkitektur

TEKST→**ELI-KIRSTIN EIDE, INTERIØRARKITEKT MNIL**
PROFESSOR I ROMDESIGN/INTERIØRARKITEKTUR
INSTITUTT FOR DESIGN
FAKULTET FOR KUNST, MUSIKK OG DESIGN
UNIVERSITETET I BERGEN

WWW.UIB.NO/KMD

Ice Music Festival, Finse.
Foto→Petter Bergerud.

UiB 2018

Fagområdet Møbel- og romdesign/interiørarkitektur har siden 01.01.2017 tilhørt Institutt for design ved Fakultet for kunst, musikk og design (KMD) ved Universitetet i Bergen (UiB).

2018 har vært preget av innovasjon og samarbeid innad i UiB, av internasjonalt samarbeid og av undervisning og forsking.

Vårt nybygg i Møllendalsveien 61 har vært gjennom evaluering av studenter og stab dette året, og en del endringer i henhold til å bedre arbeidsforholdene er foretatt.

UIB SIN STRATEGIPLAN 2018–2022:

→ UiB skal utvikle flere ledende forskningsmiljøer.
→ Innen 2022 skal alle våre fakulteter ha fagmiljøer i verdensklasse og flere fagmiljøer av høy internasjonal standard.
→ UiB skal innen 2022 være en ettertraktet kompetanseinstitusjon som har styrket sine langvarige relasjoner med myndigheter, næringsliv, kulturliv og samfunnsliv.

INSTITUTT FOR DESIGN

Institutt for design har forskning og studietilbud innen møbeldesign, romdesign/interiørarkitektur og visuell kommunikasjon. Våre tre samlende verdier er:

→ **Bærekraftig utvikling og forståelse for globale relasjoner.**
→ **Menneske- og miljøvennlige strukturer og materialer.**
→ **Humanistisk og etisk kommunikasjon.**

→ Vår utdanning skal oppfordre til eksperimentering og en åpen holdning til utvikling, samt å respektere studenters ideer og interesser innenfor rammen av fagemner og kontekst.
→ Design fremmer verdier som prioriterer samfunn, miljø, og likestilling som grunnlag for kultur, samfunnssystemer og institusjoner.
→ Design vektlegger sosial, kritisk og empatisk praksis som grunnlag for humanisme, moral og etisk framferd.
→ Design er et verktøy for mangfoldige diskusjoner og stiller kritiske spørsmål om etablerte sannheter i samfunnet.
→ Vi vil fortsette med å være en tydelig og attraktiv samarbeidspartner i nasjonale og internasjonale fagmiljø, nærings- og samfunnsliv.

Å være et institutt ved Universitetet i Bergen har åpnet opp for spennende samarbeid med andre institutter, både innen fagstabens forskningsprosjekter og studentenes prosjekter og workshops. Som eksempel kan det nevnes samarbeid innen forskningsprosjekter med instituttene geografi, psykologi, humaniora og medisin.

UNDERVISNING OG FAGLIG IDENTITET OG INNHOLD:

Møbel- og romdesign/interiørarkitektur tar opp 13 studenter til BA studiet og 15–16 studenter til MA studiet. MA studiet er internasjonalt og har studenter fra ulike nasjoner. Utdannelsen er 3 år bachelor + 2 år master.

Utdannelsen er på høyeste nivå innen sitt fagområde i Norge og kvalifiserer til å søke opptak som stipendiat på PhD-nivå, som nå

Benedicte Dahl vant «Statsbygg studentpris for fremragende interiørarkitektur, 2018» med masterprosjektet «In between». Prosjektets problemstilling: «Hvordan øke trivsel i rom som utfordrer intuitive behov for trygghet? Kan underganger gjennom mer opplevelsesrik utforming bli et attraktivt og inkluderende byrom?» Prosjektet tar utgangspunkt i ønsket om å øke forståelsen om hvordan miljøet påvirker mennesker, og hvordan mekanismer og prosesser oppstår både fysisk og mentalt når vi kommer inn i et rom.

Juryens begrunnelse:
«Dette prosjektet er basert på ønsket om å øke forståelsen av hvordan miljøet påvirker mennesker, og hvordan mekanismer og prosesser er initiert fysisk og mentalt når vi beveger oss gjennom rom. Juryen finner emnet svært relevant og nødvendig i dagens samfunn og syntes at underganger er et interessant forskningsobjekt for dette formålet. Prosjektet er nyskapende og relevant, hvor opplevelsen, materialer, farger, form og belysning er omtalt og vurdert på en vakker og godt presentert måte. Ved veldig bevisst bruk av disse arkitektoniske verktøy, har kandidaten utfordret ideen om hva en undergang kan være. Kandidaten har omgjort et sted vi ofte unngår å bruke til et vakkert og spennende sted som juryen har tro på at folk vil like å bruke. Presentasjonen er veldig lett forståelig, klar, systematisk og overbevisende.»

er 4-årig inklusiv undervisning.

Fagfeltet har sin styrke og egenart i forståelsen av sammenhenger mellom rom og objekter som virker inn på hvordan vi bruker og opplever våre omgivelser. Utdanningen handler i stor grad om å jobbe med design i relasjon til sentrale samfunnsområder og med fokus på miljø og bærekraftige løsninger.

Bachelorprogrammet gir en solid basiskunnskap innen møbeldesign, romdesign og interiørarkitektur, med kunnskap om form, farge, materialer, lys, lyd/akustikk, konstruksjon, ergonomi, miljø, estetikk og funksjon. Det gis en innsikt i hvordan faget vårt kan dekke vesentlige behov hos enkeltmennesker og i samfunnet. Vårsemesteret 3. året avsluttes med bacheloreksamen, samtidig som studentene arbeider med søknad og prosjektbeskrivelse for opptak til masterstudiet.

Studieprogrammet er forankret i et fagmiljø som viderefører og fornyer en sterk tradisjon for arbeid i verksteder og spesialrom, kritisk tenkning og samarbeid med omverdenen. Læring skjer i stor grad gjennom eksperimentelt og praktisk arbeid.

NOEN AV ÅRETS BACHELORPROSJEKTER

I en prosjektperiode på 10 uker får studentene innføring i ulike metoder, verktøy og teknikker som skal anvendes i et større prosjekt som involverer både interiørarkitektur og design av møbel/objekt satt i en større sammenheng og i offentlig miljø. Fra brukerundersøkelser og analyser, til idé/konsept, eksperimentering og utvikling, til ferdig resultat med arbeidstegninger, visualiseringer og modeller/mock ups/møbel/objekt.

Det legges vekt på utforsking og eksperimentering gjennom praktisk arbeid og på selvstendighet og refleksjon i designfaglig arbeid. Undervisning og veiledning innen romlige virkemidler som lys, lyd (akustikk) farger, materialer, form, rom, møbel, konstruksjon, ergonomi og miljø gis av flere av instituttets faglige ansatte innen deres spesialfelt og kompetanseområde.

Tradisjonen tro deltar studentene på den internasjonale møbelmessen i Stockholm. Studentene viste egne møbler og objekter i fullskala prototyper samt utdrag av noen interiørarkitekturprosjekter. Utstillingen «RÅ» hadde bærekraft som tema og baserte seg på foregående kurs innen møbel- og romdesign der rusavhengige var brukergruppe.

Andre års BA-studenter med fagstab deltok i vinter på «Ice Music Festival» på Finse. Musikere spiller på instrumenter av is og våre studenter med fagstab lager iscenesettelsen av dette i is og snø for å lage den magiske arenaen der vi har publikum fra hele verden. Dette er et kurs som omfatter romlige eksperimenter, materialitet og lys.

MASTERSTUDIET

Masterstudiet i design utdanner kandidater med praktiske, metodiske og teoretiske forutsetninger for å arbeide med design på høyt nivå – estetisk, etisk og funksjonelt. Kjernen i utdanningen er den enkelte students masterprosjekt, som er et større, selvstendig og eksperimentelt designarbeid. Gjennom sine masterprosjekter bidrar studentene til nytenkning og faglig utvikling. I masterstudiet videreutvikler studentene sin evne til helhetstenkning og til å håndtere komplekse problemstillinger, med utgangspunkt i en sammensatt forståelse av design som problemløsning. De tilegner seg strategisk og konseptuell kompetanse som setter dem i stand til å arbeide selvstendig, og legger grunnlaget for at de skal kunne styre større prosjekter. Studentene lærer å presentere egne prosjekter – skriftlig, muntlig og gjennom utstillinger.

MASTER I DESIGN – MØBEL- OG ROMDESIGN/INTERIØRARKITEKTUR:

Året 2018 gikk 15 masterstudenter ut med bestått eksamen og med varierte, innovative og nyskapende prosjekter:

→ **Jennifer Cena** «Nydelig godt»
→ **Benedicte Dahl** «In Between»

Susanne Sagstad-Notøy vant «Anne Alnæs' studentpris 2018» med masterprosjektet «PUST».

Prosjektets problemstilling: «Hvordan kan jeg ved hjelp av design bidra med et tilbud til mennesker som opplever stress på arbeidsplassen?»

Juryens begrunnelse:
«Vinneren av årets Anne Alnæs-pris starter med en utfordring og utarbeider en idé med sterk relevans til menneskers hektiske hverdag. Oppgaven er aktuell og innovativ, og kobler møbeldesign opp mot nyere teknologi. Teorien er knyttet direkte opp mot dagsaktuell forskning som underbygger valg i problemstillingene i oppgaven. Utformingen tar utgangspunkt i behovet for et pusterom med fokus på det allsidige, introverte og ergonomiske, hvor bruker kan sitte inne i sin egen hule midt i det urbane liv eller ute i naturen. Den tradisjonelle benken er videreutviklet til et romlig element med mulighet for en beskyttet atmosfære, og har på denne måten skapt et nytt konsept for korte opphold i det offentlige rom.
Juryen er begeistret for den innovative oppgaven og har tro på at konseptet er gjennomførbart, og er nysgjerrig på en mulig uttesting av konseptet.»

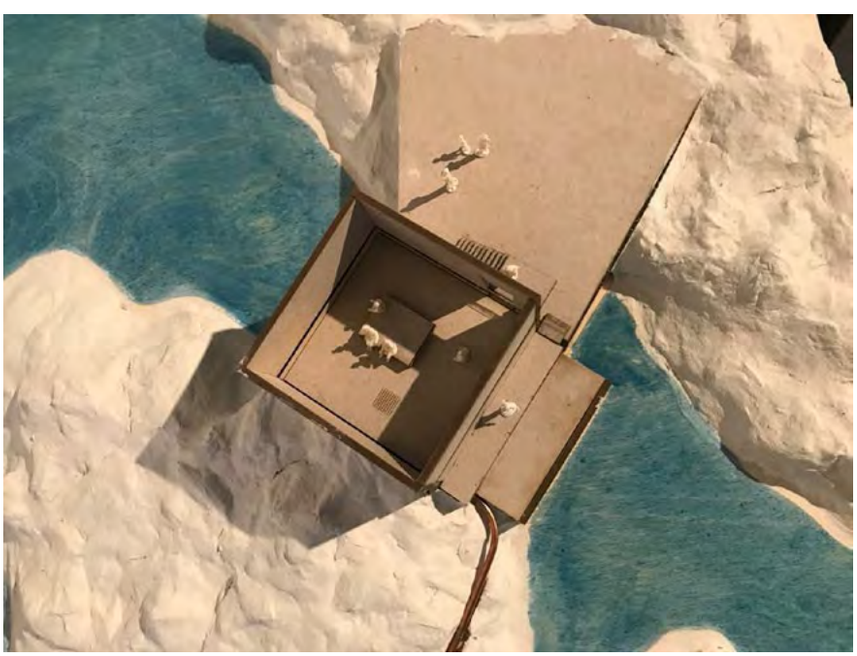

Årets Nykommer 2018: Frida Yggeseth
Nykommerstipendet deles ut av Sparebank 1 SR bank i samarbeid med Design Region Bergen.

Et nedlagt bølgekraftverk inspirerte prosjektet «Lydlandskap» – en sanselig installasjon i havgapet.

«Hvordan kan menneskers holdning til natur og miljø utfordres gjennom musikk fra havet i et rom laget for ettertanke og refleksjon?»

Denne problemstillingen var utgangspunktet for Yggeseths masterprosjekt, «Lydlandskap». I prosjektet kombinerer hun arkitektur og musikk med sitt engasjement for naturen for å skape en opplevelse som spiller på alle sanser – og forhåpentligvis inspirerer folk til å ta bedre vare på havet.
Prosjektet har vært preget av eksperimentering fra start til slutt. Frida har jobbet mye fysisk, blant annet for å utforske hvordan bølger kan blir til lyd; først i badekaret med en blokkfløyte, senere i bølgetanken på Høyskolen, og til slutt i havet.

Petter Bergerud, Professor i romdesign, har vunnet «Hjernekraftprisen 2018» som deles ut av Forskerforbundet, med bidraget «Framtidas brobyggere».

Bergerud beskriver:
For en god del år siden, i 2003, begynte vi et forskningsprosjekt der vi ble utfordret på å utforske ulike kvaliteter i materialet tre. Dette hang sammen med fokuset på fornybare materialer og for oss her nord også en videreføring og en fornyelse av tre som et allsidig anvendt materiale i ulik bruk. Dette fokuset på klima og bærekraft, samhold og fellesskap, praktisk erfaring og å ta utfordringer - vil vi nå eksportere. Bergen er en initiativtager. Bergen sitter på 14 års erfaring med denne type eksperimentelle prosjekter.

Nå vil vi invitere Europa; Et europeisk prosjekt:
Det er 44 stater i Europa. Hver stad skal utfordres. Hver stat stiller med 10 klasser hver i alderstrinn 13 år. Hver klasse lager en modul. Den er satt sammen av trespiler på 6x6 mm innenfor en gitt form ca 1,0x1,0x1,5 meter. Hver modul er en byggestein i broen. I Bergen bygde vi en bro på 16 meter med 27 moduler. Europa-broen består av 440 enheter. Som vil gi en bro som spenner 100 meter og er 25 meter høy.

Juryens begrunnelse:
Bidraget omhandler hvordan treverk kan brukes i ulike konstruksjoner. Dette gjøres ved å bruke lærdom fra vikingetiden og kombinere det med ny kunnskap om cellestruktur og andre naturkrefter. Juryen mener det skriftlige bidraget beskriver et spennende prosjekt og at det peker seg ut ved å trekke linjer mellom fortid og nåtid på en original og inspirerende måte. Prosjektet spenner over flere fagfelt og fagtradisjoner, som naturfag, arkitektur og ingeniørfag. Ved å bruke trematerialet til å bygge ulike gitterkonstruksjoner, viser de hvordan kreftene i naturen virker og utfordres. I eksperimentet, som er en del av prosjektet, er det et prinsipp å involvere den oppvoksende generasjon. Tittelen «Framtidas brobyggere» peker på hvordan ungdommene klarer å skape noe unikt sammen. I prosjektet utfordres fysikkens lover, men det skapes også samhold og fellesskap. I tillegg får ungdommene praktisk erfaring med trematerialet, samt verdifull mestringsfølelse.

- **Iselin Lindmark Dubland** «Gågata»
- **Inga Fløystad Ellingsgård** «Eldre sammen og bedre»
- **Maria Leirvik Ekeland** «Lyset før mørket»
- **Orhan Ercan** «Standardized Personalization in Dormitories»
- **Bin Hua** «Customizable Lighting System»
- **Lasse Torson Husabø** «Blokk C»
- **Hanne Marte A. Kommedal** «Borgerhuset ELDE MELDE»
- **Susanne Sagstad-Notøy** «PUST»
- **Gard Flydal Rorgermoen** «Tilfeldige møter i Longyearbyen»
- **Thomas Ramberg Sivertsen** - «Varighet gjennom variasjon»
- **Caroline Smedsvig** «På kanten»
- **Ane Cecilie Vemøy** «Myrlende»
- **Frida Yggeseth** «Lydlandskap»

Sensorer var:
- Interiørarkitekt MNIL Elisabeth Paus
- Møbeldesigner Morten Skjærpe Knarrum.

Interne sensorer:
Kandidatens hovedveileder:
- Petter Bergerud, Dave Vikøren MNIL, Eli-Kirstin Eide MNIL, Bente Irminger MNIL, Svein Petter Knudsen MNIL, Mette L'orange.

FAGSTABEN:
Fagstaben har i tillegg til undervisning og veiledning 40% av sin 100% stilling til forskning og utvikling.

Dette innebærer internasjonalt arbeid, publisering av bøker og artikler, deltagelse med presentasjoner på ulike arenaer som konferanser og utstillinger. Dette skjer i samarbeid med masterstudenter og stipendiater, og i samarbeid med andre institutter ved UiB.

Petter Bergerud, Professor i romdesign, har vunnet «Hjernekraftprisen 2018» som deles ut av Forskerforbundet, med bidraget «Framtidas brobyggere».

Bidraget er et innspill i bevisstgjøringen av arbeidet med FNs bærekraftsmål, ved å bruke tre som er en fornybar ressurs. Dette eksperimentelle prosjektet der samhold, fellesskap og formidlingsglede er kjerneelementer, eksporteres nå til resten av verden. Framtidas brobyggere er dermed et eksempel på hvordan verden fungerer, og hvordan en kan klare å bygge noe sammen.

FORSKNINGSPROSJEKT AV BENTE IRMINGER, INTERIØRARKITEKT MNIL OG FORSKNINGSLEDER, INSTITUTT FOR DESIGN.
Globalt gjennomgår designfaget (herunder interiørarkitektur) store endringer. Designere og produsenter stilles over for stigende krav om brukersentrert design, samhandling og åpne plattformer. Skal designeren konsentrere seg om å skape salgbare produkter og tjenester, eller må også designeren takle samfunnsutfordringer som for eksempel helse, alderdom eller klimaendringer? Over hele verden er fagmiljøene opptatt av muligheter og utfordringer. Hvordan er designlandskapet påvirket av en verden preget av uro og uforutsigbarhet og er design inne i et paradigmeskift?

Irminger har undersøkt 3 områder der hun mener Interiørarkitektrollen har stort potensiale: Deltaker og pådriver i tverrfaglig samarbeid, kunnskap om brukerinvolvering og bærekraftige løsninger.

Å løse komplekse problemer krever kompetanse fra ulike fagdisipliner. De siste årene har Irminger (i samarbeid med grafisk designer Linda Lien) utforsket bruk av ulike metoder for å få tverrfaglige team til å fungere i praksis. Dette er gjort både gjennom undervisning av masterstudenter og gjennom praktiske case i samarbeid med ingeniører, økonomer og designere/interiørarkitekter.

Fagstaben jobber med ulike forskningsprosjekter; individuelt, i samarbeid med kollegaer og i samarbeid med masterstudenter og stipendiater. Prosjektene presenteres i publikasjoner og på konferanser i inn- og utland.

KUNSTHØGSKOLEN I OSLO→AVDELING DESIGN
– interiørarkitektur og møbeldesign

TEXT→**TONI KAUPPILA** DIPARCH, SAFA
PROFESSOR AND HEAD OF PROGRAMME OSLO NATIONAL ACADEMY OF THE ARTS
DESIGN DEPARTMENT
SPATIAL AND FURNITURE DESIGN

WWW.KHIO.NO

"Connecting Wool"-research project is an academia-industry joint venture exploring the particular properties of the Norwegian wool.

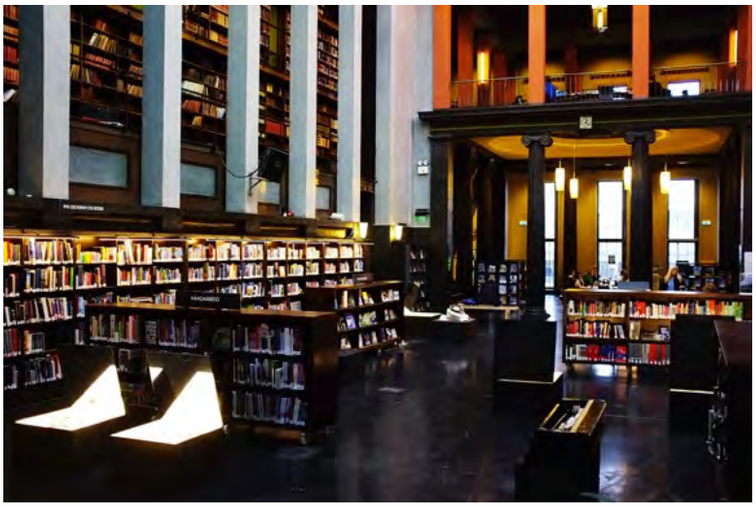

KHiO's 200th anniversary was commemorated with the exhibition at the Deichman's main library in Oslo.

"You're not to" – exhibition at Milan's Design Week, exploring the taboos in our societies.

KHiO 2018

KHiO's Interior Architecture and Furniture Design programme has established an educational and research forum, where criticality, experimenting and a persistent will to contribute new knowledge to its fields are nurtured. The integrated programme both in space and objects is based on the Scandinavian tradition with the ambition to continuously challenge the professional and academic discourses to be engaged with the uncertain future. We also refuse fixed definitions of our professions, but rather investigate the peripheries. The studies and research take advantage of the rich palette of working models. The practice-based learning happens in the amazing workshop and studio facilities, where integrated exploration of conceptual proposals, theoretical dialogue, material practices and full-scale explorations take place. We foster trans-disciplinary activities both with the industry and academia, as well as within our own framework at KHiO with the crafts and the performing arts.

The programmes continue to enhance its curriculum and pedagogies to be more agile for the current and future challenges in our fields. On one hand the global concerns related to material scarcity and commodity production, and on the other hand the ever-increasing complexity of social occupation of our immediate environments demand the profession to reevaluate its processes. Especially the social design agenda with its sustainable issues is one of our primary concerns. Every year we are faced with yet another global challenge that is in one way or another linked to the tasks ahead of us in our fields. Thus in our programme multiculturality and social diversity penetrates all actions. We see that the interior architects and furniture designers have responsibility to contribute to these societal issues. As a reward to our continuous efforts to bring these important matters to foreground, we have managed now every year to attract record high applicants to our MA programme from a vast variety of nationalities across the world!

Our internationalisation activities are very much in foreground. Our multi-cultural student groups are vibrant with a great diversity of cultural backgrounds and skill sets that enable us to share and develop a broad variety of best practices in our studios to enhance the Norwegian design discourse in the global framework. We have carried out student exchange programmes both within the BA and MA courses, and also draw a substantial pool of international degree students to our MA. We see this as great potential educating practitioners with wide networks to revitalise the Norwegian

"Connecting Wool"-research project investigated sustainable material practices, both contemporary and ancient, in Norway and in Japan.

industry towards the global markets. The other internationalisation activities are the joint courses and workshops that we organise annually with our partner institutions.

After several years of planning, our major research project, titled **"Connecting Wool"** became operational. The project is engaged both as a teaching and research activity over a four-years long project, and it is funded by Diku, the Norwegian Agency for International Cooperation and Quality Enhancement in Higher Education. Through its theme, investigating the properties and novel applications of the wool from northern sheep breeds, the project ties together academia and industry in multiple ways, with the core focus of bridging between Norwegian and Japanese cultures and practices. The international academia partner institution here is **Tama Art University** from Tokyo. The first two undertakings were executed last year, first one in the west coast of Norway in the sheep farms and primary industry facilities, and the second one in Tokyo around sustainable technologies in material practices. The preliminary results were exhibited and presented at the Norwegian embassy in Tokyo. Project is led by professors Toni Kauppila and Kirsti Bræin.

KHiO's IM-programme has continued the collaboration with Finno, the Finnish-Norwegian Cultural Institute. One outcome of this is the ongoing lecture series, **"Ei saa peittää"**, hosted by KHiO and supported by Finno, to bring contemporary Finnish designers to Oslo.

One of the highlights of the last year was the first ever official stand-alone KHiO exhibition at the **Milan Design Week** in spring 2018. The project was titled **"You're not to"** and is framed in the spirit of Aksel Sandemose's famous concept of the "Law of Jante". The exhibition addresses Nordic humbleness in juxtaposition of the prevailing conditions in our societies, where the social environments for the tolerance for otherness remain in doubt. These questions challenge us as individuals, but also in our thinking parallel the roles of the designer in today's and tomorrow's contexts. The project showcased series of student works as experiments to approach a variety of surfacing issues in the present cultures by celebrating the otherness and the taboos. The exhibition was a success and it managed to gather a wide range of audience to the magnificent cultural venue of Cascina Cuccagna.

Another key event of the year was the festivities to celebrate KHiO's 200 year anniversary. The origins of KHiO's education

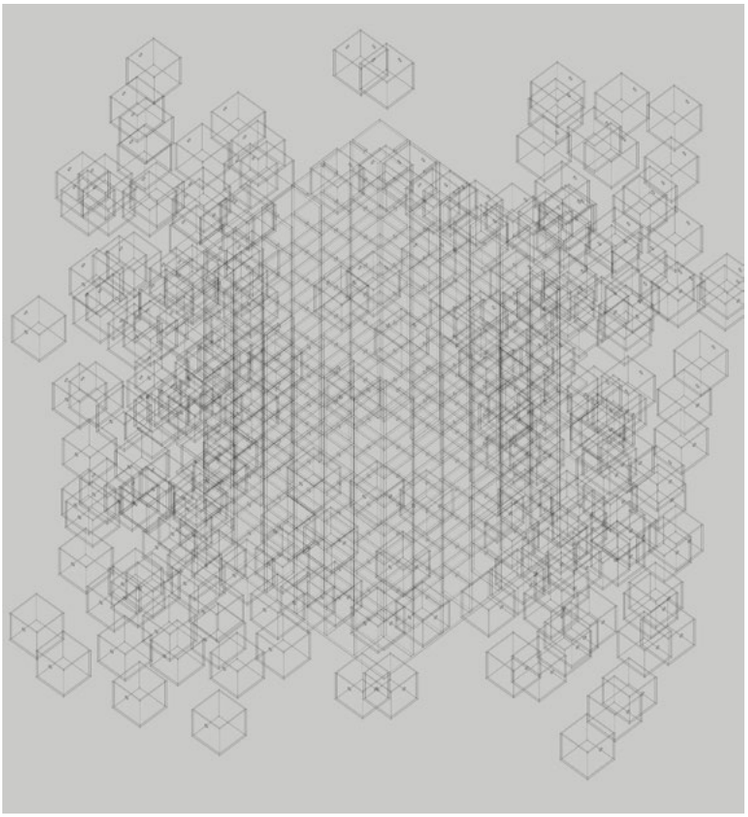

"Mnemosyne" – project by Murtada Al Wazny won the Statsbygg's Student award. He investigated how to improve the quality of life for patients with Alzheimer's disease and their relatives, with introducing various spatial solutions and a bespoke "wunderkammer" for memories.

Nina Tsybolskaia's proposal for archiving dust as the final remnants of the municipal processes, before the ultimate digitalisation.

→
"Shit Happens" – project by Benjamin Sollø. His work explores the connotations related to the caretaking procedures between an individual and the institution, in this case at a nursing home. The crafted latex partition wall in a toilet setting is both a study directly in the material substance, but also an instrument for exploring the immanent cultural proceedings of encountering the other.

dates back in the very foundations of the Royal Norwegian Drawing School in 1818. Our roots are in the art, architecture and craft traditions, where drafting both architectural spaces and furniture took place in the core of the studies. The more implicit history of our education is somewhat younger, and can be pinpointed to architect Arne Korsmo in the mid 1930s, when he established the spatial art and furniture drafting as their own teaching. These two courses were taught paralleled from the very beginning. Aligned with the celebrations, **"You're not to"**-project was re-exhibited in Oslo at the Deichman's library, also to relate back to the literature references of the project.

For this forthcoming year, KHiO's a prime focus will be in the **Designers' Saturday Academy**, a new content driven arena and platform to enhance the discourse on Norwegian design. The DS Academy is under the Designers' Saturday event, the most prestigious Norwegian bi-annual design happening, one of the oldest design weeks in the world. The Academy, under the theme of **"Responsibility"**, brings together to KHiO's campus not only all Norwegian higher education institutes in the field, but also engages the industry to collaborate with the young designers. Furthermore, the most distinguished awards in our professions are presented here, together with a series of international keynote talks and further on specialised exhibitions to spark the professional debate. DS Academy's objective is to establish an internationally recognisable forum for progressive Norwegian design discourse.

The permanent teaching faculty consisted of professors Toni Kauppila, Terje Hope and Sigurd Strøm, associate professor Vigdis Ruud and assistant professors Karin Knott and Bjørn Blikstad. After a long, respectful and successful teaching career in KHiO, Terje Hope has retired from his active duties at the end of last year.

KHiO's studies bring in to focus the latest developments in new biomaterials, as here by Aida Brillas.

SIGNALPROSJEKTER

OPUS XVI→THE EDVARD GRIEG HERITAGE HOTEL→BERGEN
METROPOLIS ARKITEKTUR & DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt og møbeldesigner MNIL Hanne Arvik**
Prosjektleder→**Interiørarkitekt MNIL Kathrine Langfeldt Wangsmo**
Prosjektmedarbeidere→**Interiørarkitekter MNIL Linn Slettli og Julie Aabye Hanssen**, Linh Nguyen, Marte Brandvold Klemt
Oppdragsgiver→OPUS XVI
Tiltakshaver→Vestenfjeldske Eiendom
Totalentreprenør→Kruse Smith Entreprenør
Arkitekt→Grieg Arkitekter
Foto→Ragnar Hartvig
Web→metropolis.no, opusxvi.no
Prosjektadresse→Vågsallmenningen 16, 5014 Bergen
Prosjekt→side 11

ULSTEIN ARENA→ULSTEINVIK
LUND+SLAATTO ARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Cathrine Heyerdahl**
Prosjektmedarbeidere→**Interiørarkitekter MNIL Benedicte Arentz, Beate Hoell-Abrahamsen**
Oppdragsgiver→Ulstein kommune Eigedomsselskap
Foto→Per Eide Studio AS, Hundven-Clements Photography
Arkitekt→Lund+Slaatto Arkitekter AS, Nils Tveit AS
Byggherre→Ulstein kommune
Landskapsarkitekt→Bjørbekk & Lindheim AS
Andre fagfelt→Arkitektkontoret Nils Tveit AS
Web→lsa.no, ulsteinarena.no
Prosjektadresse→Vikemyra 2, 6065 Ulsteinvik
Prosjekt→side 18

ROSENBORGGÅRDEN→TRONDHEIM
PIR II AS
Prosjektansvarlige→**Interiørarkitekter MNIL Jeanette Stene Skogstad, Marianne Haarberg**
Prosjektansvarlig arkitekt→Katy Chada
Prosjektmedarbeidere→Carme Cabrer, Olga Agapova
Oppdragsgiver/byggherre→Rosenborggården AS
Foto→Gerhardsen & Karlsen
Web→pir2.no, rosenborggarden.no
Prosjektadresse→Innherredsveien 7, 7014 Trondheim
Prosjekt→side 27

MODERNE TRADISJON I NORSK FJELLHYTTE→HAFJELL
NYFELT OG STRAND INTERIØRARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Merete Strand Heien**
Prosjektmedarbeider→**Interiørarkitekt MNIL Anne-Linn Nyfelt**
Oppdragsgiver/byggherre→Privat
Arkitekt→Vårdal arkitekter
Foto→Anne Bråtveit
Web→nyfeltogstrand.no
Prosjekt→side 32

ROMANO KHER→OSLO
MAKERSHUB ARKITEKTUR AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Else Marie Abrahamsen Egenes**
Oppdragsgiver→Kirkens Bymisjon
Arkitekt→Jack Douglas Hughes
Byggherre→MakersHub Arkitektur AS
Foto→MakersHub
Web→makershuboslo.com, kirkensbymisjon.no
Prosjektadresse→Ekebergveien 1, 0192 Oslo
Prosjekt→side 39

MØBLER

KUMO→SOFA FRA HEM
ANDERSSEN & VOLL AS
Prosjektansvarlig→**Møbeldesigner MNIL Torbjørn Anderssen**
Prosjektmedarbeidere→**Møbeldesigner MNIL Espen Voll**, Hampus Incitis
Oppdragsgiver→Hem
Foto→Hem
Web→anderssen-voll.com, hem.com
Prosjekt→side 56

A-FRAME→SKRIVEBORD FRA HORREDS MÖBLER
ANDERSSEN & VOLL AS
Prosjektansvarlig→**Møbeldesigner MNIL Torbjørn Anderssen**
Prosjektmedarbeidere→**Møbeldesigner MNIL Espen Voll**, Petter Skogstad
Oppdragsgiver→Horreds Möbler
Foto→Horreds
Web→anderssen-voll.com, horreds.se
Prosjekt→side 57

NORDIA→HELSEMØBELSERIE FRA HELLAND MØBLER
TORSTEINSEN DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Møbeldesigner MNIL Fredrik Torsteinsen**
Prosjektmedarbeidere→**Interiørarkitekt og møbeldesigner MNIL Solveig Torsteinsen, møbeldesigner MNIL Vidar Øverby**
Oppdragsgiver→Helland Møbler AS
Foto→Helland Møbler AS
Web→torsteinsen.no, helland.no
Prosjekt→side 59

SHOWROOM/UTSTILLINGER

MÅLØYRAIDSENTERET→MÅLØY
HELT HILT
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Hanna Hilt**
Prosjektmedarbeider→**Interiørarkitekt MNIL Linda Lien**
Oppdragsgiver→Stiftelsen Måløyraidsenteret
Foto→Dag Myrestrand/Bitmap
Grafisk design→Maria Prøis Rønneberg, NEO Studio
Web→maloyraidsenteret.no
Prosjektadresse→Gate 1 93, 6700 Måløy
Prosjekt→side 60

MATSTREIF→VANG GÅRD→TOTEN
DESIGN I SENTRUM AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Eili Frøholm Olsen**
Oppdragsgiver→Vang Gård
Blomsterdesigner→Marianne Leren
Foto→Eili Frøholm Olsen, Marianne Leren, Vang gård
Web→designisentrum.no, nordrevang.no
Prosjekt→side 62

TIVOLI→UTSTILLINGSOMRÅDE PÅ STOCKHOLM FURNITURE FAIR 2018
LINK ARKITEKTUR AS, TEAM BERGEN
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Inghild Dyrnes Karlsen**
Oppdragsgiver→Fora Form
Foto→Mattias Hamren
Web→linkarkitektur.no, foraform.no
Prosjekt→side 64

HELSEBYGG

FORNEBUPORTEN HELSEHUS→OSLO
KOR INTERIØRARKITEKTER
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Berit Olderheim**
Prosjektmedarbeider→**Interiørarkitekt MNIL Edle Kroll**
Oppdragsgiver→Widerøeveien 5 AS
Foto→Anne Bråtveit
Web→korinterior.no, fornebuportenhelsehus.no
Prosjektadresse→Widerøeveien 5, 1360 Fornebu
Prosjekt→side 66

LERVIG SYKEHJEM→STAVANGER
LINK ARKITEKTUR AS, TEAM STAVANGER
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Erna Helen Djursvoll**
Oppdragsgiver/byggherre→Stavanger kommune
Arkitekt→Brandsberg Dahls arkitektkontor
Foto→Daniel Clemet
Web→linkarkitektur.no, stavanger.kommune.no
Prosjektadresse→Ryfylkegata 55, 4014 Stavanger
Prosjekt→side 68

KONTORER/ARBEIDSPLASSER

ARTSDATABANKEN→TRONDHEIM
SIGNED BY SENSA AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt og møbeldesigner MNIL Linn Anna Bjørk**
Oppdragsgiver→Artsdatabanken
Foto→Lykt AS
Web→bysensa.com, artsdatabanken.no
Prosjektadresse→Havnegata 9, 7010 Trondheim
Prosjekt→side 70

NAF HOVEDKONTOR→OSLO
PIL INTERIØRARKITEKTUR & DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Tine Evju Hauger**
Prosjektmedarbeidere→**Interiørarkitekt MNIL Nicole Haugerud-Eckhardt**, Irén Abrahamson, Cathrine B. C. Andreassen
Oppdragsgiver→Hathon, NAF
Byggherre→Hathon
Arkitekt→Hille Melbye
Løst inventar→Rom For Flere
Planter→Ambius
Søm→Notto tekstil
Møbelsnekker→Finn Haugeland, Hoff snekkerverksted og Knut Nævestad Snekkerverksted A/S
Lydplater på dekkeforkanter→Makustik fra Canvas
Div møbler→Sitland, Vitra, Magis, Hay, Pedrali, Arper, Chatboard, Svenheim, Ygg&Lyng, Fogia, Gubi, Object, Ragnars, Muto, Ferm Living, Erik Jørgensen, Fritz Hansen, Fogia, Pedrali og Swedese.
Foto→Gatis Rozenfelds
Web→pilid.no, naf.no
Prosjektadresse→Rådhusgata 2, 0151 Oslo
Prosjekt→side 72

NYTT KONTOR FOR CUSHMAN & WAKEFIELD REALKAPITAL→OSLO
RADIUS DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Thomas Ness**
Oppdragsgiver→Realkapital-gruppen
Byggherre→City Finans
Foto→Dag Sverre Randen
Web→radiusdesign.no, cwrealkapital.no
Prosjektadresse→Kronprinsesse Märthas plass 1, 0160 Oslo
Prosjekt→side 74

KONTORER/ARBEIDSPLASSER FORTS.

DB SCHENKER NORGE→OSLO
METROPOLIS ARKITEKTUR & DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Tone Hauge**
Prosjektmedarbeider→
Interiørarkitekt MNIL Nina Løvhaug Kløverød
Oppdragsgiver/byggherre→DB Schenker Norge
Arkitekt→Atp Arkitekter AS
Foto→Ragnar Hartvig
Web→metropolis.no, dbschenker.com/no-no
Prosjektadresse→Alnabruveien 15, 0668 Oslo
Prosjekt→side 76

AKAN KOMPETANSESENTER→OSLO
IARK AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Thea Røhrt**
Prosjektmedarbeider→
Interiørarkitekt MNIL Sarah Leszinski
Oppdragsgiver/byggherre→Ragde Eiendom
Lys→Stokkanlys
Foto→Caroline Smedsvig/
Sarah Leszinzki, IARK
Web→iark.no, akan.no
Prosjektadresse→Dronningens gate 13, 0152 Oslo
Prosjekt→side 78

BOUVET→STAVANGER
LINK ARKITEKTUR AS, TEAM STAVANGER
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Camilla Songe-Møller
Prosjektmedarbeider→
Interiørarkitekt MNIL Lene Korneliussen
Oppdragsgiver/byggherre→Bouvet
Grafisk design→Anita Brekke
Foto→Arne Bru
Web→linkarkitektur.com, bouvet.no
Prosjektadresse→Laberget 28, 4020 Stavanger
Prosjekt→side 81

BARNE-, UNGDOMS- OG FAMILIEDIREKTORATET (BUFDIR)→OSLO
CADI AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Kaja Kosonen Geiran
Prosjektmedarbeidere→
Interiørarkitekter MNIL Stine Riiber, Eline Eide
Oppdragsgiver→Statsbygg/Barne-, ungdoms-
og familiedirektoratet
Arkitekt→Dyrø og Moen arkitekter AS
Foto→Anne Bråtveit
Web→cadi.no, bufdir.no
Prosjektadresse→Fredrik Selmers vei 3, 0663 Oslo
Prosjekt→side 82

ENVAC→OSLO
ROMLABORATORIET AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Malin Skjelland Eriksen
Prosjektmedarbeider→
Interiørarkitekt BA Hons Ine Abelsnes Stokka
Oppdragsgiver→Envac Norge AS
Web→romlab.no, envac.no
Prosjektadresse→Drammensveien 211, 0281 Oslo
Prosjekt→side 85

FLYING ELEPHANT→OSLO
KUBIK INTERIØRARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Pia Sand**
Prosjektmedarbeider→**Interiørarkitekt MNIL Hege Liven**
Oppdragsgiver→Flying Elephant
Byggherre→Promenaden Eiendom
Foto→Anne Bråtveit
Web→kubik.no, flyingelephant.no
Prosjektadresse→Grensen 17, 0159 Oslo
Prosjekt→side 86

REHABILITERING VED SAMLOKALISERING AV LOF OG METROPOLIS→OSLO
METROPOLIS ARKITEKTUR & DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Kari Ihle**
Prosjektledere→**Møbeldesigner MNIL Lena Axelsson**,
Christina C. H. Aarnæs
Prosjektmedarbeidere→**Interiørarkitekt MNIL**
Hanne Arvik, Dorna Lakayan
Oppdragsgiver→Metropolis arkitektur
& design AS/LOF arkitekter AS
Foto→Cathrine Holst/Metropolis, Ragnar Hartvig
Web→ metropolis.no, lof.no
Prosjektadresse→Rosenborggata 19C, 0356 Oslo
Prosjekt→side 89

MAGU DESIGN→
KONTOR OG SHOWROOM→STAVANGER
MAGU DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL**
Gudbjørg Simonsen
Oppdragsgiver/byggherre→Magu Design AS
Arkitekt→Magu Design AS
Foto→Arne Bru Haug
Web→magudesign.no
Prosjektadresse→Tinngata 1, 4014 Stavanger
Prosjekt→side 90

S5→NYTT KONTORBYGG→FREDRIKSTAD
RADIUS DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Thomas Ness**
Oppdragsgiver/byggherre→Fredriksborg Eiendom
Arkitekt→Griff Arkitekter
Foto→Dag Sverre Randen
Web→radiusdesign.no, fredriksborg.no
Prosjektadresse→Storgata 5, 1607 Fredrikstad
Prosjekt→side 92

NOR TEKSTIL AS→AVDELING OSLO
→SKEDSMOKORSET
SOL DESIGN
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Sonja Solstrand
Oppdragsgiver→Nor Tekstil AS
Byggherre→Fabritius Gruppen AS
Arkitekt→Arkitektene Astrup og Hellern
Foto→Stine Østby
Web→soldesign.no, nortekstil.no
Prosjektadresse→Høgslundveien 15,
2020 Skedsmokorset
Prosjekt→side 94

TELENOR HQ STOCKHOLM
ROMLABORATORIET AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Malin Skjelland Eriksen
Prosjektmedarbeidere→
Interiørarkitekt MNIL Kjersti Hoel Gazzola,
interiørarkitekt BA Hons Ine Abelsnes Stokka,
interiørarkitekt MA Kamilla Bommen Kvalheim
Oppdragsgiver→Telenor Eiendom
Byggherre→Fabege
Entreprenør→PEAB
Arkitekt→Nyréns
Web→romlab.no, telenor.com
Prosjektadresse→Garvis Carlssons Gata 3,
169 51 Solna, Sverige
Prosjekt→side 96

INNOLAB→BERGEN KOMMUNE
TØNDER AS
Prosjektansvarlige→**Interiørarkitekter MNIL**
Nina Frisk, Merethe Strømmen
Oppdragsgiver→Byrådsavdeling for finans,
innovasjon og eiendom, Bergen kommune
v/Kjersti Haukeland Eiken
Entrepenør→Bob Befas AS
Møbelleverandør→Input Interio
Møbelsnekker→Grønneviken AS
Grafisk design/profilering→
Haltenbanken Bergen AS
Foto→Dag Sverre Randen
Web→tndr.no, bergen.kommune.no
Prosjektadresse→Rosenkrantzgaten 3, 5003 Bergen
Prosjekt→side 98

TOWER COWORKING→BERGEN
TØNDER AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Merethe Strømmen
Prosjektmedarbeidere→**Interiørarkitekter MNIL**
Nina Frisk, Karina Jensen
Oppdragsgiver→CM13 Invest AS
Møbelsnekker→Heggland Heiltre AS
Byggmester→Bergen Bygg System AS
Teppegulv→Prosjektgulv AS
Elektriker→Petterson & Gjellesvik AS
Møbelleverandør→Norgengros KJ Brusdal AS
Grafisk design→Reklamekollektivet AS
Foto→Kristian Pletten og Anne Bråtveit
Web→tndr.no, twr.no
Prosjektadresse→Christian Michelsensgate 1–3,
5012 Bergen
Prosjekt→side 100

BOLIGER

PRIVAT BOLIG HØVIK→BÆRUM
CADI AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL**
Frida C. Midttun Finnerud
KS-ansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Elin Bashevkin**
Oppdragsgiver→Privat
Arkitekt→MMW arkitekter,
ved arkitekt Maiken Seglem
Entreprenør→Håndverksteknikk AS
Fastinnredning→Wisewood
Kjøkken og servantinnredning bad→Multiform AS
Integrert belysning→Limelight AS
Foto→Anne Bråtveit
Web→cadi.no
Prosjekt→side 103

OPPUSSING BLE GOD INVESTERING PÅ SMESTAD→OSLO
NYFELT OG STRAND INTERIØRARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Merete Strand Heien
Prosjektmedarbeider→
Interiørarkitekt MNIL Anne-Linn Nyfelt
Oppdragsgiver/byggherre→Privat
Foto→Anne Bråtveit
Web→nyfeltogstrand.no
Prosjekt→side 104

BOLIGER FORTS.

TOTALREHABILITERING AV 30-TALLS ENEBOLIG TÅSEN→OSLO
CADI AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Frida C. Midttun Finnerud**
KS-ansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Elin Bashevkin**
Prosjektmedarbeider→**Interiørarkitekt MNIL Marie Hovengen Møller**
Oppdragsgiver→Privat
Arkitekt→Driv arkitekter/Eivind Danielsen og Hogne Øye Sætre
Entreprenør→Gravitas Bygg AS
Leverandør av fastinnredning→Wisewood
Foto→Anne Bråtveit
Web→cadi.no
Prosjekt→side 107

HOTELL

COMFORT HOTEL VÄSTERÅS→SVERIGE
HAEG INTERIØRARKITEKTUR
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Nina Hæg
Prosjektmedarbeider→
Interiørarkitekt MNIL Ine Elisabeth Bangås
Oppdragsgiver→Nordic Choice Hotels/ Nordic property management
Byggherre→Klövern AB
Arkitekt→Archus Arkitekter
Foto→Inger Marie Grini
Web→haeg.no, nordicchoicehotels.no
Prosjektadresse→Sigurdsgatan 23, 721 30 Västerås, Sverige
Prosjekt→side 108

COMFORT HOTEL KISTA→SVERIGE
HAEG INTERIØRARKITEKTUR
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Nina Hæg
Prosjektmedarbeider→
Interiørarkitekt MNIL Ine Elisabeth Bangås
Oppdragsgiver→Nordic Choice Hotels/ Nordic property management
Byggherre→Klövern AB
Arkitekt→BAU arkitekter
Foto→Filip Alexander
Web→haeg.no, nordicchoicehotels.no
Prosjektadresse→Safjordsgatan 21, 164 40 Kista, Sverige
Prosjekt→side 110

YDALIR HOTELL→STAVANGER
LUND+SLAATTO ARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Torunn Petersen
Prosjektmedarbeider→
Interiørarkitekt MNIL Cathrine Heyerdahl
Oppdragsgiver/byggherre→Smedvig Eiendom
Tiltakshaver→Stiftelsen Ydalir/Smedvig Eiendom
Arkitekt→Lund+Slaatto Arkitekter AS
Landskapsarkitekt→Klorofyll/BDA/Atsite
Entreprenør→Kruse Smith
Foto→Sindre Ellingsen
Web→ Isa.no, ydalir.no
Prosjektadresse→Telegrafdirektør Heftyes vei 99, 4021 Stavanger
Prosjekt→side 112

SERVERINGSSTEDER

BAR BABEL→AKER BRYGGE→OSLO
RADIUS DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Thomas Ness**
Oppdragsgiver→Babel UK
Byggherre→Norwegian Property (NPRO)
Foto→Dag Sverre Randen
Web→radiusdesign.no, babel-bars.no
Prosjektadresse→Holmens gate 4, 0250 Oslo
Prosjekt→side 114

BELLINI→KRISTIANSAND
RISS AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Hans Christian Elverhøi Thomassen**
Prosjektmedarbeider→**Interiørarkitekt MNIL Petter Abrahamsen**
Oppdragsgiver/byggherre→Mat & Uteliv AS
Arkitekt→Dip. Arch Jack Douglas Hughes
Foto→Petter Abrahamsen/Riss AS
Web→rissdesign.no, mat-uteliv.no/bellini
Prosjektadresse→Markens gate 8c, 4611 Kristiansand
Prosjekt→side 117

ELLIES NATTKLUBB→LILLESTRØM
RISS AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Hans Christian Elverhøi Thomassen**
Prosjektmedarbeider→**Interiørarkitekt MNIL Petter Abrahamsen**
Oppdragsgiver→PKS Scandinavia AS
Byggherre→Martins AS
Foto→Petter Abrahamsen/Riss AS
Web→rissdesign.no, ellies.no
Prosjektadresse→Storgata 11, 2000 Lillestrøm
Prosjekt→side 118

OLIVIA ØSTBANEHALLEN→OSLO
METROPOLIS ARKITEKTUR & DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Hanne Arvik**
Prosjektleder→**Interiørarkitekt MNIL Kathrine Langfeldt Wangsmo**
Prosjektmedarbeider→Irén Abrahamson, Hanne Hilde
Oppdragsgiver→Olivia Holding
Foto→Ragnar Hartvig
Web→ metropolis.no, oliviarestauranter.no
Prosjektadresse→Østbanehallen, Jernbanetorget 1, 0154 Oslo, Norge
Prosjekt→side 120

UNDERVISNINGSBYGG

DAMSGÅRD SKOLE→LAKSEVÅG
RAMBØLL NORGE AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Grete Skogmo Haugland
Prosjektmedarbeidere→**Interiørarkitekter MNIL Caroline Langfeldt Carlsen, Hildegunn Senneseth**
Oppdragsgiver→Bergen kommune, etat for utbygging og NCC
Byggherre→Bergen kommune, etat for utbygging
Byggherre→Thomas Joe Evetts, Rambøll Norge AS
Landskapsarkitekt→Linda Sannerod og Kristin Hageland Mortensen, Rambøll Norge AS
Lysdesign→Hege Hermelin, Rambøll Norge AS
Gulv:→Gerflor, Mestergulv
Møbler→Rom for Flere (spesial)
EFG/Input design (skole og kontordel)
Tekstiler→IA Torgersen
Skilt, foliering og freste plater→A2G
Fast inventar→HTH (kjøkken)
Hall- og garderobeutstyr→Killingmo & Tønsberg
Foto→Daniel Clements-Hundvin
Web→no.ramboll.com, bergen.kommune.no
Prosjektadresse→Herman Grans vei 2, 5162 Laksevåg
Prosjekt→side 122

HANDELSHØYSKOLEN BI→TRONDHEIM
IARK AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Elisabeth Trømborg
Prosjektmedarbeidere→**Interiørarkitekter MNIL Synnøve Sandøy, Jorunn Rage**
Oppdragsgiver→Entra/Handelshøyskolen BI
Byggherre→Entra
Hovedentreprenør→Skanska Norge Bygg Trondheim
Arkitekt→Skibnes Arkitekter AS, (sivil)arkitekter MNAL Svein Skibnes, Marius Espnes Landheim, Ingunn Opsahl, Stein Audun Jenssen
Brukerkontakt→Handelshøyskolen BI v/Pernille Schou Folkvard, Bent Kjetil Lærum, Head of Service Handelshøyskolen BI
Foto→Matthias Herzog, Visualis
Web→iark.no, bi.no
Prosjektadresse→Brattørkaia 16, 7010 Trondheim
Prosjekt→side 124

GYSTADMARKA UNGDOMSSKOLE→JESSHEIM
KAPSEL DESIGN AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL Marit Engdal Borgersen**
Prosjektmedarbeidere→**Interiørarkitekter MNIL Anette Sand, Bente Handberg**
Oppdragsgiver→Eier Skuleplass (Veidekke) og leietaker Ullensaker kommune
Byggherre→Skuleplass (Veidekke)
Arkitekt→Arkitekgruppen Lille Frøen AS
Landskapsarkitekt→In'by
Web→kapsel.no, ullensaker.kommune.no
Prosjektadresse→Aktivitetsveien 25, 2069 Jessheim
Prosjekt→side 126

OLE VIG VIDEREGÅENDE SKOLE→ VERKSTEDHALLER OG BIBLIOTEK →STJØRDAL
HUS ARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Silje Bentzen Wikmark
Oppdragsgiver/byggherre→
Nord-Trøndelag fylkeskommune
Arkitekt→Guri Fiskum, Jørgen Haarstad Hofstad, Eirik Kristensen
Foto→Synlig Design v/Erik Børseth
Web→husark.no, trondelagfylke.no
Prosjektadresse→Gymnasgata 2, 7500 Stjørdal
Prosjekt→side 128

BUTIKKER

DALE OF NORWAY→
KONSEPTBUTIKK→BERGEN
TØNDER AS
Prosjektansvarlige→**Interiørarkitekter MNIL**
Karina Jensen, Merethe Strømmen
Oppdragsgiver→Dale of Norway AS
Møbelsnekker→Minde Snekkeri AS
Tømrerarbeid→Bygg og snekkermester
Birger Morstøl AS
Malerarbeid→Egil Knudsen AS
Gulv→Industrigulv AS og Øystein Tvedt AS
Alarm→Nils Tveter AS
Elektriker→Pihl Elektro AS
Skilting→Bodoni AS
Møbelleverandør→Senab Eikeland Bergen AS
Gardinløsninger→Ebinteriør AS
Foto→Bent René Synnevåg
Web→tndr.no, no.daleofnorway.com
Prosjektadresse→Lagunen Storsenter,
Laguneveien 1, 5239 Rådal
Prosjekt→side 130

STORSENTER

JEKTA STORSENTER→
OPPGRADERING AV EKSISTERENDE
PUBLIKUMSAREALER OG OPPRETTELSE
AV NYE→TROMSØ
TORUNN TØLLEFSEN INTERIØRARKITEKT AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Torunn Tøllefsen
Oppdragsgiver/byggherre→Coop Nord
Foto→Kristina Schröder
c/o AT Plan&Arkitektur
Web→cand-design.no, jekta.no
Prosjektadresse→Karlsøyvegen 12, 9015 Tromsø
Prosjekt→side 132

FRISØR

PÅ HÅRET→TØNSBERG
NYFELT OG STRAND INTERIØRARKITEKTER AS
Prosjektansvarlig→
Interiørarkitekt MNIL Anne-Linn Nyfelt
Prosjektmedarbeider→
Interiørarkitekt MNIL Merete Strand Heien
Oppdragsgiver→På Håret
Foto→Anne Bråtveit
Web→nyfeldtogstrand.no, paharet.no
Prosjektadresse→Storgaten 35, 3126 Tønsberg
Prosjekt→side 134

TORG→FORPROSJEKT

BYMILJØETATEN→
KOLSTADGATA→OSLO
MAKERSHUB ARKITEKTUR AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL**
Else Marie Abrahamsen Egenes
Oppdragsgiver→Oslo kommune, Bymiljøetaten
Byggherre→MakersHub Arkitektur AS
Arkitekt→Jack Douglas Hughes
Foto→Else Abrahamsen v/MakersHub
Web→makershuboslo.com,
oslo.kommune.no
Prosjektadresse→Kolstadgata 1, 0652 Oslo
Prosjekt→side 136

ODDA KOMMUNE→
LINDEPLASSEN→ODDA
MAKERSHUB ARKITEKTUR AS
Prosjektansvarlig→**Interiørarkitekt MNIL**
Else Marie Abrahamsen Egenes
Oppdragsgiver→Odda kommune
Byggherre→MakersHub Arkitektur AS
Arkitekt→Jack Douglas Hughes
Foto→MakersHub
Web→makershuboslo.com,
odda.kommune.no
Prosjektadresse→Smelteverket,
Røldalsvegen, 5750 Odda
Prosjekt→side 139

LITURGISK INVENTAR

LITURGISK INVENTAR→
LOMMEDALEN MENIGHET
→NORBERG MENIGHET→
SØRUMSAND MENIGHET
TORSTEINSEN DESIGN AS
Prosjektansvarlig→
Møbeldesigner MNIL Fredrik Torsteinsen
Prosjektmedarbeider→**Interiørarkitekt**
og møbeldesigner MNIL Solveig Torsteinsen
Oppdragsgiver→Lommedalen menighet,
Norberg menighet, Sørumsand menighet
Foto→Morten Brun
Web→torsteinsen.no,
lommedalen-menighet.no,
kirken.no/nordberg, sorumkirke.no
Prosjekt→side 142

FORSIDE
OPUS XVI→
THE EDVARD GRIEG HERITAGE HOTEL→BERGEN
METROPOLIS
ARKITEKTUR & DESIGN AS
→Side 10

BAKSIDE
NYTT KONTOR FOR CUSHMAN & WAKEFIELD REALKAPITAL→OSLO
RADIUS DESIGN AS
→Side 74

NIL
Norske interiørarkitekters og møbeldesigneres landsforening

JOSEFINES GATE 34
0351 OSLO

nil@nil.no
www.nil.no
facebook.com/NILsiden

ISBN 978-82-91194-29-5
ISSN 0803-7582

9 788291 194295